

РЕШЕЊЕ о давању сагласности на Извештај о пословању Туристичке организације Србије од 1. јануара до 31. децембра 2023. године и Завршни рачун Туристичке организације Србије за 2023. годину

Претрага по приказаном тексту

1845

На основу члана 36. став 4. Закона о туризму („Службени гласник РС”, број 17/19) и члана 17. став 1. и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

РЕШЕЊЕ

о давању сагласности на Извештај о пословању Туристичке организације Србије од 1. јануара до 31. децембра 2023. године и Завршни рачун Туристичке организације Србије за 2023. годину

I

Даје се сагласност на Извештај о пословању Туристичке организације Србије од 1. јануара до 31. децембра 2023. године и Завршни рачун Туристичке организације Србије за 2023. годину, који је донео Управни одбор Туристичке организације Србије, на седници од 21. марта 2024. године.

II

Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 023-3420/2024

У Београду, 25. априла 2024. године

Влада

Први потпредседник Владе,

Ивица Дачић, с.р.

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ

СРБИЈА

Зоживи!

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ
БЕОГРАД, ЧИКА ЛЈУБИНА 8

Бр. 826

Датум 21.03 2024 г.

ТУРИСТИЧКА
ОРГАНИЗАЦИЈА
СРБИЈЕ

На основу члана 36. став 3. тачка 4) Закона о туризму („Сл. Гласник РС“ бр. 17/2019) и члана 12. став 3. тачка 4) Статута Туристичке организације Србије, Управни одбор Туристичке организације Србије, на својој 110. седници одржаној 21. марта 2024. године, донео је

ОДЛУКУ

1. УСВАЈА СЕ Извештај о пословању Туристичке организације Србије од 1. јануара до 31. децембра 2023. године и Завршни рачун Туристичке организације Србије за 2023. годину.
2. Ову одлуку доставити Влади ради давања сагласности.

Председник Управног одбора
Ратка Вушуровић
Др Ратка Вушуровић

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ
БЕОГРАД, ЧИКА ЉУБИНА 8

Бр. 796

Датум 18.03.2024 г.

На основу члана 37. став 2. Закона о туризму („Сл. Гласник РС“ бр. 17/2019) и члана 18. став 1. Статута Туристичке организације Србије, Надзорни одбор Туристичке организације Србије, на својој 25. седници одржаној 18. марта 2024. године, донео је

ОДЛУКУ

Извештај о пословању Туристичке организације Србије од 1. јануара до 31. децембра 2023. године и Завршни рачун Туристичке организације Србије за 2023. годину, сачињени су у складу са прописима.

ПРЕДСЕДНИК НАДЗОРНОГ ОДБОРА

Slaviša Obradović
Славиша Обрадовић

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ
ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ
ОД 1. ЈАНУАРА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ**

**БЕОГРАД
Март 2024. године**

САДРЖАЈ

ОСНОВНИ ПОДАЦИ	5
ДЕЛАТНОСТ	5
ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА	5
СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ	6
ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ	8
1. ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	8
2. ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТРИ	11
3. МАРКЕТИНГ	12
3.1. Дигитални медији	12
3.2. Промотивне кампање	13
3.3. Промоција постова на друштвеним мрежама ТОС-а	19
3.3.1. Постигнути резултати у 2023. Години	22
3.3.1.1. Друштвена мрежа Икс	22
3.3.1.2. Друштвена мрежа FACEBOOK	23
3.3.1.3. Друштвена мрежа INSTAGRAM	23
3.3.1.4. Google	24
3.3.1.5. LinkedIn	25
3.4. Аудио и видео продукција	26
3.4.1. Промо видео спотови	26
3.4.2. Промо аудио цинглови	28
3.5. Летња кампања	29
3.5.1. Летња кампања – ТВ	29
3.5.2. Летња кампања – Радио	29
3.5.3. Летња кампања – Веб портали	29
3.5.4. Летња кампања – ЛЕД ГСП (Outdoor)	30
3.5.5. Летња кампања – Пројекција промо спота на згради БДП-а (Outdoor)	30
3.5.6. Летња кампања – Студијска путовања	31
3.6. Зимска кампања	33
3.6.1. Зимска кампања – ТВ	33
3.6.2. Зимска кампања – Радио	33
3.6.3. Зимска кампања – Веб портали	33
3.6.4. Зимска кампања – ЛЕД дисплеји у јавном градском превозу	34
3.6.5. Остале активности	35
3.7. Веб сајт ТОС-а	35
3.7.1. serbia.travel	35
3.7.1.1. Покренута израда новог дизајна сајта	35
3.7.1.2. Увођење „Chatbot”-а	35
3.7.1.3. Newsletter	35
3.7.1.4. Остало	36
3.7.2. Специјалне лендинг странице	36

3.7.2.1.	Сајт turisticforum.rs.....	37
3.7.2.2.	Сајт turisticvet.rs.....	37
3.8.	Комуникација са медијима	38
3.8.1.	Саопштења	38
3.8.2.	Интервјуи и изјаве	38
3.9.	Конференције за новинаре.....	38
3.9.1.	Новинари из иностранства.....	39
3.10.	Глобалне маркетиншке и промотивне кампање	39
3.10.1.	BBC Global News, ТВ кампања 02. март – 04. април.....	39
3.10.2.	Discovery: ТВ кампања Eurosport и Travel Channel, април - јун	40
3.11.	Србија у туристичким и гастрономским водичима.....	40
3.11.1.	„Gault & Millau“ Србија.....	40
3.11.2.	Michelin Guide.....	41
4.	ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ, МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ДОГАЂАЈИ НА ДОМАЋЕМ ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ	42
4.1.	Међународни сајам туризма у Београду	42
4.2.	Међународни сајам туризма у Новом Саду	43
4.3.	Међународни сајам туризма и сеоског туризма у Крагујевцу	44
4.4.	Међународни сајам туризма у Нишу	44
4.5.	Други међународни сајам вина: Wine vision by Open Balkan	45
4.6.	Туристички форум	52
4.7.	Туристички цвет.....	54
4.8.	Посебне презентације и догађаји, којима су присуствовали представници ТОС-а.....	55
4.8.1.	Учешће у раду Регионалног савета за сарадњу.....	55
4.8.2.	Фестивал „8. београдски манифест“	56
4.8.3.	Фестивал јагодичастог воћа „Berry fest“	56
5.	СТУДИЈСКА ПУТОВАЊА	56
5.1.	Куршумлијска, Пролом и Луковска бања.....	56
5.2.	Bloggers trip, 16 – 20. јули - у сарадњи са Асоцијацијом Трансроманика.....	58
6.	ЕДУКАЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ТУРИЗМУ	58
7.	САРАДЊА СА ЛОКАЛНИМ ТУРИСТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА У ТУРИЗМУ:	58
8.	ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ	63
9.	ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ НА ИНОСТРАНОМ ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ	65
9.1.	Велика Британија и Ирска	65
9.2.	Француска	66
9.3.	Републике бивше СФРЈ - Словенија, Хрватска, Црна Гора, Северна Македонија и Босна и Херцеговина.....	69
9.4.	Бугарска, Мађарска, Румунија, Грчка, Албанија.....	76
9.5.	Бенелукс, Скандинавија	83
9.6.	Немачка, Аустрија и Швајцарска.....	84
9.7.	Италија, Шпанија и Португалија	86
9.8.	Кина	88
9.9.	Турска	91
9.10.	Израел	92
9.11.	Балтичке земље.....	93
9.12.	Сједињене Америчке државе.....	93
9.13.	Јерменија	94
9.14.	Русија	94
10.	КОНГРЕСНИ БИРО СРБИЈЕ (КБС)	95
10.1.	Активности на домаћем тржишту.....	95

10.1.1.	Уводни годишњи састанак конгресне индустрије Србије.....	95
10.1.2.	Пролећни састанак конгресне индустрије Србије.....	95
10.1.3.	Conventa Trend Bar	95
10.1.4.	Јесењи састанак конгресне индустрије Србије.....	96
10.1.5.	Вече Конгресних амбасадора	96
10.2.	Оглашавање у медијима.....	97
10.2.1.	Објаве на друштвеној мрежи LinkedIn.....	97
10.2.2.	Публикација „Place to meet“	97
10.3.	Активности на међународном тржишту.....	97
10.4.	Учешће на сајмовима и догађајима	97
10.4.1.	CONVENTA (Љубљана, Словенија), 1–2. фебруар 2023.....	97
10.4.2.	IMEX Frankfurt (Франкфурт, Немачка), 22–25. мај 2023.....	98
10.4.3.	IBTM World (Барселона, Шпанија), 28–30. новембар 2023.	99
10.4.4.	Остали догађаји	100
10.4.5.	Активности на изради кандидатура за домаћинство пословних догађаја	100
10.4.6.	Инспекције дестинација	103
10.4.6.1.	Инспекцијска посета делегације European Educational Research Association (EERA)	103
10.4.6.2.	Инспекцијска посета делегације International Ski and Snowboard Federation (FIS)..	103
10.4.6.3.	Инспекцијска посета делегације International Society of Orthopaedic Surgery and	
	Traumatology (SICOT)	103
10.4.7.	Студијске посете за међународне организаторе догађаја	103
10.4.7.1.	Post Conventa Fam Trip	103
11.	РАД У ОКВИРУ МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА	104
11.1.	Стратегијска алијанса националних конгресних бироа Европе.....	104
11.2.	Међународна конгресна асоцијација (ICCA – international congress and convention	
	association).....	104
11.3.	Активности у оквиру Европске туристичке комисије	104
11.4.	Регионална сарадња – „Mystical Balkans – Marketing collaborative“	105
11.5.	Учешће на FESTA International Tourism Forum-у, Тирана, Албанија, 03-05. април	105
11.6.	Радионица у оквиру пројекта „Подршка реформи јавне управе у процесу приступања	
	европској унији“, реализованог уз подршку GIZ, 31. јануар-01. фебруар.....	106
11.7.	Чланство у оквиру асоцијације Трансроманика	106
	ИЗВРШЕЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ.....	108
	ЗАВРШНИ РАЧУН.....	112
	ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ ЗА 2023. ГОДИНУ	112
	БИЛАНС СТАЊА	113
	БИЛАНС УСПЕХА	120
	Статистички извештај за 2023. годину.....	128

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Основни подаци о Туристичкој организацији Србије (у даљем тексту: ТОС), дати су у прегледу који следи:

ПУН НАЗИВ	ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ
АДРЕСА	ЧИКА ЉУБИНА 8
СКРАЋЕНИ НАЗИВ	ТОС
ОПШТИНА	СТАРИ ГРАД
МЕСТО И ПОШТАНСКИ БРОЈ	БЕОГРАД 11000
МАТИЧНИ БРОЈ	17062867
ПИБ	СР 101824761
ШИФРА ДЕЛАТНОСТИ	5811
БРОЈ РАЧУНА И НАЗИВ БАНКЕ	840-194723-93 Управа за Трезор и 205-11989-11, Комерцијална банка
ОБВЕЗНИК У СИСТЕМУ ПДВ	ДА

ДЕЛАТНОСТ

ТОС обавља послове промоције туризма, координације активности туристичких организација, привредних и других субјеката у туризму, на територији Републике Србије, као и друге послове из члана 33. Закона о туризму.

ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Средства из буџета за рад ТОС, у износу од 400 милиона динара, обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС“, број: 138/2022), раздео 37 – Министарство туризма и омладине, програм 1507 – уређење и развој у области туризма, функционална класификација 473 – Туризам, програмска активност 0011, Подршка раду Туристичке организације Србије, економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама.

Програмом о изменама и допунама програма рада са финансијским планом Туристичке организације Србије за 2023. годину, на који је Влада дала сагласност Решењем 05 број:021-7285/2023. од 25. августа 2023. године, измењена је структура прихода и то у делу пренетих прихода и прихода из буџета по основу других државних додељивања. Коначни износ пренетих прихода, ради реализације започетих уговорних обавеза, утврђен је након израде Финансијског извештаја за 2022. годину од 24.696.190 динара, а приходи по основу осталих државних додељивања из републичког буџета, у износу од 44.350.000 динара, за реализацију

пројекта организације Другог међународног сајма вина „Винска визија Отворени Балкан“, у складу са Закључком СП 08 Број: 00-65/2023-01 од 19. априла 2023. године.

Након евидентирања наведених промена, укупни приходи за 2023. годину, износили су 474.546.190 динара.

Друга измена висине прихода настала је након доношења Закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС“, број: 75/2023), када су Туристичкој организацији Србије опредељена додатна средства из буџета у износу од 15.000.000 динара, преко раздела 37 – Министарство туризма и омладине, програм 1507-уређење и развој у области туризма, функционална класификација 473 – Туризам, програмска активност 0011, Подршка раду Туристичке организације Србије, економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, ради финансирања пројекта укључивања Србије на мапу светских гастрономских дестинација, путем израде гастрономских водича и едукације угоститељске привреде у циљу побољшања и подизања квалитета услуга на највиши ниво.

Ова измена условила је доношење новог Програма о изменама и допунама Програма рада са финансијским планом Туристичке организације Србије за 2023. годину, на који је Влада дала сагласност Решењем 05 број: 021-9499/2023 од 12.октобра 2023. године.

Након евидентирања наведених промена, приходи од субвенција износили су 415.000.000 динара, а укупни приходи за 2023. годину, 491.546.190 динара.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

Према подацима Републичког завода за статистику, у 2023. години у Републици Србији боравило је укупно 4.192.797 туриста, што је за 8% више у односу на 2022. годину, од чега је домаћих било 2.058.492 (2% мање у односу на 2022.) или 49% од укупног броја гостију, а иностраних 2.134.305 (+ 20%), што је 51% од укупног броја гостију. У 2023. години остварено је укупно 12.440.935 ноћења (што је за 2% више у односу на 2022. годину), од чега су домаћи туристи остварили 6.858.331 ноћења (6% мање), што чини 55% од укупног броја остварених ноћења, а инострани 5.582.604 (+ 13%) или 45% од укупног броја остварених ноћења. Мерено бројем остварених ноћења, домаћи туристи у 2023. години највише су боравили на Златибору, затим следе Сокобања, Врњачка Бања, Београд, Копаоник итд. Инострани гости највише су боравили у Београду, затим следе Нови Сад, Суботица, Златибор, Ниш итд.

Према подацима са сајта Народне банке Србије, у 2023. години остварени девизни прилив од туризма износио је 2,770 милијарди \$, што је за 8% више у односу на 2022. годину, односно 2,558 милијарди €, што је за 3% више у односу на 2022. годину. Дефицит прилива и одлива од туризма у 2023. години износио је 525 милиона €.

У табели која следи приказан је туристички промет у 2023. години са тржишта са којих нам долази највећи број страних туриста.

Земља	Ноћења страних туриста	% 2023/2022.
Руска Федерација	665.819	+ 12 %
Турска	521.288	+ 18 %
Босна и Херцеговина	351.542	+ 3 %

Немачка	282.252	+ 16 %
Кина	282.069	+ 51 %
Северна Македонија	260.329	+ 22 %
Румунија	254.387	+ 46 %
Црна Гора	241.202	+ 16 %
Хрватска	224.581	+ 19 %
Бугарска	197.934	+ 39 %

Извор: Републички завод за статистику

Треба истаћи да је укупан број туриста у 2023. години већи за +14 % у односу на предпандемијску 2019. годину, а број остварених ноћења је већи за чак +24 %. У поређењу са 2019. годином већи је и број домаћих туриста (за +12 %) и број ноћења домаћих туриста (за +13 %). Такође, значајно су већи резултати који се односе на туристички промет иностраних туриста. Број иностраних туриста већи је за + 16% у односу на 2019. годину, а број остварених ноћења туриста из иностранства за чак + 39% у односу на 2019. годину. Значајну улогу у остваривању ових резултата имале су акција Владе Републике Србије, односно надлежног Министарства са бесплатном поделом ваучера за одмор, туристичке субвенције и интензивна туристичка кампања са акцентом да се одмор проводи у Србији.

Веома значајан податак је да су укупан број туриста у Србији у 2023. години (4.192.797), као и укупан број остварених ноћења (12.440.935) рекордни резултати остварени у туризму Србије у последњих 30 година.

Србија је са растом од + 20 % броја иностраних туриста у 2023. години на приближно сличном нивоу са просечном светском стопом раста иностраних туриста која је у 2023. години износила + 34 % (извор UNWTO World Tourism Barometer, January 2024). UNWTO очекује да коначни резултати у 2023. години покажу да ће светски међународни туризам достигнути 88% нивоа пре пандемије, а европски ће бити близу 94% предпандемијског туристичког промета

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ

ОД 1. ЈАНУАРА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ

1. ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

У 2023. години, повећано је интересовање за дистрибуцију издања Туристичке организације Србије, па је и поред реализације програма штампе, и даље велика тражња за материјалима.

Назив посла и тираж	Број у Плану ЈН	Тираж
Србија доживи (енглески)	1	5000
Србија доживи (српски)	1	5000
52 викенда у Србији (српски)	2	5000
52 викенда у Србији (енглески)	2	5000
Туристичка карта Србије (енглески)	12	20000
Туристичка карта Србије (српски)	12	20000
Кесе (српски)	17	5100
Кесе (енглески)	17	5100
Визит карте	16	30
Србија доживи (енглески)	1	5000
Србија доживи (српски)	1	5000
Пешачење и бициклизам (енглески)	9	1000
Карта манастира Србија (српски)	13	5000
Карта манастира Србија (енглески)	13	5000
Кесе (српски)	17	5100
Кесе (енглески)	17	5100
Штампана каширана графика	24	10
Србија доживи (енглески)	1	5000
Србија доживи (српски)	1	5000
Карта манастира Србија (енглески)	13	5000
Карта манастира Србија (српски)	13	5000
Кесе (енглески)	17	5100

Кесе (српски)	17	5100
Визит карте	17	30
Србија доживи (кинески)	1	2000
Руско наслеђе у Србији (руско-хебрејски)	6	1000
Османско наслеђе у Србији (српски)	7	1000
Османско наслеђе у Србији (турски)	7	1000
Културни мозаик (српски језик)	3	3000
Визит карте српски и енглески	16	30
Визит карте енглески	16	30
Визит карте	16	30
Постер за промоције и догађаје	23	30
Дворски комплекс	11	3000
Кеса (српски)	17	5100
Кеса (енглески)	17	5100
Кеса (енглески)	18	200
Кеса (енглески)	19	500
Кеса (енглески)	20	500
Туристичка карта Србије језичка мутација 1	12	5000
Зидна туристичка карта	21	15
Постер (српски језик)	15	50
Постер (енглески језик)	15	50
Зидна туристичка карта	21	15
Визит карте	16	30
Визит карте српски и енглески	16	30
Визит карте	16	30
Културни мозаик (енглески језик)	3	3000
Туристичка карта Србије (енглески)	12	20000
Туристичка карта Србије (српски)	12	20000
Конгресни биро	10	3000
Туристичка зидна карта	21	15
Штампана каширана графика	24	10

Кесе (српски)	17	5100
Кесе (енглески)	17	5100
Заставице	26	1000
Туристилка карта Србије - мутација 5	12	2000
Перфорирани летак А5 - српски	14	20000
Зидна туристичка карта	21	15
Дунав у Србији-српски	4	3000
Роковник - агенда	27	1500
Карта манастира - језичка мутација 1	13	3000
Обележивачи страна	22	2000
Туристичке карта Србије - српски	12	20000
Туристичке карта Србије - енглески	12	20000
52 викенда у Србији - мађарски језик	2	2000
Визит карте српски и енглески	16	30
Штампана каширана графика	25	10
Авантуре духа - српски језик	8	2000
Авантуре духа - енглески језик	8	2000
Пешачење и бициклизам (српски)	9	1000
Визит карте	16	30
Визит карте	16	30
Кампинг и караванинг	5	3000
Туристичка карта Србије језичка мутација 2	12	5000
Туристичка карта Србије језичка мутација 3	12	3000
Туристичка карта Србије језичка мутација 4	12	1000
Карта манастира мутација 2	13	2000
Перфорирани летак А5 - енглески	14	10000
Зидна туристичка карта	21	15
Штампана каширана графика	24	10
Дунав у Србији енглески	4	3000
Визит карта	16	30
Стони календар	28	1500

У 2023. години објављена је нова публикација: „Мој Дунав“ која је први пут представљена на Првом фестивалу посвећеном реци Дунав у организацији Удружења Supernatural, уз подршку Baden Wurttemberg фондације који је одржан 1. јула у Дому културе Силоси-Београд.. У склопу пројекта Danube confluenc, окупили су се пријатељи Дунава, прославили Међународни дан Дунава и указали на значај очувања биодиверзитета реке Дунав.

Туристичка организација Србије истакла је туристички потенцијал Дунава, изложбом фотографија коришћених у новој брошури која приказује природне, културно историјске и гастрономске потенцијале региона дуж тока Дунава кроз Србију.

На штанду, који је организован тим поводом, дељене су, осим нове брошуре Мој дунав и остали промотивни материјали Туристичке организације Србије.

2. ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТРИ

У оквиру Туристичке организације Србије, раде три инфо центра: на Аеродрому Никола Тесла у сарадњи са Туристичком организацијом Београда, Сувенирница - инфо центар у оквиру Авалског торња и инфо центар у Чика Љубиној улици, у централни ТОС-а.

Због радова на реконструкцији и проширењу Аеродрома Никола Тесла, на предлог надлежних на аеродрому, привремено је затворен инфо центар, до окончања предвиђених радова.

Рок завршетка радова и поновно довођење у функцију инфо центра, очекује се у 2024. години, без прецизирања рока.

У оквиру Инфо центра У Чика Љубиној, обавља се редовно и обавезна пракса ученика и студената.

У прошлој, 2023.години стручну праксу су у просторијама ТОС-а, у информативном центру обављали ученици следећих стручних школа.

1. Средња туристичка школа Београд, Отона Жупанчића 4

Ученици из ове школе су долазили током читаве школске године, осим у време трајања распуста. На праксу су долазили ученици од првог до четвртог разреда (40 ученика).

2. Средња стручна школа Васа Пелагић Ковин

Ученици из ове школе су долазили неколико пута током године, обзиром да праксу углавном обављају у Панчеву и Ковину (10 ученика).

3. Економско – трговинска школа Паја Маргановић Панчево

Ученици ове школе су углавном долазили неколико пута током године, њихова пракса се мало разликује зато што је имају један дан у току недеље и 2 пута годишње блок од 5 радних дана (4 ученика).

Поред средњих школа ТОС има уговоре и са високим школама и факултетима, и то са:

1. Географски факултет Универзитета у Београду

2. Универзитет Сингидунум Београд

3. Универзитет у Крагујевцу – Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи

4. Универзитет уметности у Београду

5. Висока туристичка школа Београд

У прошлој, 2023. години стручну праксу у ТОС-у је обављало три студента Високе туристичке школе и то у различитим секторима, у међународном, конгресном и домаћем сектору. Пракса је трајала десет радних дана.

Сувенирница на Авали

Сувенирница/инфо центар на Авали ради континуирано током целе године. У наставку се налази табеларни приказ продате робе у сувенирници.

Укупан промет у сувенирници	Најпродаванији сувенири	Најтраженије брошуре:	Најчешћа питања туриста:
7.113.205,00	Магнети, керамички производи	-Туристичка карта Србије -Карта манастира -Пешачење и бициклизам	- Ваучери за одмор у Србији -Питања о Авали и туристичкој понуди

3. МАРКЕТИНГ

3.1. Дигитални медији

Комуникациона стратегија Туристичке организације Србије на друштвеним мрежама у 2023. години, наставља да користи hashtag-ове **#experienceSerbia**, **#serbiacreatememories**, **#visitserbia**, **#myserbianmemories**, **#myserbianexperience**. Поруке пласиране путем друштвених мрежа усмеравале су пратиоце на конкретне дестинације или локалитете у оквиру туристичких центара или туристичких регија, садржале су разлог зашто посетити одређену локацију. Комуникација је, такође, била усмерена и на промоцију унапред стратешки одређених туристичких производа – активног одмора и одмора у природи, планинама, културно-историјског наслеђа, одмора у бањама, сеоског туризма, кратких одмора у градовима и гастрономији, као додатној вредности.

Током 2023. године акценат маркетиншких активности је и даље био усмерен на домаће и тржиште региона, и то кроз реализацију пролећне, летње, јесење и зимске кампање „Србија. Доживи!“

3.2. Промотивне кампање

Промотивне кампање Туристичке организације Србије у 2023. години имале су, у зависности од доба године, следеће теме:

- Планински центри
- Кратки одмор у градовима
- Активни одмор
- Култура
- Сеоски туризам
- Дунав
- Бање Србије

Промотивна **зимска кампања** обухватила је оглашавање путем друштвених мрежа Facebook, Instagram и Twitter. Кампање су пласиране у следећим земљама: Србија, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Мађарска, Румунија, Бугарска, Северна Македонија, Грчка и Турска.

Targetirane teritorije:

- Srbija
- Turska
- Grčka
- Rumunija
- Bugarska
- BiH
- Makedonija
- Crna Gora
- Hrvatska
- Madjarska
- Slovenija

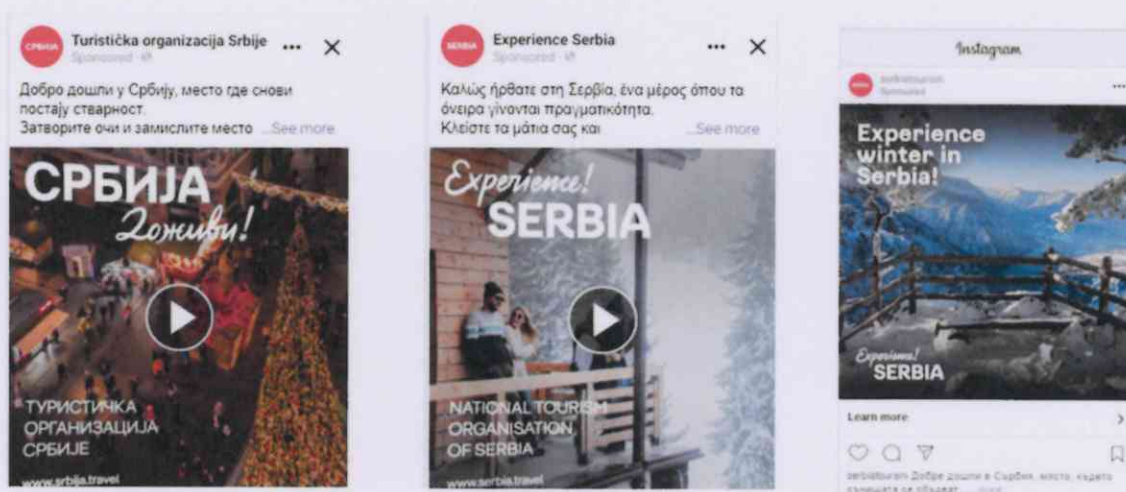

Слика 1. Приказ таргетираних тржишта

За сваку кампању креиране су посебне подстранице на сајту Туристичке организације Србије на језицима који кореспондирају таргетираним територијама, на које су водили огласи.

За потребе зимске кампање, која је пласирана у региону, креиране су следеће подстранице на сајту Туристичке организације Србије:

BG www.serbia.travel/Зима-в-Сърбия
 GR www.serbia.travel/Χειμώνας-στη-Σερβία
 HU www.serbia.travel/Тéли-ünnepek-Szerbiában
 RO www.serbia.travel/Iarna-în-Serbia
 TR www.serbia.travel/tr/s-rbistan-da-k-tatilleri
 SLO www.serbia.travel/en/winter-holiday-in-serbia
 MKD www.serbia.travel/zimuvanje-vo-srbija
 HRV, BIH, CG, SRB www.serbia.travel/sr/zima-u-srbiji

Слика 2. Приказ видео кампање за Facebook и Instagram, посвећене промоцији градова, планинских центара и бањског туризма

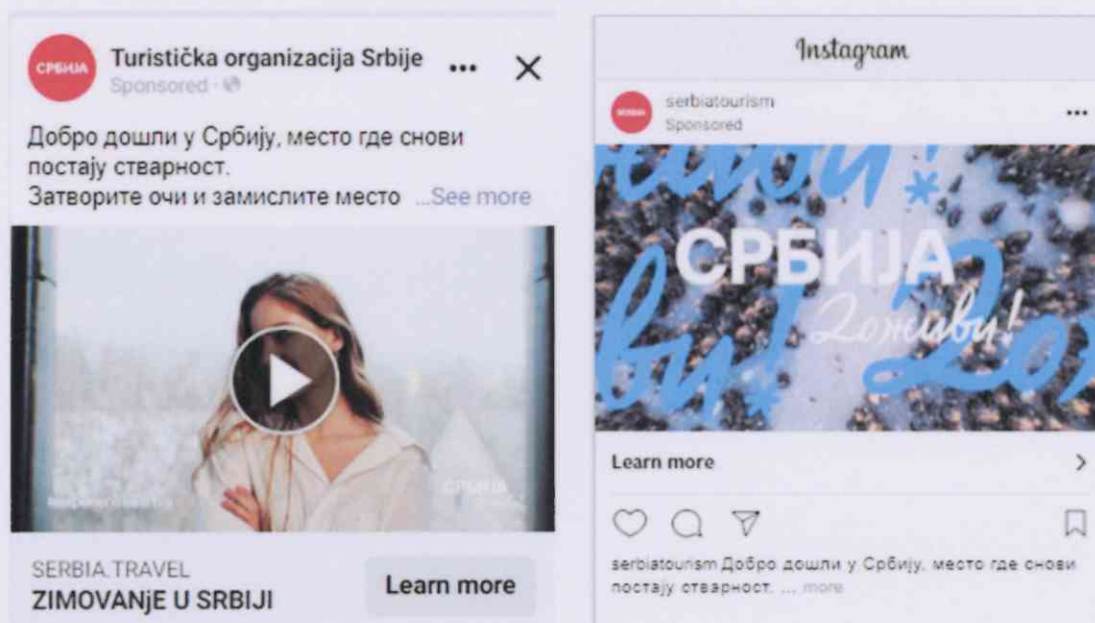
Формати коришћени за комуникацију на овим тржиштима били су video, carousel, single post за Facebook и Instagram, док је путем Google-ових платформи коришћен – Google Display Network и YouTube.

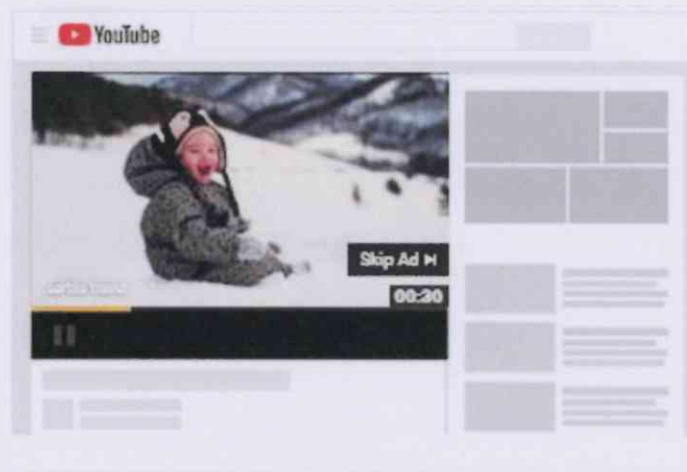

Слика 3. Пример Google Display Network банера, за зимску кампању СРБИЈА. Доживи!

Такође, путем друштвених мрежа и Youtube канала, у 2023. години, промовисан је зимски видео спот Туристичке организације Србије.

Слика 4. Промоција видео спота Туристичке организације Србије на друштвеним мрежама Facebook и Instagram

Слика 5. Промоција зимског видео спота на Youtube каналу

За потребе **пролећне, летње и јесење кампање**, које су пласиране у Србији и региону, такође су креиране подстранице на сајту Туристичке организације Србије:

www.serbia.travel/en/Изживејте-прикључение

www.serbia.travel/en/Ζήσε-την-περιπέτεια

www.serbia.travel/en/Éld-át-a-kalandot

www.serbia.travel/en/Bucurați-vă-de-aventură

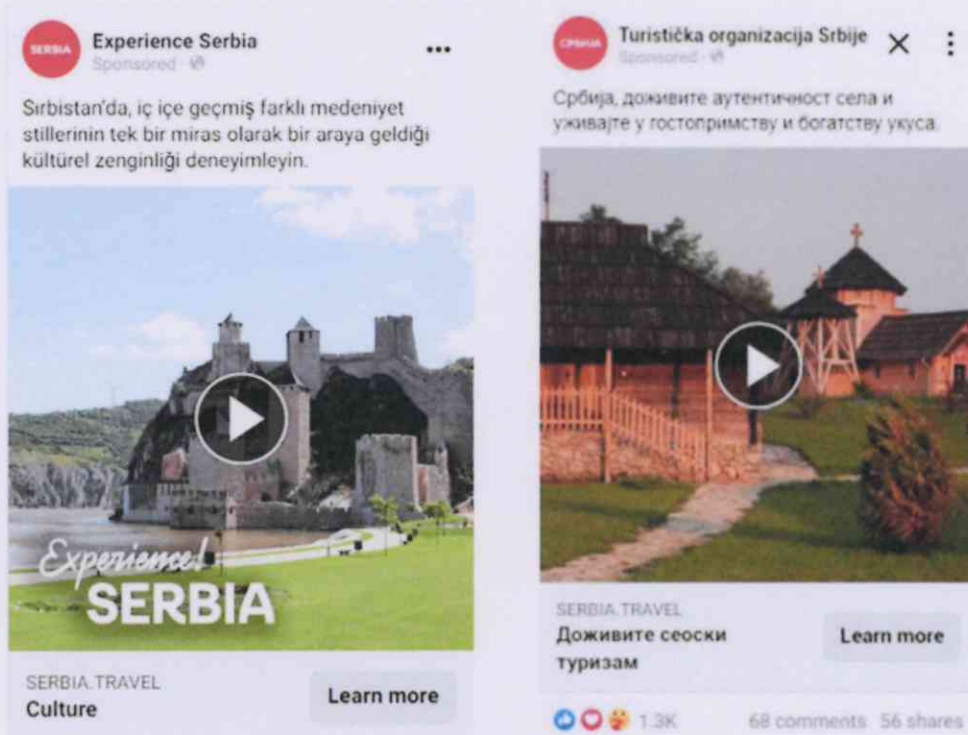
www.serbia.travel/tr/Bir-maceraya-buyrun

www.serbia.travel/en/Doživite-pustolovščino

www.serbia.travel/en/Доживеј-авантура

www.serbia.travel/sr/dozivi-avanturu

www.serbia.travel/dozivi-avanturu

Слика 6. Пример видео кампање за Facebook и Instagram за инострано и домаће тржиште, посвећене промоцији културе и сеоског туризма

Слика 7. Приказ банера коришћених у пролећној кампањи на Google платформама

Слика 8. Приказ банера коришћених у летњој кампањи на Google платформи

Слика 9. Приказ банера коришћених у јесењој кампањи на Google платформи

Туристичка организација Србије, реализовала је и неколико мини кампања на Google Display Network-у, као што су:

Слика 10. Приказ банера коришћених у мини кампањи промоције сајма у Утрехту на Google Платформи

Слика 11. Приказ банера коришћених у мини кампањи „Гласање за награду Туристички цвет“

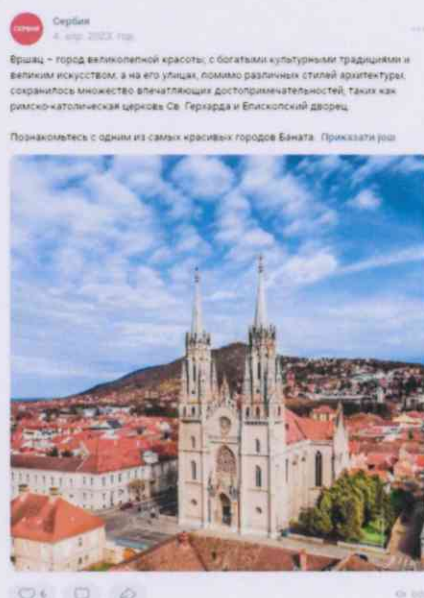
3.3. Промоција постова на друштвеним мрежама ТОС-а

Настављена је и пракса дневног пласирања постова на ТОС-овим друштвеним мрежама Facebook, Instagram i Twitter. План постовања израђује се на месечном нивоу у сарадњи са Службом развоја туристичке понуде, у циљу презентације што разноврсније понуде и што већег броја производа које Србија као туристичка дестинација може да понуди постојећим и потенцијалним туристима.

Слика 12. Приказ постова на друштвеним мрежама Facebook, Instagram i Twitter

Туристичка организација Србије такође је активна и на специфичним друштвеним мрежама, као што су руски ВКонтакте и кинески Weibo.

Слика 13. Приказ поста на друштвеној мрежи ВКонтакте

Туристичка организација Србије је остварила сарадњу са Агенцијом за безбедност саобраћаја учесћем у заједничкој кампањи „Вози одморан, доживи Србију!“ кроз објаве на Инстаграм друштвеној мрежи. Циљ кампање је да се учесницима у саобраћају дају предлози локација за одмор на свака два сата дуж главних саобраћајница које воде кроз Србију.

Слика 14. Приказ кампање „Воzi одморан, доживи Србију!“ на друштвеној мрежи Instagram

Туристичка организација Србије је на свом Instagram сторију промовисала наступ ТОС-а на свим битним догађајима и манифестацијама које су се организовале у 2023. години попут Сајма туризма у Београду, Сајма туризма у Нишу, Сајма туризма у Бања Луци, Сајма туризма у Загребу, БГ Манифеста, Michelin, Gault&Millau, Међународног сајма туризма у Берлину, ЕХРО 2027, Туристичког форума, Винске визије Отвореног Балкана, доделе награда „Туристички цвет“ и др. Такође смо објавили бројне сторије у којима смо представили лепоте Србије и поделили велики број објава других корисника Instagram друштвене мреже у циљу јачања везе са нашим пратиоцима и партнерима и садржајније промоције Србије као туристичке дестинације.

Слика 15. Приказ сторија на друштвеној мрежи Instagram

Туристичка организација Србије је на свом Instagram сторију организовала и неколико квизова:

Слика 16. Приказ сторија на друштвеној мрежи Instagram

3.3.1. Постигнути резултати у 2023. години

3.3.1.1. Друштвена мрежа Икс

У 2023. години ТОС је био активан на 5 тржишта и то Бугарске, Румуније, Словеније, Грчке и Турске. Генерисано је преко 120 милиона импресија, преко 2 милиона tweet enagementa, више од милион кликова, преко милион прегледа медијских садржаја, више од 470.000 лајкова, скоро 11.000 ретвитова, стекли преко 19.000 нових пратиоца, досегли преко 17,5 милиона јединствених Twitter корисника.

Time period	Campaign name	Objective	Impressions	Tweet engagements	Engagement rate	Clicks
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	230801_Vidi_Srbiju-Tweet_engagement_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	Engagements	37,412,198	739,924	1.98%	405,839
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	220810_Vidi_Srbiju_Followers_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	Followers	54,441,351	198,014	0.36%	180,199
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	220810_Vidi_Srbiju-Tweet_engagement_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	Engagements	29,894,817	1,175,494	3.91%	461,134
		TOTAL	121,748,366	2,113,432	1.74%	1,047,572

Time period	Campaign name	Media views	Likes	Retweets	Follows	Total audience reach
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	230801_Vidi_Srbiju-Tweet_engagement_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	338,564	184,861	3,897	952	6,107,926
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	220810_Vidi_Srbiju_Followers_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	57	14,215	206	17,311	6,348,356
Jan 1, 2023 - Dec 31, 2023	220810_Vidi_Srbiju-Tweet_engagement_SVN,ROU,BUL,GRE,TUR	708,005	278,131	6,647	984	5,091,684
		1,046,626	477,209	10,750	19,247	17,547,966

Табела 1. Кључни резултати остварени на друштвеној мрежи Икс током 2023. године

3.3.1.2. Друштвена мрежа FACEBOOK

Генерисано је преко 43 милиона импресија, преко 4,3 милиона интеракција, преко 2 милиона кликова, прикупљено скоро 5.500 нових пратилаца.

3.3.1.3. Друштвена мрежа INSTAGRAM

Генерисано је преко 34 милиона импресија, преко 4,5 милиона интеракција и преко 3.000 нових пратилаца.

Kanal promocije	Impressions	Reach	Engagement (Interactions)	Video Views	Clicks	New Followers
Instagram	34,143,183	5,440,257	4,558,463	3,018,913	82,861	3,227
Facebook	43,669,347	7,581,782	4,364,066	2,627,134	2,286,130	5,433
Ukupno	77,812,530	12,173,665	8,922,529	5,646,047	2,368,991	8,660

Табела 2. Кључни резултати остварени на друштвеним мрежама Facebook и Instagram током 2023. године

На друштвеним мрежама Facebook и Instagram, у 2023. години, забележено је преко 5.500.000 видео прегледа.

Кампање „Србија. Доживи!“ реализоване путем друштвених мрежа Facebook и Instagram такође су имале одличне резултате, генерисано је преко 30 милиона импресија, преко 4,8

милиона интеракција, преко 360.000 кликова на огласе који су водили на посебно креиране подстранице на сајту Туристичке организације Србије.

Kanal promocije	Impressions	Reach	Engagement	Clicks	CTR
Instagram	16,135,231	7,717,478	2,462,693	53,905	0,51
Facebook	16,012,475	6,452,985	2,378,501	309,343	2.80
Ukupno	32,147,706	14,170,463	4,841,194	363,248	1,66

Табела 3. Резултати кампања „Србија. Доживи!“ реализованих путем друштвених мрежа Facebook i Instagram током 2023. године

3.3.1.4. Google

Генерисано је преко 24 милиона импресија, преко 540.000 кликова на банере, који су водили на сајт Туристичке организације Србије и скоро 400.000 прегледа видео садржаја.

Kanal promocije	Impressions	Clicks	CTR
Google	24,041,598	540,348	3,12%

Табела 4. Кључни резултати остварени на Google платформи током 2023. године

Kanal promocije	Impressions	Clicks	Views	View Rate
<u>Youtube</u>	1,462,770	1,606	387,727	20,44%

Табела 5. Кључни резултати остварени на Youtube платформи током 2023. године

3.3.1.5. LinkedIn

Туристичка организација Србије је у 2022. години покренула страницу на пословној друштвеној мрежи LinkedIn, са циљем промоције свог пословања и пласирања пословних активности ТОС-а, као и пословног повезивања са корисницима мреже, као и правним лицима из туристичке индустрије. У току 2023. године, имали смо 159 објава.

Слика 17. Приказ објаве Туристичке организације Србије на друштвеној мрежи LinkedIn

3.4. Аудио и видео продукција

3.4.1. Промо видео спотови

За потребе промоције туризма у Србији креирано је, пет краћих промотивних спотова од по 30 секунди и два дужа од по један односно три минута, а који приказују разноликост туристичке понуде, очаравајућу природну лепоту, богату културну баштину, гостољубивост српског домаћина са изванредним гастрономским специјалитетима и шареноликом врстом забаве кроз манифестације широм земље. Ови видео спотови постају незаобилазан алат у промоцији туризма, не само у Србији, већ и широм света, инспиришући људе да истраже све што наша земља има да понуди. Током зимске ТВ кампање промовисан је зимски спот од 30 секунди.

Промо спот „Култура“

Промо спот „Гастрономија“

Промо спот „Манифестације“

Промо спот „Зима“

Промо спот „Лето“

3.4.2. Промо аудио цинглови

Израђена су два радио цингла од по 20 секунди. Ови цинглови су се истакли као кључни елементи у промоцији током летњих и зимских месеци, обухватајући широк досег циљане публике путем радио емитовања. Летњи цингл одише весељем, позитивном енергијом и упечатљивим ритмом, преносећи дух безбрижности и уживања у летњим активностима. Са

друге стране, зимски цингл дочарава чаролију зиме, празнично расположење и топлину дома, истичући зимску идилу и разнолике зимске активности.

3.5. Летња кампања

3.5.1. Летња кампања – ТВ

У периоду од 1. јуна до 20. јула пласирана је летња кампања кроз ТВ станице у Србији пуштањем летњег видео спота у рекламним блоковима. Носећа порука у оквиру летње кампање је „СРБИЈА Доживи!“. Промоција туристичке понуде Србије путем летњег видео спота је промовисана у рекламним блоковима телевизијских станица РТС, РТВ, ТВ ПРВА, ТВ ПИНК, ТВ К1 и ТВ МОСТ.

3.5.2. Летња кампања – Радио

Током периода од 23. јуна до 23. јула на радио станицама у Србији је у рекламним блоковима промовисан туризам у Србији путем летњег аудио спота. Као и код видео кампање, носећа порука је била „СРБИЈА Доживи!“ са позивом да се летњи одмор проведе у туристичким дестинацијама Србије. Радио станице које су пуштале радио спот су Радио С1, Радио С2, Радио С3, Накси радио, Радио Ин, Радио Носталгија, ТопФМ и Радио Грачаница.

3.5.3. Летња кампања – Веб портали

На веб порталима у земљи, а који се читају и у дијаспори, објављени су ПР текстови који промовишу различите дестинације, манифестације и гастрономију у Србији. Портали на којима су објављивани ПР текстови су blic.rs, novosti.rs, kurir.rs, republika.rs, srbijadanas.rs, mondo.rs, telegraf.rs, alo.rs, b92.net i informer.rs.

Туристички портал srbijuvolimo.rs је пратио нашу кампању променом банера на свом сајту који је графички дизајнер ТОС унапред припремио.

3.5.4. Летња кампања – ЛЕД ГСП (Outdoor)

У оквиру јавног градског превоза у градовима Београд, Крушевац, Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Краљево и Лесковац, на лед дисплејима пуштан је летњи промо видео спот са поруком „Доживи летњу авантуру у Србији“. Кампања је трајала од 1. јуна до 15. јула.

3.5.5. Летња кампања – Пројекција промо спота на згради БДП-а (Outdoor)

Реализована је промотивна летња кампања која је садржала континуирану пројекцију промо спота „Србија ДОЖИВИ!“ на зиду зграде Београдског драмског позоришта, током два летња месеца.

Приказивање летњег промо спота на зиду БДП-а

3.5.6. Летња кампања – Студијска путовања

Током маја месеца организовано је студијско путовање за новинаре телевизија ТВ ПРВА, РТС и Инфобиро са темом обиласка Луковске, Пролом и Куршумлијске бање.

Током студијске посете, новинари су обишли новотворени Хотел Планинка у Куршумлијској бањи и упознали се са богатим спа програмом који хотел нуди, организован је обилазак задужбине Стефана Немање са туристичким водичем – Манастир Св.Николе, посећен је српски предлог за светско чудо природе „Ђавоља варош“, а затим и Пролом бања и Луковска бања. Новинари су о свим лепотама Куршумлијског округа правили прилоге, узимали изјаве и промовосали на својим каналима.

Током јула месеца организовано је студијско путовање „Трансроманика“ за хрватском инфлуенсерком Теом Гудек Снајдер. Посета је подразумевала обилазак манастира у околини Краљева и Новог Пазара. Док је задатак инфлуенсерке био да кроз своје канале промовише Србију, задатак представника ТОС-а је био да направи фотографије и видео материјал за промоцију кроз друштвене мреже ТОС-а.

Студијско путовање које је подразумевало обилазак Источне Србије са 10 инфлуенсера из региона (бивше СФРЈ) обављено је кроз посету Голубачке тврђаве, тврђаве Рам и обилазак археолошког налазишта Лепенски Вир

3.6. Зимска кампања

3.6.1. Зимска кампања – ТВ

Зимска кампања на ТВ станицама је организована од 25.12.2023. до 14.02.2024 са новим зимским спотом. У оквиру рекламних блокова, циљано ка „прајм тајм“ терминима, наглашена је кампања да се створе успомене и да се Србија доживи зими кроз зимске и спа центре.

ТВ станице на којима је кампања ишла су ТВ Прва, РТС, ТВ Хепи и РТВ Војводина.

Поред класичних ТВ станица промо спот је пласиран и кроз специјализовану ТВ емисију „Србија коју волим“ аутора Радмила Бумбера, која се приказује на 80 регионалних ТВ станица у периоду од 1.12.2023. до 29.02.2024.

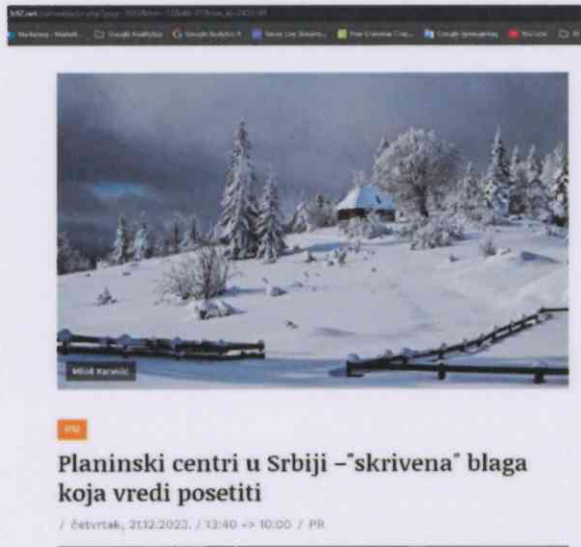
3.6.2. Зимска кампања – Радио

Радио станице у Србији које су промовисале туризам у Србији током зиме, пратећи главни бренд „СРБИЈА Доживи!“ и позивајући да се створе успомене у Србији током зиме путем радио цингла су Радио С1, Радио С2, Радио С3, Радио НС-АС, Радио Накси, Радио Носталгија, Радио ИН, Топ ФМ, Радио Бум Бум, Рок Радио и Радио Грачаница. Трајање радио кампање је реализовано од 15.11.2023. до 15.01.2024.

3.6.3. Зимска кампања – Веб портали

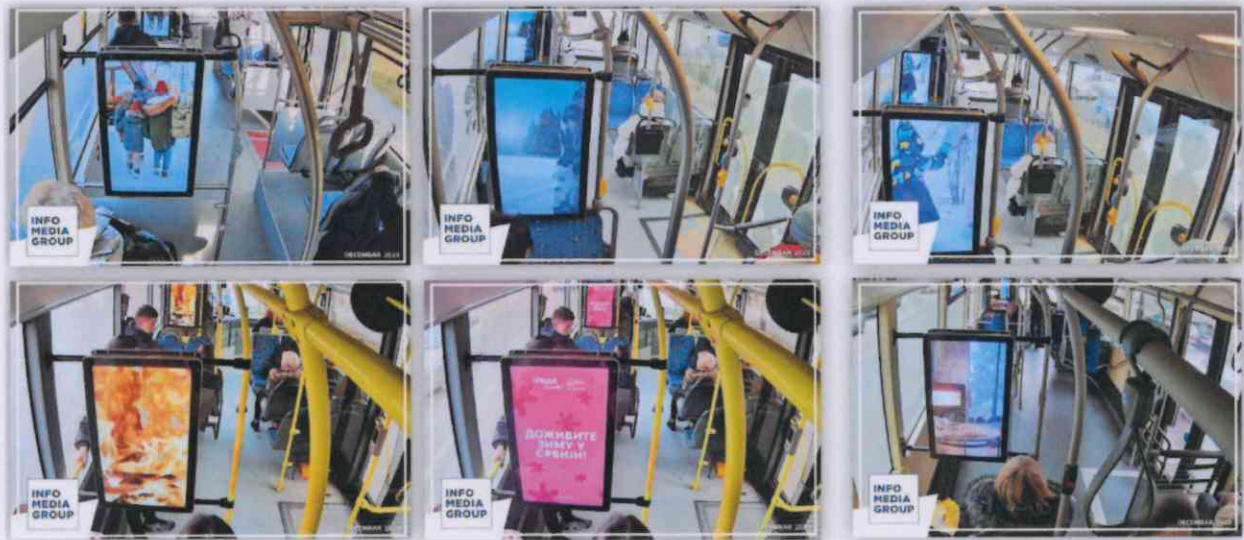
На најпосећенијим веб порталима у Србији промовисане су зимске дестинације у Србији писањем и објављивањем ПР текстова. Текстови су објављени на порталима blic.rs, novosti.rs, kurir.rs, republika.rs, srbijadanas.rs, mondo.rs, telegraf.rs, alo.rs, b92.net i informer.rs.

Туристички портал srbijuvolimo.rs је пратио нашу кампању променом банера на свом сајту који је графички дизајнер ТОС направдио и послао.

3.6.4. Зимска кампања – ЛЕД дисплеји у јавном градском превозу

У оквиру јавног градског превоза у седам градова у Србији (Београд, Нови Сад, Ниш, Крушевац, Крагујевац, Краљево и Лесковац) промовисана је зимска аватура у Србији кроз ЛЕД дисплеје постављене унутар градског превоза. Зимски видео спот је пратио и слоган „Доживите зимску авантуру у Србији“. Кампања промоције путем ЛЕД дисплеја у градском превозу је трајала 3 месеца, од 20.11.2022. до 28.02.2023.

3.6.5. Остале активности

Служба за маркетинг у оквиру својих надлежности учествује у организацији и реализацији свих догађаја на којима је ТОС присутан, било као учесник, или организатор.

3.7. Веб сајт ТОС-а

3.7.1. serbia.travel

3.7.1.1. Покренута израда новог дизајна сајта

Током 2023. покренут је рад на новом визуелном идентитету веб портала Туристичке организације Србије, како би се унапредило корисничко искуство и осигурао модернији изглед платформе. Овај корак представља ангажман ТОС-а у прилагођавању своје дигиталне присутности и осигурању да корисници добијају најбоље могуће искуство приликом посете сајту. Завршетак и реализација се очекује у првом кварталу 2024. године.

3.7.1.2. Увођење „Chatbot”-а

У оквиру новог дизајна сајта покренута је и имплементација „Chatbot” технологије. „Chatbot” пружаће корисницима тренутну подршку и одговоре на уобичајена питања, што додатно побољшава корисничко искуство и олакшава комуникацију са корисницима пружајући им адекватне информације. Ова иновација представља корак напред ка ефикаснијем пружању подршке и јачању интеракције путем дигиталних канала.

3.7.1.3. Newsletter

Једанпут месечно су биране теме, писани текстови, одабране фотографије и/или видео, направљене странице као и целокупан њузлетер и послат на адресе пријављених корисника за пријем њузлетера. Садржај сваког појединачног њузлетера је биран у сарадњи са сектором Производа и садржао је 6 текстова месечно. Текстови су бирани у зависности од доба године и врсте промоције, а пазећи да се колико је могуће сваки од производа подједнако промовише.

9. октобар 2023

ПУЛСИРАЊЕ ИСТОРИЈЕ ДУЖ ТРАНСРОМАНИКЕ

Србија се налази на још једном путу културе, и то са својих глет средњовековних манастира. У питању...

[Сазнајте више](#)

9. октобар 2023

НОЋ ОРГУЉА И КЛАВИРСКИ ОБРАЧУНИ

Синеголе у Србији нису само обележје домаће јеврејског заједнице, већ су изузетни примерци...

[Сазнајте више](#)

9. октобар 2023

КРАЉЕВ АПАРТМАН - ПОД ЗЕМЉОМ

Лавиринт соба ископаних у камену налази се код Малог Засрница и грађан је, ни мање ни више, него по...

[Сазнајте више](#)

3.7.1.4. Остало

У оквиру сајта, налази се сегмент "Календар догађаја", где се могу пратити сва актуелна дешавања из области туризма, културе, спорта, промоција, сајмова. Ажурирана је страница „Календар догађаја“, тако да је у 2023. години постављено око 900 догађаја, уз пажљиву проверу датума на веб сајтовима организатора, односно ЛТО као суорганизатора или организације која промовише догађаје.

У 2023. години, настављено је ажурирање сајта ТОС-а. За рубрику „Вести“ (подаци, занимљивости и др.) на сајт ТОС-а постављено је 630 вести.

Поред тога, на месечном нивоу ажурирају се секције „Смештај“, односно „Адресар локалних туристичких организација“.

Такође, у 2023. години је реализовано прикупљање комплетног садржаја (текстови, сагласности и фотографије) поводом унапређења странице „Гастрономија“.

3.7.2. Специјалне лендинг странице

За сектор Тржишта и део промоције Србије као туристике дестинације у иностранству, прављене су и посебно промовисане специјалне странице са различитим садржајима, а према послу и потражњи сектора Тржишта. Специјалне лендинг странице су направљене на грчком, турском, бугарском, румунском, мађарском, македонском и словеначком језику, као и на српској ћирилици и латиници. Тржишта односно земље које су покривене кампањама са лендинг страницама су Турска, Грчка, Бугарска, Румунија, Мађарска, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина и Црна Гора. Укупно 94 лендинг странице су коришћене у кампањама.

Ζήσε την περιπέτεια

Σαν ένα δώρο της φύσης όπου συνυπάρχουν οι απέραντες πεδιάδες με τα δασωμένα βουνά, τα ήμερα ρυάκια με άγρια και ορμητικά νερά και τα μαγευτικά φαράγγια με τις γραφικές κοιλάδες, η **Σερβία** σας προκαλεί να την εξερευνήσετε. Ο καλύτερος τρόπος να το κάνετε αυτό είναι μέσα από μια περιπέτεια.

Éld át a kalandot

Szerbia felfedezésre hív – az ország, ahol a természet ajándékaént hatalmas síkságok erdős hegyekkel, szelíd folyók erős zuhatagokkal és vadregényes szurdokok festői völgyekkel találkoznak. Mindezt kalandosan.

3.7.2.1. Сајт turistickiforum.rs

Сајт везан за Туристички форум је благовремено ажуриран свим неопходном подацима пред сам догађај који се десио у септембру у Нишу. Касније су додате и фотографије, као успомена са самог догађаја.

3.7.2.2. Сајт turistickicvet.rs

Организација за награду Туристички цвет за 2023. годину је захтевала више пажње усмерене ка сајту који промовише награду, пратећи пријаве кандидата и онлајн гласање. Сајт је био ажуриран са свим подацима за почетак пријаве кандидата и као такав промовисан кроз све канале комуникација (веб портали, новине, друштвене мреже, саопштеља за медије и друго). Након пријава кандидата, сва документација, писани текстови, и линкови ка фото и видео материјалима су сређени и постављени за гласање искључиво преко сајта turistickicvet.rs. Након затварања гласања и након званичне свечане промоције добитника сајт је ажуриран са именима добитника.

3.8. Комуникација са медијима

3.8.1. Саопштења

Током целе године за све значајне догађаје Маркетинг тим је слао обавештења новинарима кроз имејл листу Пресс. том приликом их обавештавајући о свим актуелним дешавањима у домену Туристичке организације Србије.

3.8.2. Интервјуи и изјаве

Током целе године у сарадњи са великим бројем ТВ станица у Србији, договорана су и реализована гостовања у ТВ студијима телевизијских станица где се говорило о актуелним темама са акцентом на промоцији туристичких дестинација, манифестација, културних добара, гастрономије, а у домену српског туризма. На ТВ гостовањима, у већини случајева је учествовала директорка Туристичке организације Србије, ПР Туристичке организације Србије и друге колеге.

Поред гостовања, често су тражене и реализоване појединачне кратке изјаве за ТВ станице у Србији. Изјаве су у више наврата реализоване у просторијама ТОС-а, на студијским путовањима, на сајмовима, на туристичком форуму, приликом доделе награде Туристички цвет као и на другим манифестацијама. Том приликом су често најављиване манифестације, даване су информације о броју туриста и ноћењима у Србији, као и рекордима које је туризам у Србији остварио током године.

3.9. Конференције за новинаре

Просторије ТОС-а биле су домаћин бројним конференцијама за новинаре које су покривале различите теме везане за туризам. Ове конференције су представљале платформу за стручне дискусије, размену идеја и информација између представника медија и представника

туристичке индустрије. Кроз ове догађаје, Тристичка организација Србије је наставила да промовише туристичке атракције, догађаје и могућности које Србија пружа својим посетиоцима, истовремено јачајући сарадњу са новинарском заједницом.

Маркетинг служба је комуницирала са новинарима везано за долазак на саму конференцију и касније промовисање садржаја презентованог на конференцијама.

3.9.1. Новинари из иностранства

Маркетинг служба Туристичке организације Србије угостила је новинара из немачке медијске куће „Deutsche Welle“ и том приликом организовала посету Засавици и презентацији процеса производње најскупљег сира на свету као и посету Београду и његовим главним туристичким атракцијама.

Резултат посете су два прилога која су емитована на немачком тржишту и кроз Јутјуб канала DW-а.

3.10. Глобалне маркетиншке и промотивне кампање

3.10.1. BBC Global News, ТВ кампања 02. март – 04. април

Са BBC Global News је спроведена кампања емитовања промотивних спотова ТОС-а у трајању од 15 секунди, и то 54 емитовања спота за подручје Европе, преостало према уговору из 2022. године.

3.10.2. Discovery: ТВ кампања Eurosport и Travel Channel, април - јун

У дигиталном делу кампање, који је као део пакета остао неискоришћен према уговору из 2022. године, остварено је 4.170.656 импресија, 119.774 прегледа, CTR 2,87%. За потребе кампање креирани су банери на енглеском језику (који покривају тржишта Немачке, Италије, Шпаније, Велике Британије, Пољске, Турске, Румуније) и на француском језику за земље овог говорног подручја.

3.11. Србија у туристичким и гастрономским водичима

3.11.1. „Gault & Millau“ Србија

Свечана промоција другог издања гастрономског водича „Gault & Millau“ Србија 2023. одржана је 25.04.2023. године, у Кристалној дворани хотела "Hyatt Regency" у Београду, на којој су додељена и признања у више категорија најуспешнијима у угоститељству у 2023. години.

Догађају је присуствовало више од 300 званица, који су након званичног дела, уживали у укусима пажљиво одабраних специјалитета српске кухиње и у најбољим винима.

Гостима су се на самом почетку обратили Мира Шемић, директорка „Gault & Millau“ Словенија и Србија, Марија Лабовић, директорка Туристичке организације Србије и Урош Кандић, државни секретар у Министарству туризма и омладине Републике Србије. Том приликом представили су вредност и квалитет водича, као и његов значај за туризам и туристичке дестинације у Србији.

Објављивање другог издања „Gault & Millau“ водича на српском и енглеском језику омогућила је Туристичка организација Србије и представља листу одабраних ресторана, винарија, посластичарница, преглед најлепших, аутентичних, укуса Србије. Заједнички циљ је да се у први план истакну запослени у угоститељству, да се препозна и награди њихов допринос квалитету гастрономске понуде и услуге. У водичу је 144 ресторана, 107 ПОП (бистро, посластичарнице...), 34 винарије и 10 дестилерија.

Угоститељима су додељене „куварске капе“ као оцене квалитета услуге и укуса приказаних у водичу, а најбољима су у оквиру свечаног дела програма додељене награде.

Добитници награда „Gault & Millau“ СРБИЈА 2023 су:

Добитници три кулинарске капе:

- Нона, Београд
- La Pista Gorski Hotel, Копаоник
- Ресторан 27, Београд
- Restoran The Square, Београд

Добитници четири кулинарске капе:

- Langouste, Београд
- Salon 1905, Београд

Најбољи сомелијер 2023 – Стефан Младеновић, ресторан Corso, Београд

Најбољи POP 2023 – Morava Meet Concept Store, Београд

Најбољи посластичар 2023 – Дејан Вељин, Хотел Горски, Копаоник

Млади таленат 2023 – Стефан Живковић, Координата, Београд

Chef традиције 2023 - Драган Цветковић, Бела Река, Београд

Chef будућности 2023:

Филип Ђирић, НОМА, Београд;

Дејан Поповић, Fish&Zeleniš, Нови Сад

Chef године 2023 – Гијом Искандар, Langouste, Београд

Догађају је присуствовао велики број новинара који су објављивали прилоге и саопштења ТОС-а.

3.11.2. Michelin Guide

Трећу годину за редом светски познати гастрономски водич Michelin је, у складу са партнерством овог водича и ТОС-а, објавио списак београдских ресторана, који носе препоруке овог престижног водича.

Michelin избор за издање у 2024. години је порастао на 22 ресторана престонице Србије, од којих Iva New Balkan Cuisine и даље носи цењену ознаку „Bib Gourmand“, док се у истој категорији придружио и ресторан Исток.

У категорији препоручених ресторана и даље се налазе сви прошлогодишњи ресторани, Salon 1905, Гушти мора, ЈаМ, Enso, Нома, Magellan, The Square, Legat 1903, Ebisu, Comunale Café e Cucina, Мезесторан Двориште, Langouste, Бела Река, Metropolitan Grill у хотелу Hyatt Regency, Skylounge у хотелу Хилтон и Twenty Two у хотелу Metropol Palace, док од овогодишњих новитета ту су Pinòt, L'adresse, На Ћошку и Клуб књижевника.

Одабир ресторана обавили су анонимни и независни инспектори, а ресторани су вредновани у складу са општим и уједначеним критеријумима Michelin водича. Београд старом потврдом и новом селекцијом наставља да буде дестинација од изузетног значаја за богата и разноврсна гастрономска искуства.

4. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ, МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ДОГАЂАЈИ НА ДОМАЋЕМ ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ

4.1. Међународни сајам туризма у Београду

Под слоганом „Кад је одмор није тешко“ у периоду од 23. до 26. фебруара 2023. године одржан је 44. Међународни сајам туризма у Београду. Традиционално, паралелно са Сајмом туризма, одвијао се и 18. Међународни сајам хотелско-угоститељске опреме HORECA који је приказао најсавременију опрему за хотелске и угоститељске објекте.

Земља партнер 44. Међународног сајма туризма била је Народна република Кина, која је за посетиоце сајма припремила богат програм, од гастрономије до туристичких потенцијала.

Ове године се на сајму представило преко 300 излагача из 33 државе, међу којима је и 8 нових држава са афричког континента. Континуирано присутне на сајму и ове године биле су дестинације Турска, Грчка, Црна Гора, Тунис, Бугарска, Словенија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Кипар, Северна Македонија као и острвске дестинације Малдиви, Сао Томе и Принципе.

По први пут на сајму, своје туристичке атракције су представили Алжир, Бурунди, Камерун, Обала Слоноваче, Габон, Екваторијална Гвинеја и Намибија.

Туристичка организација Србије се на овогодишњем Међународном сајму туризма у Београду представила у хали 4 београдског сајма под слоганом „СРБИЈА. Доживи!“ (eng. „Experience! SERBIA“), на штанду величине 200м². Са Туристичком организацијом Србије представили су се: Министарство туризма и омладине, ЈП „Скијалишта Србије“, Завод за заштиту природе Србије, Етнографски музеј, Национална асоцијација управљача туристичких спелеолошких објеката Србије. Сајам туризма у Београду, за Туристичку организацију Србије је био прилика да проценимо колико је порука „доживи“ лако примењива на сваку дестинацију и на сваки туристички производ који промовишемо.

На 44. Сајму туризма, Туристичка организација Србије је промовисала своје нове брошуре „Културни мозаик“ и брошуру за конгресни туризам „Place to meet“.

Велико интересовање на нашем штанду изазвала је активација Калеидоскоп „СРБИЈА Доживи!“ где су посетиоци имали прилику да на потпуно нов начин доживе различите дестинације применом нових технологија у визуелној презентацији, фотографишу се мобилним телефоном, направе успомену и користећи hashtag experienceserbia окаче на друштвеним мрежама и покажу своју креативност. Управо је велики број означавања на друштвеним мрежама показао колико су посетиоци били одушевљени активацијом. Фотографија за понети „СРБИЈА Доживи!“ је посетиоцима омогућила да се сликају испред најлепших предела Србије и фотографију понесу за успомену, а квиз знања да провере колико познају своју земљу, да открију детаље, стекну нова знања и освоје лепе награде које су имале за циљ да учеснике упознају са знаменитостима Србије.

Етнографски музеј Србије је посетиоцима представио културно наслеђе наше земље стављајући акценат на представљање традиције и обичаја који се везују за српски бренд, ракију шљивовица која је ушла на UNESCO листу светске нематеријалне културне баштине, како због посебног начина производње, тако и због обичаја који се везују за њу.

Завод за заштиту природе, уз подршку Туристичке организације Србије, за посетиоце сајма туризма у Београду организовао је едукативне радионице за најмлађе посетиоце сајма.

Национална асоцијација управљача туристичких спелеолошких објеката Србије су представили бројне туристички уређене пећине у Србији као посебну туристичку атракцију земље.

Спој традиционалне и модерне Србије приказан је у етно кутку, кроз радове уметница које су израђивале етно мотиве на модним детаљима.

КУД “Коста Абрашевић” из Ваљева представио је Србију сплетом народних игара из различитих крајева земље.

Током трајања сајма биле су представљене култура, уметност и историја Србије, природне лепоте Србије као и бројне манифестације које се одржавају код нас.

Штанд Туристичке организације Србије у данима сајма је био место сусрета, пословних договора, стручних повезивања и потписивања важних меморандума о сарадњи.

Велики број новинара из свих медија пренели су податке везане за претходну и будућу туристичку сезону у Србији, кроз изјаве о значајним резултатима преходне године и плановима за будућност. Током свих дана трајања сајма за промоцију на друштвеним мрежама, коришћен је фото и видео материјал направљен на сајму.

4.2. Међународни сајам туризма у Новом Саду

Међународни сајам туризма, који је на Новосадском сајму одржан од 30. новембра до 2. децембра окупио је више од 240 излагача из земље и иностранства. Излагачи су представили своје понуде – услуге и капацитете, разменили искуства.

Регија Бока Которска је била партнер овогодишњег Сајма туризма у Новом Саду, а Сајам је отворио Милан Ђурић, градоначелник Новог Сада. Присутне је поздравио Урош Кандић, државни секретар испред Министарства туризма и омладине.

Организовано је Вече шампиона 54. међународног сајма туризма на коме су најбољима у квалитету услуга, објеката, организација и институција у туризму уручена врхунска признања Новосадског сајма.

На штанду ТОС-а величине 20м² представљена је туристичка понуда Србије, са посебним акцентом на производе гастрономије, активног одмора и културног наслеђа. Исказано је велико интересовање за зимску туристичку понуду у Србији, нарочито у руралним подручјима.

У Хали "Мастер" организовани су Б2Б сусрети домаћих и страних понуђача. Одржано је више од 50 састанака учесника из осам земаља.

Представници ТОС-а су искористили присуство бројних излагача из ЛТО и туристичке привреде да са њима разговарају о плановима и програмима за 2024. годину. Представници ТОС-а дали су изјаву за Инфобиро и Радио Нови Сад.

4.3. Међународни сајам туризма и сеоског туризма у Крагујевцу

У хали Шумадија сајма, одржан је 14. Међународни сајам туризма и сеоског туризма, од 23.-25. новембра на којем је учешће узело око 50 излагача из Србије и региона, 30 излагача на Базару домаћих производа (*Сајам зимнице*), агенције са обједињеном понудом за зиму 2023/2024, национална, регионална и локална туристичке орагнизације, туристички центри, бањска лечилишта, сеоска домаћинства, винарије и дестилерије, уз посету преко 3000 посетилаца.

Организатори сајма су „Шумадија сајам“ и Градска туристичка организација Крагујевац, под покровитељством Министарства за туризам и омладину и града Крагујевца.

Сајам је свечано отворио помоћник министра туризма и омладине, Немања Радовић, а поред њега говорили су и Александар Штајн, директор Шумадија сајма и Бојан Павловић, директор ГТО Крагујевац.

На штанду Туристичке организације Србије, величине 20м2, представљена је комплетна туристичка понуда Србије као и туристичка понуда једне од најпосећенијих бања у Србији, Сокобање. Посебан нагласак је стављен на предстојећу зимску сезону, богато културно историјско наслеђе, разноврсну гастрономску понуду, као и на могућности за активан одмор у природи. Данијела Вељовић, руководилац службе развоја туристичке понуде ТОС-а, током трајања сајма дала је изјаву медијској кући Инфо биро.

4.4. Међународни сајам туризма у Нишу

Међународни сајам туризма у Нишу одржан је 24. пут у Хали „Чаир“ Спортског центра „Чаир“ у организацији Туристичке организације Ниша, а под покровитељством Града Ниша.

Ове године земља партнер сајма је била Северна Македонија, а излагачи су поред домаћих представника туристичких организација и привреде, били представници из Бугарске и Босне и Херцеговине.

За потребе представљања на сајму, Туристичка организација Србије је закупила простор површине 24 м2, који је уредила визуалима према новом брендингу.

На штанду Туристичке организације Србије, посетиоци су имали прилике да се упознају са понудом кратких одмора у градовима, културно-историјским наслеђем, фестивалима и манифестацијама које ће се одржати током лета, али и одмором у природи, кроз штампане материјале, али и могућност преузимања дигиталних брошура путем QR кодова.

Током сајма представници ТОС-а дали су изјаве за ТВ емисију „Србија коју волим“, портал „Јужне вести“ и гђа Данијела Вељовић је гостовала у јутарњем програму телевизије „ТВ Ниш“.

4.5. Други међународни сајам вина: Винска визија Отвореног Балкана

Од 16. до 19. новембра 2023. године, у Београду је одржан други међународни сајам вина „Винска визија Отвореног Балкана“, под покровитељством влада Републике Србије, Северне Македоније и Албаније.

Туристичка организација Србије је учествовала у раду Извршног комитета Одбора за организацију Другог међународног сајма вина „Винска изија Отворени Балкан“, Поткомитета за медије, Поткомитета за пратеће програме и Поткомитета за транспорт, логистику и смештај.

Туристичка организација Србије је била задужена за:

1. Организацију заједничког наступа у промоцији туризма три земље учеснице, Србије, Северне Македоније и Албаније

Туристичка организација Србије била је носилац промоције туризма на овом Сајму земаља учесница и координатор свих активности током припреме сајма. Туристичка организација Србије, са Националном туристичком агенцијом Албаније и Националном агенцијом за промоцију и подршку туризма Северне Македоније, представила се на заједничком штанду од 300 m².

Специјално за ову прилику креиран је нови заједнички сувенир – сет разгледница, са мотивима природних лепота све три земље, а дељена је и тзв. магична коцка са странама које окретањем дају различите мотиве - туристичку понуду културне баштине под заштитом УНЕСК-а у све три земље.

На штанду посетиоци су могли да се фотографишу у каледоскопу, у којем су се смењивале фотографије туристичких и културно значајних дестинација земаља учесница – тако да изгледа као да су се посетиоци фотографисали на самој дестинацији.

Посетиоци су били у прилици да учествују и у квизу знања. За најуспешније биле су додељене награде, лицидерска срца, мајице, свеске, ранчеви са знаком „Wine Vision“ и Туристичке организације Србије.

Све време трајања сајма на штанду је вршена промоција старих заната, а део је био опредељен за изложбу рукотворина Етно мреже, која је оцењена као изузетна.

Посетиоци су могли да учествују у изради таписерија и пуствовању вуне.

Македонске занатлије су резбариле дуборезе, и демонстрирале израду накита од бисера и сребра.

Сва четири дана сајма, у два термина током дана, посетиоци су могли да уживају у извођењу традиционалних кола и игара КУД-а „Спасовдански вез“. Чланови КУД-а су привлачили пажњу бројним посетиоцима, који су тражили да се фотографишу за успомену са њима.

Током трајања сајма вина организован је и заједнички састанак на ком је директорка Туристичке организације Србије Марија Лабовић, угостила директора националне агенције Северне Македоније Љупчета Јаневског и директорку националне туристичке организације Албаније Зану Цело.

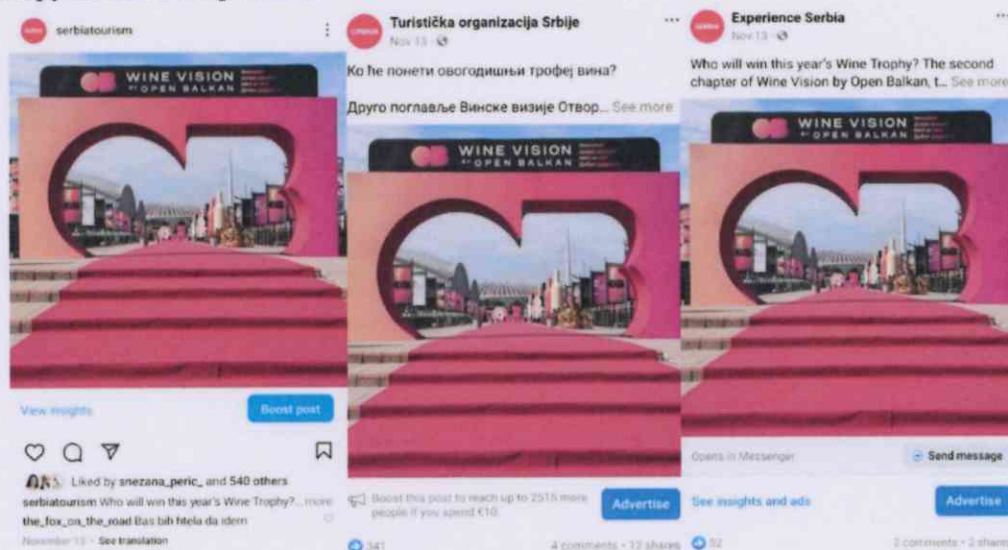
Разговарало се о заједничкој промоцији, значајне туристичке гране, све траженијег винског туризма и винских дестинација на Балкану.

Маркетинг служба је позвала медије и слала саопштења. Током трајања сајма вина био је присутан велики број новинара. Основна комуникација је била на промоцији вина и винских рута кроз Србију, али уједно и сарадња са суседним земљама ка заједничком наступу пред туристима са далеких дестинација.

Туристичка организација Србије је:

- Најавила почетак другог по реду сајма „Wine Vision by Open Balkan“, 13. новембра, на својим друштвеним мрежама

- Испратила сва дешавања за време трајања сајма кроз „Instagram Stories“, укупно 35 објава.

- Направила објаву на пословној мрежи „LinkedIn“ у вези сајма

Посетиоцима је омогућено да се упознају са традиционалним производима из Србији као што су: лицидерска срца, чокањи са домаћом ракијом, ручно рађени медањаци са логоом као и да дегустирају домаћу храну и домаћа вина.

Представници ТОС-а били су на располагању колегама из Северне Македоније и Албаније везано за све њихове потребе док су били у Београду (заједничке вечере, шетња градом, обезбеђивање резервација у ресторанима и на услузи за све активности на сајму).

Туристичка организација Србије је:

- обезбедила, спровела обуку и координирала рад волонтера на инфо-пултовима у хотелима.
- обезбедила сет брошура Туристичке организације Србије
- обезбедила и координирала рад туристичких водича за потребе сајма
- обезбедила више врста поклона:
 - ВИП поклони - поклон кутија са домаћим гастрономским производима (ванилице, чај из Србије и мед, кутије са више врста сирева)
 - ВИП поклони – графике са мотивима Србије
 - ВИП поклони за Кабинет председника - Лимитирана серија од 15 ком вина Прокупац, подрума Чокот из Александровца, са посебно дизајнираном етикетом за ову прилику, две чаше компаније Ридл са гравираним натписом Прокупац у луксузној тамној кутији са логом Open Balkana на поклопцу.
 - Поклони за све учеснике: гастрономски водич Gault&Millau, мајице и ранчеви, свеске, оловке, флашице за воду и други ситни поклони, све брендирано визуалом Open Balkana.

2. Организацију наступа гастрономије Србије на сајму „Food Vision“ у склопу сајма вина „Винска визија Отвореног Балкана“

Током трајања Wine Vision-a, у халама 5 и 11 одржан је „Food Vision“ кулинарски спектакл на ком су се представили традиционални укуси и локална гастрономија Србије, Северне Македоније и Албаније, јер вински туризам заједно са гастрономијом даје суштинску аутентичност туристичким дестинацијама и то је оно за чиме данашњи туристи највише трагају и без чега савремене туристичке дестинације не могу.

Туристичка организација Србије је у хали 5 имала два штанда, а величина једног је износила 40м². На укупној површини од 80м², своје производе су представили локални произвођачи из различитих крајева Србије, а део штанда је био резервисан за генералног спонзора Food Vision-a, Metro Cash and Carry, који су представили производе слатке и слане, а који се могу наћи у продаји у њиховим објектима.

Посетиоци су на штандовима Туристичке организације Србије могли да пробају традиционална јела из Новог Пазара, чувени лесковачки ајвар, аутентични пиротски сир и качкавал, посебне ваљевске дувачке чварке, слатке укусе од малине по којој је познат ивањички крај као и војвођанске слаткише попут карловачког куглофа и штрудле.

Колико су ова јела аутентична и важна за промоцију дестинација говоре у прилог гастро манифестације везане за деликатесе који су представљени на штандовима ТОС-а, а са којима су се посетиоци сајма упознали путем брошура које су дељене на штандовима.

Хала 5 је била резервисана за мастеркласове, предавања и дегустације, опремљена са шест професионалних кухиња и једном мастерклас кухињом.

Serbian Junior Chefs Club је овде организовао такмичење професионалних куvara под називом Open Balkan Chef Culinary Challenge 2023., на ком су у фокусу били талентовани млади шефови из земаља чланица отвореног Балкана.

3. Реализацију активности у оквиру Пратећих програма

У оквиру другог међународног сајма вина „Винска визија Отворени Балкан“ организован је пратећи програм за излагаче, представнике медија као и ВИП туре за делегате, судије и остале високе званичнике. Све туре су биле на енглеском језику уз пратњу лиценцираних водича од којих је један говорио кинески због потребе групе из Кине.

Туре обиласка Београда и излети ван Београда:

- Вечерње пешачке туре – Сваког дана трајања сајма организоване су вечерње пешачке туре. Трг Републике, Кнез Михајлова, Теразије и Сакадарлија. Трајале су у просеку 90 мин.
- Тура разгледања Београда - последњег радног дана сајма 19.11. тура која је кретала са сајма, обухватала је Храм Светог Саве, центар града и Београд на води.
- Тура ван Београда - Посета Фрушкој Гори и Новом Саду са ручком у винарији Ковачевић, дан након завршетка сајма (20.11.)

Посебне ВИП туре за делегације и високе званице:

- Организовано је додатно индивидуално разгледање за представника еминентног винског магацина Falstaff који је обишао Храм Светог Саве и центар Београда. Тура је започела у хотелу Radisson Blu у 10 часова 20. новембра.
- Организоване су две туре за делегације (купци, оцењивачи, новинари...) које су 19. и 20. новембра обилазиле винарије.
 - 19. новембра обишли су: Суботицу, Палић – Звонко Богдан винарија, Фрушка Гора – Деурић винарија, Фрушкогорска винарија и Ердевик винарија.
 - 20. новембра обишли су: Јагодина-Темет винарија, Оплепац – Краљева винарија, Александровић винарија, Матијашевић као и винарију Јеремић, водич је говорио енглески и кинески због групе купаца из Кине.
- Организовано више индивидуалних тура по Београду за потребе званичника
 - Субота 18.11. у 08.30 из хотела Radisson Blu, шетња центром Београда
 - Субота 18.11. у 19.30 са сајма обилазак Београда

- Недеља 19.11. у 15.45 тура до Хиподрома

Учесници скупа су приликом пријаве у хотелу добијали сет информативног материјала, визуелно усклађен са догађајем, у коме су биле опције туристичких програма разгледања за које су могли да се пријаве у ова четири дана боравка. Сав материјал је био на енглеском језику.

За ове потребе ангажовано је три водича који су били на располагању за све туре и који су говорили више страних језика да би покрили све евентуалне језичке баријере. Трансфери су урађени у партнерству са компанијама „СП Ласта“, „ГСП“ и „Royal Tours d.o.o.“.

Напомена: од свих тура најпосећеније су биле вечерње туре/шетње по граду, као и прошле године, али била је посећена и тура за Нови Сад и Фрушку Гору.

4.6. Туристички форум

Туристичка организација Србије организовала је од 26-28. септембра 2023. године, 13. Туристички форум Србије. Овогодишња дестинација домаћин био је град Ниш тј. Туристичка организација Ниш.

Туристички радници имали су прилику да заједно сумирају резултате рада и да разменом искустава и идеја дођу до неких нових иновативних решења и направе планове за будуће успехе.

И ове године, као и претходне, тема Светског дана туризма је акценат ставила на одрживи развој и зелене инвестиције у туризму.

Едукативне сесије су биле прилика да се учесници форума упознају са позицијом Србије у односу на регион и на светске трендове у туризму као и да открију шта значи бренд за дестинацију и колико је важно улагање у одрживост, као и значај дигиталног маркетинга у промоцији једне дестинације.

Први дан форума започео је посетом Археолошког парка „Медијана“, једном од најзначајнијих археолошких локалитета у Србији. Туристичка организација града Ниша организовала је за све посетиоце културно уметнички програм на самом локалитету, наступ певачког друштва „Константин“ уз Симфонијски оркестар града Ниша, као и дегустацију вина најбољих винарија нишког краја. Упознавањем са најзначајнијим детаљима из историје Медијане, као и дружењем са представницима Министарства туризма и омладине, представницима медија и колегама из туристичких организација из целе Србије, на спектакуларан начин отворен је 13. Туристички форум Србије. Истог дана, у вечерњим сатима, у хотелу „Тами Residence“, Туристичка организација Србије је за све учеснике форума уприличила свечану вечеру добродошлице.

На дан Светског дана туризма, 27. септембра, Туристичка организација Србије је организовала сусрет локалних туристичких организација у Нишу, где су организована предавања о развоју туристичких дестинација у Србији, праћењу нових трендова и скретање пажње на запослене у туризму као најбитнијем фактору за успех дестинације. Други дан форума, односно едукативни део форума, 27. септембар, започео је поруком министра туризма и омладине

Хусеина Мемича који се присутнима обратио путем видео линка са скупштине Светске туристичке организације. Поред министра Мемича, на отварању форума говорили су Дуња Ђенић, помоћница министра туризма и омладине, Адриана Анастасов, градска већница за туризам града Ниша и директорка Туристичке организације Србије Марија Лабовић.

У едукативном делу програма форума говорили су Иван Полторацки из “Амадеуса” са темом Позиција Србије као туристичке дестинације у региону и светски трендови у туризму, Кристиан Пинтер испред агенције Nora Digital Београд представљајући тему “ Откривање потенцијала дестинација кроз дигитални маркетинг”, Владан Вешковић из Удружења бања је најавио предстојећи догађај Балкан Спа Самит, Немања Миленковић из Фондације 2021 је говорио о томе да ли дестинација мора да буде бренд, а Синиша Митровић испред Центра за циркуларну економију Привредне коморе Србије истакао је значај одрживог развоја и зелених инвестиција у туризам.

Домаћини овогодишњег форума, Туристичка организација града Ниша, су се потрудили да учине посету овом граду незаборавном. Организована посета најатрактивнијим туристичким атракцијама Ниша попут Нишке тврђаве, Музеја цеза, Ћеле куле, цркве Св. Пантелејмона, споменика на Чегру, визиторског центра код Церјанске пећине као и обилазак завршних радова на хотелу Radisson у Нишу, допринели су да сви учесници форума осете дух града, богату историју и културу, гастрономску чаролију краја и јужњачку енергију и шарм.

ТОС је организовао новинаре из различитих медија ради праћења догађаја и уједно у сарадњи са ТО Ниш организован је обилазак села Сићева и погледа са видиковца на Сићевачку клисуру, посета Нишкој бањи, обилазак археолошког налазишта „Медијана“, промоција “Nissvill Jazz Festival“ и обиласка Нишке тврђаве, Казанцијског сокачета, Историјског локалитета „Ћеле кула“, Латинске цркве, споменика Цегар и Визиторског центра Церјанска пећина.

4.7. Туристички цвет

Крајем децембра организован је догађај доделе награде Туристички цвет за оне који су били најзаслужнији и најбољи у промоцији Србије као туристичке дестинације у 2023. години. Најзначајнија награда у области туризма, која се додељује за значајна остварења у подизању квалитета туристичких услуга, за допринос развоју, унапређивању и промоцији туризма, „Туристички цвет“ 2023. године је додељена 38. пут.

Наградни конкурс је трајао од 25. септембра до 14. октобра 2023. ТОС је позивао кроз медије, друштвене мреже, ПР текстове и саопштења на пријаву кандидатуре, касније на он-лајн гласање публике и коначно на сам догађај.

На конкурс су стигле пријаве за 105 кандидата у 7 категорија, а жири је радио у следећем саставу:

Проф. Др Мирослав Кнежевић, Декан Факултета за туристички и хотелијерски менаџмент Универзитета Сингидунум - председник жирија и чланови жирија: Тијана Маљковић, секретар Удружења за туризам Привредне коморе Србије, Борис Радошевић, инфлуенсер „Лутајући путник“, Петар Стефоски, члан Управног одбора Туристичке организације Србије и Весна Златић, Помоћник директора Сектора за интерну подршку Туристичке организације Србије.

Гласање посетилаца на порталу www.turistickicvet.rs које је уведено 2021. године задржано је и ове године. Укупан број гласова интернет публике је био око 31.000.

У 2023. години награду „Туристички цвет“ освојили су:

1. У категорији Туристичка организација:
 - Туристичка организација Златибор
2. У категорији Туристичка манифестација:
 - Дани бербе грожђа, Вршац
3. У категорији Туристичка агенција:
 - Hedonic Travel, Београд
4. У категорији Угоститељски објекат за смештај – Хотел награду су делила два кандидата:
 - „Gorski Hotel & Spa“, Копаоник и „Хотел Хилтон Београд“
- У категорији Угоститељски објекат за смештај – Остали угоститељски објекти за смештај:
 - „Александровић ВТ“, Топола
5. У категорији Правни субјект за допринос унапређивању туристичке понуде и промоције туризма:
 - „Природњачки центар“, Свилајнац
6. У категорији Инфлуенсер/блогер:
 - Два ранца бег из канца
- 5 У категорији Електронски или штампани медиј, за представљање Србије као туристичке дестинације:
 - ТВ емисија „150 минута“ - ТВ Прва

Поред набројаних награда, додељено је једно специјално признање у оквиру награде Туристички цвет, а добитник специјалног признања је Air Serbia.

Доделу награде Туристички цвет заинтересовани учесници и пратиоци награде могли су да прате на интернет страници www.turistickicvet.rs.

Медији су кроз ПР текстове и саопштења позивали заинтересоване да се пријаве на конкурс, као и касније на он-лајн гласање публице. Велики број новинара и редакција је пратио догађај доделе награде. Јавност и институције из домена туризма, су током трајања конкурса три пута обавештаване о конкурсима.

Сам догађај је обележило присуство великог броја новинара који су правили прилоге и узимали изјаве, што је додатно утицало на пажњу јавности на свеобухватне туристичке понуде Србије.

4.8. Посебне презентације и догађаји, којима су присуствовали представници ТОС-а

4.8.1. Учесће у раду Регионалног савета за сарадњу

Земље Западног Балкана, чланице Регионалног савета за сарадњу су крајем године биле упознате са статистиком на тему долазака у туризму, ноћењима и проценту запослености у туристичким секторима у економијама Западног Балкана. Анализа је показала потребу за унапређењем статистичких методологија, као кључног за добијање тачних и поузданих података о туристичким трендовима, обрасцима потрошње и будућим пројекцијама, јер је неопходна за ефикасно планирање и процесе стратешког доношења одлука, у оквиру регионалног туристичког сектора.

Разматран је документ Транзициони пут за туризам (ка Стратегији туризма 2030) – коришћен је као платформа за дискусију и могући кораци у контексту зелене и дигиталне транзиције сектора туризма и економије ЗБ. Закључено је да регион има много тога да уради у многим областима и секторима релевантним за туризам како би генерално испунио стандарде за сертификацију стандарда зеленог и одрживог туризма.

Колеге, чланице РСС-а, су разматрале креирање заједничког туристичког производа током 2024. године и предложено је да окосница буде гастрономија, као део нематеријалног културног наслеђа.

Истакнуто је да земље чланице РСС треба да раде на: јачању брендирања региона, стварању посебног и јединственог идентитета, јачању сарадње и партнерства, развијању аутентичности и вештине приповедања, организовању заједничких маркетиншких кампања.

4.8.2. Фестивал „8. београдски манифест“

Београдски манифест је одржан у периоду од 19.05. до 21. 05. 2023. године на Калемегдану, на простору око фонтане “Рибар” све до Савског шеталишта.

За потребе представљања на Београдском манифесту, Туристичка организација Србије је закупила простор површине 150 квадратних метара, који је уредила визуалима према новом брендингу.

Заједно са колегама из локалних туристичких организација, Туристичка организација Србије се представила у простору “Адути Србије“ у којем је своју промоцију имала и Туристичка организација Републике Српске.

На штанду Туристичке организације Србије посетиоцима је представљена понуда промотивним спотовима, ВР турама на тему културног наслеђа и активности у природи. Посетиоци су имали прилике да се упознају са понудом кратких одмора у градовима, културно-историјским наслеђем, фестивалима и манифестацијама које ће се одржати током лета, кроз штампане материјале, али и могућност преузимања дигиталних брошура путем QR кодова.

Током трајања манифеста представница ТОС-а Данијела Вељовић дала је изјаву за ИнфоБиро и имала је директно укључење, са штанда ТОС-а у јутарњи програм ТВ Тањуг.

4.8.3. Фестивал јагодичастог воћа „Berry fest“

Други по реду Фестивал јагодичастог воћа Berry fest одржао се од 22.до 23.септембра 2023. године у Београду на платоу Геозавода.

Belgrade Berry Festival је окупио произвођаче и прерађиваче јагоде, малине, боровнице, купине и рибизле и Београђанима и њиховим гостима представио богатство сектора по којем је Србија постала позната широм света.

Туристичка организација Србије је на свом излагачком простору промовисала туристичку понуду Србије са акцентом на гастрономску понуду. Посетиоци су показали велико интересовање за туристичку понуду у руралним подручјима. Своју туристичку понуду, уз подршку сеоских домаћинстава, представиле су и локалне туристичке организације.

5. СТУДИЈСКА ПУТОВАЊА

5.1. Куршумлијска, Пролом и Луковска бања

За почетак промоције летње туристичке кампање организовано је студијско путовање за новинаре у периоду од 23.05. до 25.05. 2023.године. Тема путовања било је упознавање са природним богатствима и посебним лепотама термоминералних извора, којима се могу похвалити Луковска, Пролом и Куршумлијска бања, као бање најбогатије лековитим водама у југоисточној Европи.

Медији учесници студијског путовања били су ТВ Прва, Инфобиро и РТС. Првог дана путовања упознали смо се са смештајним капацитетима, спа програмом и осталим услугама поново отвореног, реновираног и проширеног хотела Планинка у Куршумлијској бањи. Након 17 година паузе, некада хотел Жубор, а данас хотел Планинка, који је сада у власништву АД Планинка, званично је отворен у фебруару 2023.године. Хотел Планинка располаже са 178 соба од тога 97 једнокреветних, 46 двокреветних соба и 15 апартмана. Поседује две конференцијске сале капацитета 250 људи, пансионски ресторан, лоби бар, клуб кафе и велнес бар. Термоминералним водама су испуњени хотелски базени којих има укупно 8. Температура воде је 33-35°C и има велики благодетни утицај на нервни систем и метаболичке процесе. Богат спа програм у хотелу је поред базена употпуњен финским и инфрацрвеним саунама, сланом собом, хладном пећином, тепидаријумима, собама за релакс, великим бројем масажа од оних релакс па до терапеутских. Краљевска масажа лековитим блатом које благо греје, у трајању од 50 минута је део велнес програма хотела који се не сме заобићи. Хотел Планинка садржи теретану, дечију играоницу, салу за забаву. Од активности ван хотела, гостима су на располагању бицикле које се могу изнајмити за вожњу по стазама здравља које окружују хотел као и тениски терени на отвореном. Сви догађаји и активности су везани за хотел јер се бања тек развија након дугог периода затварања. Ресторани, продавнице ван хотела још увек нису у функцији.

Другог дана путовања, домаћини АД Планинка повели су групу до Куршумлије, како би нас упознали са градом у којем се налазе две задужбине Стефана Немање. Манастир Св. Николе је споменик културе од изузетног значаја. На жалост пошто је средњовековни манастир срушен до темеља, веома мало фрагмената је сачувано у цркви. Црква је обновљена и у функцији је за разлику од друге задужбине Стефана Немање, Манастира Пресвете Богородице који је у рушевинама.

Следећа станица била је Ђавоља Варош, чудо природе које представља редак природни феномен у свету, земљане фигуре као специфични облици рељефа и извори јако киселе воде високе минерализације. Налази се на 30 км од Куршумлије. Сам локалитет је одлично припремљен за туристе, стазе су уређене, чисте, не превише захтевне, јер се пешачи лаким успоном 900 м до видиковца. У подножју локалитета постоји Етно крчма, поред Жутог потока у којој можете да пробате локалне специјалитете.

Од Ђавоље Вароши пут води ка Пролом бањи. У бањи смо се упознали са понудом хотела Радан, који је такође у власништву АД Планинка. Акционарско друштво у свом власништву поседује и пивару у бањи у којој се производи Пролом пиво, потпуно јединствено, јер се поред хмеља и јечма прави од посебне пролом воде.

Последњег дана путовања кренули смо у Луковску бању. Бања се налази на 35 км од Куршумлије, на источним падинама Копаоника, на 700 м надморске висине, што је чини једном од најбољих ваздушних бања у Србији. Упознали смо се са капацитетима реновираног хотела Бела јела и обишли природне изворе термоминералне воде по којима је бања позната. У бањи постоји 37 познатих извора термоминералне воде, температуре од 28°C до 69°C. Користе се за инхалирање, као и за лечење реуматских, кожних обољења, болести бешике и проблема са бубрезима, проблема са крвним судовима и крвним притиском.

Новинари ТВ Прва, Инфобиро и РТС-а, направили су прилоге о туристичким понудама краја, како би пренели на гледаоце све лепоте бања око Куршумлије, а што је и била сврха путовања.

5.2. Bloggers trip, 16 – 20. јули - у сарадњи са Асоцијацијом Трансроманика

Пут је трајао 4 дана, где је представник ТОС-а са блогерком Теом Гудек Снајдер, коју је ангажовала Асоцијација Трансроманика, посетио наше најпознатије средњовековне манастире, који су под заштитом Унеска.

Први дан су обишли манастире Жича и Студеница, а други манастире Ђурђеви Ступови, Сопоћани и цркву Светог Петра и Павла. Трећи дан су обилазили сам град Нови Пазар, испробали њихове чувене мантије и ћевапе, пили кафу на жару и посетили Хамам са сумпорном водом и музеј Рас. Смештај је организован у хотелу Врбак.

Све активности на путовању су испраћене на ТОС-овим друштвеним мрежама, и сав материјал који је направљен је постављен у маркетинг фолдер за потребе маркетинга ТОС-а. Све фотографије и видео записе који су направљени током целог пута, ТОС може користити за даља промовисања.

6. ЕДУКАЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ТУРИЗМУ

Учешће на едукацији у организацији Немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ, у оквиру програма ЕУ за културно наслеђе и туризам, а у оквиру пројекта Развоја капацитета актера у туризму и култури у Доњем Подунављу. Тренинг се бавио Интерпретацијом и презентацијом наслеђа у периоду од 22 – 24. маја у Зајечару.

7. САРАДЊА СА ЛОКАЛНИМ ТУРИСТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА У ТУРИЗМУ

Сарадња са локалним туристичким организацијама и другим субјектима у туризму подразумева следеће активности ТОС-а:

- Континуирану сарадњу са ЛТО поводом прикупљања података о посећености одређених дестинација, новитета у понуди, обезбеђивања информација о туристичким производима за објаве у рубрици вести на сајту ТОС-а, за објаве на друштвеним мрежама и њузлетеру, припреме студијских путовања Сектора за промоцију на иностраним тржиштима; координација са ЛТО поводом организације студијских путовања у оквиру промотивне летње туристичке кампање;
- Обезбеђивање потребних статистичких информација и других података о туристичкој понуди Србије;
- Сарадња са Министарством иностраних послова и мрежом ДКП која обухвата: Дистрибуцију промотивног материјала (брошуре, филмови и сл:) за потребе дипломатско-конзуларних представништава Србије у иностранству,

- Сарадња са представницима Народне банке Србије, у циљу добијања реалније слике о девизном приливу од туризма и усклађивање методологије НБС са методологијом РЗЗС; Наставак сарадње у 2023.ој години остварен је у сталном месечном праћењу остварених резултата девизног прилива;
- Учешће у раду ФЕЕ Савета „Амбасадори животне средине“ који се тичу активности у додели „Плаве заставе“, „Зеленог кључа“ и еко-школа у Србији;
- Учешће у раду одбора ПКС за туризам (посебно групација за манифестациони туризам, сеоски туризам, бањских и климатских места Србије и научички туризам);
- Сарадња Министарства туризма и омладине-ЕТуриста, ЛТО, ТОС-а и Републичког завода за статистику у циљу унапређења и ажурирања постојеће базе смештајних података. Са ЕТуристом је организован низ активности који има за циљ унапређење овог система и усаглашавање са планираним активностима ТОС-а;
- Припрема информација и одговора на питања, која се односе на промоцију и развој туристичке понуде, као и туристички промет за новинске редакције и portale, Кабинет потпредседника Владе Србије и Министра туризма и омладине и др.;
- Рад на пројекту „Унапређење рада туристичких организација у области спровођења истраживања туристичког тржишта ради унапређења јавних услуга“ чији су организатори Републички секретаријат за јавне политике и Министарство туризма и омладине;
- Учешће на панелима „Нова услуга безготовинског плаћања приликом пружања угоститељских услуга смештаја“ и „Концепт одрживог туризма у Србији“ Народне банке Србије и надлежних министарстава
- Свечано отварање реконструисане тврђаве Фетислам и Летње позорнице у Кладову, на Дан општине Кладово. Представници ТОС-а су присуствовали отварању на позив ГИЗ-а, Немачке развојне агенције која је реализовала пројекат реконструкције тврђаве у име Европске уније;
- Састанак међународног експертског тела ИКОМОС-а (Национални комитет ICOMOS-a International Council on Monuments and Sites) у Бачу, у оквиру процеса номинације Културног предела Бача за упис на Листу светске културне и природне баштине. Представник ТОС-а је учествовао ради изношења става о капацитетима и потенцијалима за развој заједница које се налазе у границама номинованог добра базиран на наслеђу и генерално за развој туризма у Републици Србији;
- Национална научна конференција „Споменичка скулптура посвећена НОБ-у у Југославији 1945–1991.“ у Музеју савремене уметности Војводине у Новом Саду. Предавања су се бавила типологијом и семантиком споменика посвећених НОБ-у у Југославији од 1945-1991, а представник ТОС-а је присуствовао у оквиру праћења производа културног туризма;
- Тренинг „Интерпретација и презентација наслеђа“ у оквиру пројекта Развоја капацитета актера у туризму и култури у Доњем Подунављу, а у организацији немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ, у оквиру програма ЕУ за културно наслеђе и туризам, представник ТОС-а је присуствовао предавању ради сагледавања тренутне ситуације и могућности унапређења вештина у тумачењу наслеђа, прилагођавању различитим групама публике и адекватној интерпретацији;
- Учешће на конференцији „The 10th Danube conference on culture“ у Новом Саду у Музеју Војводине. Представник ТОС-а је присуствовао у оквиру праћења производа културног туризма;

- Учешће на конференцији Belgrade Heritage Forum-a којом је обележено 60 година рада ове организације, у организацији Европе Nostre;
- Радионица „Туристички производи и програми путовања дестинације Доње Подунавље/Источна Србија” у организацији Немачке развојне агенције ГИЗ-а у Хотелу Mona Plaza у Београду;
- Сарадња са Министарством културе и информисања поводом промоције културно-историјског наслеђа Србије и културних рута Савета Европе, као и поводом добијања сагласности за коришћење фотографија споменика од изузетне важности у промоцији туризма РС; заједничким радом ТОС-а, Министарства културе и Министарства туризма и омладине у септембру 2023. реализована је изложба Културне руте у Србији у оквиру обележавања Дана Савета Европе. Изложба је била постављена у Народној библиотеци Србије од 03-17. октобра 2023. године;
- У оквиру обележавања Сана Савета Европе, а у сарадњи са Министарством културе и Министарством туризма и омладине ТОС је у марту 2023. године са Југословенском кинотеком припремио квиз за друштвену мрежу Инстаграм који је промовисао циклус филмова подржан од стране Савета Европе;
- Сарадња са Министарством културе поводом добијања сагласности за снимања културно-историјског наслеђа и добијања сагласности за публиковање фотографија културних добара;
- У оквиру праћења догађаја на културним рутама Савета Европе у Србији, ТОС има редовну сарадњу са Дунавским центром за компетенцију на промоцији Руте римских императора и дунавском путу вина и ЈКП „Погребне услуге“ на промоцији Руте европских гробаља;
- Сарадња са Дечијим културним центром Београда у оквиру обележавања Дана српског јединства, слободе и националне заставе 15. септембра 2023. у организацији Дечјег културног центра Београд и Удружења кореографа народних игара Србије. ТОС је обезбедио награде за победнике на конкурс за децу „Србија Доживи!“;
- У оквиру промоције Дунава, као и других река и активности на њима, ТОС сарађује са Агенцијом за управљање лукама у циљу информисања о новинама на лукама дуж река Србије важним за туризам;
- Сарадња са Министарством културе и информисања Републике Србије, Комисијом Републике Србије за сарадњу са УНЕСКО-м, Националним комитетом за нематеријално културно наслеђе, Градским секретаријатом за туризам и привреду поводом промоције културно-историјског наслеђа;
- Сарадња са Републичким и покрајинским заводима за заштиту споменика културе, манастирима и другим институцијама културе у промоцији културно-историјског наслеђа Србије;
- Сарадња са Једриличарским савезом Србије, поводом планираних учешћа на међународним такмичењима;
- Комуникација и координација са ЛТО поводом слања захтева за добијање сагласности на Програме рада за 2023 и 2024. годину;
- Координација са Министарством информисања и телекомуникација, поводом методологије прикупљања података од стране туристичких организација за портал „Посети Србију“ у оквиру пројекта „Дигитализације Србије“;
- Контакт са Републичким заводом за заштиту природе, поводом активности везаних за важне датуме, којима се обележавају међународни дани заштите природе;

- Сарадња са локалним туристичким организацијама, у вези са припремом објава за магацине и месечни њузлетер. Од ЛТО су добијани потребни податци и фотографије;
- Сарадња са Веслачким савезом Србије. Туристичка организација Србије је од 03.09. до 10.09. презентација у оквиру такмичарске зоне на Светском првенству у веслању одржаном на Ади Циганлији у Београду, представила туристичку понуду Србије, гостима Београда.
- Помоћ Војном представништву у Мисији Републике Србије у Бриселу при организацији наступа на Добротворном базару у Бриселу који се одржао 18./19.11. Помоћ се састојала у уступању промотивног материјала и уступања и припреме за штампу фотографија дестинација из Србије.
- Сарадња са Скијашким савезом Србије. ТОС је уступио промотивни материјал који је Скијашки савез покљонио учесницима међународног састанка организатора дечијих ФИС такмичења.
- Сарадња са организаторима међународне ТИД регате у Србији. ТОС је уступио промотивни материјал који је организатор поделио учесницима припремне Конференције ТИД регате која је одржана у Хрватској.
- Учешће у припремама материјала за део о Србији за кампању Дунавског центра за компетенцију „Danube Winter Wonderland 2023“
- 27.08. Ириг- учешће на манифестацији „Фришкогорска винска шетња“ у организацији Туристичке организације Војводине
- 20.07.-21.07. учешће на манифестацији ЕТНОФЕСТ у Чачку. Туристичка организација Србије је на позив Туристичке организације Чачка представила туристичку понуду Србије становницима и гостима града Чачка.
- Комуникација и сарадња са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде (*Група за винарство и виноградарство и Групе за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића*) поводом достављања ажурираних листа регистрованих винарија и дестилерија.
- Комуникација и сарадња са ПКС (*Сектор за тиварство*) и Удружењем малих пивара (*крафт пиваре*) поводом достављања ажурираних листа регистрованих крафт пивара.
- Учешће на радионици *“Туристички производи и програми путовања дестинације Доње Подунавље/Источна Србија.”*
- Учешће и наступ ТОС-а поводом Дана Дунава – *„Danube day festival“* (Београд/Дом културе Силоси – 1. јул 2023.)
- Златибор , Седма туристичка конференција регије Западне Србије
Од 8.12. до 9.12. 2023. у хотелу Палисад, на Златибору је одржана 7. туристичка конференција туристичке регије Западне Србије. Конференцију су отворили Милан Стаматовић, председник општине Чајетина, Немања Радовић помоћник министра за туризам и омладину, Данијела Вељовић руководилац сектора за развој туристичке понуде у Туристичкој организацији Србије
- На позив Туристичке организације Пирот и директора Бранислава Златкова, представници Туристичке организације Србије су присуствовали Фестивалу сира и качкаваља, одржаном 30.09.2023. године.
- У Градској кући у Ужицу 19. септембра одржана је почетна конференција пројекта Open Air Everywhere. Конференцији су присуствовали представници ТОС-а.
- Присуство промоцији нове летње сезоне на Златибору у периоду од 22.06. до 24.06.2023. На отварању говорио представник ТОС-а.

- У августу присуствовање свечаности на обележавању 130 година организованог туризма и додели специјалних награда најзначајнијим личностима културе и уметности са Златибора.
- Туристичка организација и општина Инђија организовали су 1.06. 2023. промоцију почетка сезоне летења балонима са Крчединске Аде као јединствене туристичке понуде. Представници ТОС-а присуствовали су промоцији
- На иницијативу Туристичке организације града Новог Сада 14.06.2023. одржан је први састанак у просторијама ТОНС-а са циљем формирања Мреже туристичких градова, а уприличен је и пријем код градоначелника Новог Сада.. Састанку су присуствовали представници Туристичке организације Србије
- На манифестацији одржаној поводом затварања 90. Вуковог сабора 17.09.2023. представници ТОС-а посетили су село Тршић на позив Туристичке организације Лознице.
- У Новом Саду, у хотелу Шератон 26.10. 2023. Туристичка организација града Новог Сада уприличила је пријем поводом 15 година постојања. Пријему су присуствовали представници ТОС-а
- Од 25.10. 2023. представници ТОС-а, присуствовали су првој регионалној колонији путовања у Сремској Митровици, организованој од стране удружења Златно рујно Сирмијума уз помоћ Наледи и ЕУ за културно наслеђе. Пројекат је део прекограничне сарадње Србије и Босне и Херцеговине
- На позив ТО Лознице, представници ТОС-а присуствовали су свечаном отварању ЛиЛало фестивала у Лозници.
- Службена посета и састанци са директорима ТО Лебане, ТО Медвеђа и ТО Прокупље. Разлог посете био је упознавање са инфраструктурним пројектима Владе Реп.Србије који су започети у овим крајевима.
- Присуство поводом свечаног отварања реконструисане тврђаве Фетислам и Летње позорнице у Кладову. За свечано отварање је одабран Дан општине Кладово који се обележава 26. априла;
- Учешће на конференцији Belgrade Heritage Forum-а којом је обележено 60 година рада ове организације, у организацији Evrope Nostre;
- Сарадња са Националном асоцијацијом управљача спелеолошким туристичким објектима (НАУТСОС) на наступу на Међународном сајму туризма у Београду;
- Учешће у раду ФЕЕ Савета „Амбасадори животне средине“ који се тичу активности у додели „Плаве заставе“, „Зеленог кључа“ и еко-школа у Србији;
- Сарадња са Београдским маратоном на промоцији манифестације и унапређењу будућих заједничких активности;
- Подршка ЛТО Александровац у промоцији Међународног сајма вина „Жупа 2023“ који се одржао 29.04.2023. Туристичка организација Србије је обезбедила превоз за новинаре који су извештавали са догађаја;
- Сарадња са Српским културним центром у Сан Дијегу (САД) на организацији промотивног догађаја 29.04.2023. Туристичка организација Србије је уступила видео материјал.
- У Ловачком савезу Србије 26.06.2023 одржана презентација о туристичкој понуди Србије експертима за ловство и шумарство из Републике Словачке, а у склопу међународне сарадње Ловачких савеза Републике Србије и Републике Словачке. На презентацији говорио представник ТОС-а

- На захтев других државних органа и других заинтересованих организација, ТОС је обезбедио промотивне материјале за међународне скупове и делегације;
- Сарадња са Асоцијацијом Трансроманика на промоцији пута културе Трансроманика: организација студијског путовања за блогерку у циљу промоције пута културе Трансроманика у Србији; припрема Генералне скупштине Трансроманика
- Сарадња са Агенцијом за безбедност саобраћаја у оквиру нове кампање Вози одморан;
- Давање писма подршке Националној асоцијацији за старе и уметничке занате и домаћу радиност “ Наше руке “ за реализацију пројекта “ Успомене из Србије”;
- Давање писма подршке Факултету за туризам и хотелијерство у Врњачкој Бањи Универзитета у Крагујевцу за пројекат у Унапређењу квалитета туризма и друштвено економског благостања- Подстицање приступачности особа са инвалидитетом;
- Контакт са Републичким заводом за заштиту природе, поводом активности везаних за важне датуме, којима се обележавају међународни дани заштите природе;
- Учешће на панелима „Нова услуга безготовинског плаћања приликом пружања угоститељских услуга смештаја“ и „Концепт одрживог туризма у Србији“ које организују НБС и Министарство туризма и омладине;
- Рад на пројекту „Унапређење рада туристичких организација у области спровођења истраживања туристичког тржишта ради унапређења јавних услуга“ чији су организатори Републички секретаријат за јавне политике и Министарство туризма и омладине;
- Сарадња са Заводом за проучавање културног развоја на одржавању предавања / радионице под радним насловом „Колико смо видљиви на web-у“, а које се бави присутношћу археолошких локалитета у Србији у јавности. Сврха радионице је сагледавање ситуације и боље повезивање институција туризма и културе;
- Сарадња са Министарством културе поводом добијања сагласности за снимања културно-историјског наслеђа и добијања сагласности за публикавање фотографија културних добара;
- Сарадња са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде (*Група за винарство и виноградарство; Група за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића*) поводом прикупљања података о регистрованим винаријама и произвођачима јаких алкохолних пића (дестилерије).
- Учешће на презентацији винског подрума и лагума винарије „Панајотовић.“
- Учешће у изради плана објава на друштвеним мрежама ТОС-а, са конкретним информацијама и фотографијама;

8. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

- Прикупљање информација о тренутној попуњености ценама и смештајних капацитета најзначајнијих дестинација у Србији, као и новогодишњих програма и новитета у туристичкој понуди дестинације (Сокобања, Врњачка Бања, Пролом бања, Луковска бања, Копаноник, Златибор, Стара планина, Дивчибаре, Врдник, Нови Сад, Ниш, Крагујевац);
- Сарадња са музејима и галеријама о актуелним изложбама, припрема и поставка информација о истим на интернет страницу ТОС-а;

- Промоција догађаја у институцијама културе широм Србије на интернет страници ТОС-а;
- Учешће у изради плана објава на друштвеним мрежама ТОС-а, са конкретним информацијама и фотографијама;
- Реализација уговора са фирмом „Алкемист д.о.о.“ за услуге превода са страних и на стране језике
- Учешће у раду Скупштине Тврђаве Голубачки град;
- Учешће у раду Управног одбора ТО Регије Западне Србије
- Припрема и писање текстова за објаве у месечном е-магазину Европске туристичке комисије према задатим темама којима се промовишу дестинације у Србији: Get to know Serbian customs, Experience Solo Travel in Serbia, Experience Serbia! - Smells, tastes, and colours of everyday life, Discover specific sites in Serbia, Slow travel in Serbia, Ancient Roman Gem in Serbia, Flavour-based memories from Serbia, Embark on an Adventurous Journey - Serbia, New spirit by South Serbia, Winter Festivities in Serbia
- Асистенција Информативном центру, у вези питања везаних за авантуристички туризам;
- На захтев других државних органа и других заинтересованих организација, ТОС је обезбедио промотивне материјале за међународне скупове и делегације;
- Организација посете и обиласка Београда инфлуенсеру Росу Џенингсу, који је посетио Србију у оквиру кампање Европске туристичке комисије.
- Учешће у раду Радне групе за давање сагласности на програме промотивних активности локалним туристичким организацијама.
- Припрема фото материјала за текст о Златибору у часопису „Вино и Фино“;
- Припрема информација и фото материјала за месечни њузлетер Туристичке организације Србије;
- Током летње промотивне туристичке кампање, утврђивање итинерера и описа дестинација за медије и студијска путовања;
- Комуникација и координација са ЛТО поводом слања захтева за добијање сагласности на Програме рада за 2023;
- Припрема тема за објаве на порталима, припрема тема и садржаја за објаве на друштвеним мрежама и у newsletter-у ТОС-а сваког месеца
- Припрема информација о тениским академијама у Србији кинеским тур операторима;
- Прикупљање фотографија и припрема информација за потребе регионалне кампање
- Учешће у припреми и реализацији наступа Туристичке организације Србије на манифестацији „Београдски манифест“ 19.05. - 21.05.2023. на Београдској тврђави;
- Припрема текстова, фото и видео материјала за онлајн кампању Дунавског центра за компетенцију под називом „The Danube Outdoors 2023“. Кампања је започета на Међународни дан Дунава 20.06.2023.;
- Припреме информација за наступе директорке на конференцијама, панелима и у медијима.
- Учешће у организације посета музеја и галерија у Србији;
- Израда плана и припрема материјала за веб сајт ТОС-а на тему гастрономије и винског туризма.

9. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ НА ИНОСТРАНОМ ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ

У 2023. години Служба за промоцију туристичке понуде је на иностраном тржишту имала укупно следеће активности:

- Број сајмова на којима је ТОС био носилац наступа: 8
- Број сајмова на којима је ТОС био учесник на штанду: 3
- Број посебних презентација и догађаја, промоција и радионица: 16
- Број новинара и блогера у студијској посети: 61
- Број организатора путовања у студијској посети: 45

9.1. Велика Британија и Ирска

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Радионица *New Deal Europe Marketplace and Forum*, Лондон, Велика Британија, 28. март

ТОС је учествовала, по први пут уживо, на трећој по реду радионици специјализованој за промоцију туристичке понуде балканских земаља организаторима путовања, са посебним нагласком на организаторе путовања из Велике Британије и САД, а реализована у сарадњи са престижним Б2Б туристичким магазином Travel Weekly.

Током једнодневног догађаја одржано је укупно двадесет састанака са представницима британских и других организатора путовања (Ciceroni Travel, Regent Holidays, Wild Frontiers Adventure Travel, Trotting Soles Travel, Travel Junction, Leger Shearings Group, Inntravel, Gate 1 Travel, Euroventure Travel, Inspire My Holiday, The Nature Travel Collection, Dida Travel, Cosmorama, Charitavle Travel, Mabrian Technoogies, Travelzoo, Adventure Tech AS, Tracon Services, Sport Hotel, The Travel Corporation.

У оквиру Форума, одржан је панле на тему „Is our region the next big thing and are we ready?“, на коме је говорила директорка ТОС, поред представника АВТА, WTTC и агенције G Adventures.

ТОС је у оквиру овог догађаја имала и истакнуто место међу понуђачима које је обезбеђено кроз брендирање простора у коме је одржан догађај.

1.2. Светски сајам туризма *World Travel Market (WTM)*, Лондон, 06-08. новембар

ТОС је организовала обједињено представљање туризма Србије на сајму World Travel Market (WTM). Поред ТОС-а, на штанду туризма Србије учествовале су туристичке организације Београда, Новог Сада, Краљева, Новог Пазара и Лознице, Air Serbia, организатори путовања Serbia Tour Operator и Kop Tiki, и хотели Alco групе.

За потребе представљања туризма Србије, ТОС је закупила изложбени простор величине 74м². На штанду је кроз графичка и видео средства промовисана туристичка понуда градова, пре свега Београда и Новог Сада, активан одмор у природи – бициклизам и пешачење, туре везане за историјско наслеђе, вино и гастрономију као и најзначајније манифестације у Србији.

Посебно је наглашен Београд као домаћин манифестације ЕХРО 2027, чиме је ТОС отпочео инострану промоцију ове за Србију изузетно важне манифестације.

Представљање туризма Србије на овом сајму у организацији ТОС-а, пратила је и ТВ екипа РТС – Информативног програма.

Представници ТОС-а су одржали 60 састанака са медијима, инфлуенсерима, организаторима путовања, оглашивачима. Директорка ТОС је дала интервју за портал Travel and Tour.

2. Студијска путовања

2.1. Студијска посета британских организатора путовања, 25-28. мај

У сарадњи са Air Serbia и њеном ангажованом агенцијом у Великој Британији Aviareps, организована је студијска посета Србији за групу од три организатора путовања из Велике Британије – Regent Holidays, Trip.com и Gray Dawes Group, као и представника агенције Aviareps. Гости су посетили Београд, Нови Сад, Фрушку Гору и Сремске Карловце. У просторијама ТОС организована је радионица на којој су имали прилику да се сретну са представницима петнаест рецептивних агенција из Србије.

2.2. Студијска посета британских новинара, 31. октобар – 03. новембар

У сарадњи са British Airways, а поводом поновно успостављеног лета ове компаније између Лондона и Београда, у студијској посети Србији у организацији ТОС-а боравило је пет представника медија који своје текстове о Србији и Београду са овог путовања објављују у следећим медијима: The Daily Mirror/The Daily Express, The Sun, The Daily Mail, Metro.co.uk и The I, као и две предсатвнице British Airways-а. Посета је обухватила Београд, Сремске Карловце, Фрушку Гору и Нови Сад.

3. Остало

3.1. Састанак са делегацијом Парламента Уједињеног Краљевства, 13. јул

Парламентарну делегацију која је посетила ТОС чинили су: Ms. Jackie Doyle-Price, MP (Leader of the Delegation, Conservative), Mr. Matthew Offord MP (Conservative), Mr. Wayne David MP (Labour), Mr. Tan Dhesi MP (Labour), Mr. Lord Rennard MBE (Liberal Democrats), Ms. Fiona Burnet, секретар делегације и Ms. Mathilde Ollivo, секретар делегације, као и представници Амбасаде Велике Британије у Београду: гдин Владан Аврамовић, саветник и Mr. Jack Watson, саветник.

Овом приликом представљене су активности ТОС-а на тржишту Велике Британије, а разговарало се и о потенцијалима за будућу сарадњу у области туризма.

9.2. Француска

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Пословна радионица, Лион, Француска, 08. март

Туристичка понуда Србије, као и директни летови из три града Француске националног авио-превозника Air Serbia, промовисани су током пословне радионице, која је одржана у сали хотела Mercure Lyon Centre Saxe Lafayette у центру Лиона. Организатор радионице био је аеродром Лиону, који је, као и београдски аеродром, део групе Vinci airports.

Представнице ТОС и Air Serbia учествовале су у раду радионице и састанцима са француским туристичким агентима и организаторима путовања са циљем да их подстакну да у своју понуду укључе Србију као дестинацију или да прошире постојеће програме.

Поред Србије представило су се још 6 дестинација (Јордан, Валенсија, Израел, Канада, Гвадалупа и Тајланд) и преко 15 авио-компанија (Air France, Transavia, Emirates, Turkish Airlines, Lufthansa, TAP, easyJet и други).

Догађај је био прилика да се представницима француске туристичке индустрије пруже информације у свему ономе што могу да виде и доживе у Србији - укључујући богато културно-историјско наслеђе, разноврсну гастрономску понуду, могућности за активан одмор у природи, као и одличне могућности за пословни туризам.

Одржани су састанци са двадесетак агената од којих је само један већ имао групе у Србији, а од промотивних брошура највеће интересовање владало је за Michelin туристички водич о Београду и Новом Саду, „Авантуре духа“ на француском језику, као и за мапе Србије. Пажњу су привлачили и видео спотови ТОС-а емитовани са лаптопа који су сликом приближили француским агентима дестинацију о којој мало знају.

1.2. Презентација и пословна радионица, Марсеј, Француска, 04. јул

ТОС је, у сарадњи са националним авио-превозником Air Serbia и аеродромом Marseille Provence, одржала туристичку презентацију у Француској, с циљем промовисања туристичке понуде Србије, а поводом успостављања нових директних летова на релацији Београд – Марсеј, почев од 20. маја 2023. године. Догађај организован у недавно отвореном Hilton Garden Inn хотелу у Марсеју окупио је двадесетак агената и организатора путовања (Parfums du Monde, Voyage prive, Amslav, Orsud, Arts et Vie и други).

Циљ презентације био је представљање јединствених туристичких атракција наше земље, разноврсне туристичке понуде, природних лепота и богате културне баштине. Становници Марсеја и околине до европских и ближих земаља путују скоро искључиво поласцима са марсејског аеродорома (париски користе само за удаљене и прекоморске дестинације) и заинтересовани су за дестинације које су са њиховим градом повезане директним летовима.

Рецептивне туристичке агенције из Србије понудиле су конкретне програме обилазака кроз штампане материјале на француском језику које су гости добили уз штампане брошуре ТОС-а.

По завршетку коктела који је уследио након информативних сесија, у лутријском извлачењу један од агената добио је као награду путовање у Београд: две авио карте доделила је Air Serbia док ће 3 ноћења хотелског смештаја у Београду покрити ТОС.

Све трошкове одржавања радионице и позивање агената покрио је аеродром у Марсеју.

2. Студијска путовања

2.1. Студијска посета француског инфлуенсера, 27. јул - 03. август

Прилика за остварење сарадње са Loic Lagarde-ом (180.000 пратилаца на Инстаграму), о којој је дуго преговарано, пружила се захваљујући његовом ангажовању у Румунији, чиме су минимизирани трошкови организације. По доласку у Србију, гост се у организацији ТОС-а и у сарадњи са Туристичком организацијом Београда упознао са нашим главним градом, обилазећи најважније знаменитости у пратњи туристичког водича – Београдска тврђава, центар града, Скадарлија, Храм Светог Саве, Београд на води, Музеј Николе Тесле. У сарадњи са Туристичком организацијом Златибор ТОС је организовао боравак на Златибору, уз обилазак Музеја на отвореном Старо село Сирогојно и Стопића пећине, као и возњу Голд

гондолом. Са колегама из Туристичке организације Златар координирана је посета Специјалном резервату природе Увац, а са колегама из Националног парка Тара обилазак неких од најатрактивнијих локација на овом подручју. Уз дозволе за снимање од стране Министарства културе, благослов игумана манастира Манасија и у сарадњи са ЈП Смедеревска тврђава, ТОС је пратио госта и током снимања ова два важна културно-историјска споменика.

2.2. Студијска посета француских инфлуенсерки из Лиона, 06-09. октобар

У сарадњи са аеродромом у Лиону и Air Serbia организована је студијска посета за две инфлуенсерке из Лиона „Love Trotteuses“, током које су се гошће упознале са туристичким знаменитостима главног града, Сремских Карловаца и Новог Сада.

2.3. Студијска посета француског новинара Figaro магазина, 20-23. октобар

Г. Jean-Christophe Buisson је заменик главног уредника и уредник културне редакције Фигаро магазина (1,3 милиона читалаца високо-образованих, 25-49 година старости, високих примања). Био је гост Сајма књига чији је почасни гост ове године била Француска. Његову посету искористили смо да га упознамо са оним што се од његове последње посете Београду, 2019. године, променило (храм Светог Саве, новитети у гастрономској понуди, Савска променада и др.). Ово је посебно било важно у светлу тога што ће у оквиру посебног сегмента пословања Figaro voyages, г. Buisson довести почетком јуна следеће године 30 читалаца у четвородневну посету Београду и Србији. Ради се о посебно осмишљеном путовању за високо платежне клијенте који одседају у хотелима са 5* и откривају дестинацију између осталог и кроз конференцијске сесије са одабраним новинаром Фигаро магазина. Пред само путовање дестинација се додатно промовише што ће обезбедити додатну видљивост Србије у овом магазину.

Трошкове његовог боравка делимично је покрио и Француски институт (трансфери, вечере).

3. Оглашавање и промотивне кампање

3.1. Оглашавање на аеродрому у Лиону, 23-26. јануар

У периоду од 23 до 26. јануара у централној зони аеродрома у Лиону, који броји 11 милиона путника годишње и 34.000 путника дневно, емитован је промотивни видео спот о туристичкој понуди Србије у трајању од 30 секунди. Туристичка организација Србије и национални авио-превозник Ер Србија удружили су напоре у промоцију директних летова на релацији Београд-Лион и то кроз видео спот који истиче Србију као идеалну дестинацију за одмор.

3.2. Радио оглашавање, 05-11. јун

Аеродром у Лиону покрио је трошкове радио оглашавања, односно продукције и емитовања радио спота у трајању од 20 секунди у периоду од 5. до 11. јуна на М radio (2 милиона слушалаца) и Virage radio (99.000 слушалаца). Радио спотом слушаоци се позивају да открију Србију као нову дестинацију, упознају њену богату историју, невероватне пејзаже и културу и то директним летовима Лион-Београд националног авио-превозника Ер Србија.

4. Остало

- Након прошлогодишње студијске посете коју је ТОС организовао за агенте задужене за продају дестинације групама (фирмама, удружењима и сл.) организатора путовања Salaun Holidays, у првој половини ове године реализоване су две групе туриста, а још две групе у

септембру месецу. Овај вид продаје дестинације показао се много ефикаснијим од каталожке продаје која није дала жељене резултате.

9.3. Републике бивше СФРЈ - Словенија, Хрватска, Црна Гора, Северна Македонија и Босна и Херцеговина

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Међународни сајам туризма „Бања Лука 2022“, 10-12. март

Туристичка организација Србије је представила целокупну туристичку понуду Србије заједно са 16 локалних туристичких организација. Закупљен је простор, односно штанд величине 60 м².

На штанду су се представиле туристичке организације Новог Сада, Лознице, Војводине, Новог Бечеја, Вршца, Новог Пазара, Тополе, Крушевца, Пирота, Раче, Голупца, Темерина, Ваљева, Пролом, Луковске и Куршумлијске Бање, Кикинде, Пожаревца.

Штанд ТОС-а су одмах после свечаног отварања обишли Милош Вујић, генерални конзул Републике Србије у Бањалуци, Драшко Станивуковић, градоначелник Бањалуке и Златан Клокић, министар за европске интеграције и међународну сарадњу.

1.2. Међународни сајам туризма Place2GO, Загреб, 24-26. март

Туристичка организација Србије представила је целокупну туристичку понуду Србије заједно са 11 локалних туристичких организација и једним хотелом. Закупљен је штанд величине 46 м².

На штанду су се представиле туристичке организације Београда, Лознице, Новог Сада, Сремских Карловаца, Новог Пазара, Старе Пазове, Сокобање, Сомбора, Крагујевца, Темерина и Ваљева, као и хотел „Пупин“ из Новог Сада.

Првог дана Сајма штанд ТОС-а посетила је амбасадорка Републике Србије у Републици Хрватској.

Током Сајма одржани су следећи састанаци:

- Састанак са представником Хрватске туристичке заједнице. Написан је пројекат који би се применио приликом промене систематизације у ХТЗ. Размишљају да укину одређена представништва у иностранству, с обзиром да изискују велике трошкове. Идеја им је да се њихови послови извршавају у оквиру ХТЗ-а, за почетак за земље Југоисточне Европе. Састанак је иницирао представник ХТЗ како би чуо наша искуства и сазнао по ком принципу се у ТОС-у ради промоција Србије на иностраним тржиштима.
- Састанак са новинаром/инфлуенсером из Хрватске. Седам година се бави туризмом. Садражији о којима пише су намењени туристима из Америке, Велике Британије, Аустралије, азијских земаља. Заинтересован је за студијско путовање у Србију.
- Састанак са мањом boutique агенцијом. Организују прес путовања за травел и гастро новинаре из Европе, као и оглашавања у часописима у Америци, Канади, Великој Британији.
- Састанак са агенцијом Мондотравел која у понуди има Београд, Нови Сад, Суботицу.
- Састанак са туристичком агенцијом Интелекта која жели да укључи Србију у своју понуду.
- Разговор је обављен и са представником портала Савјетник за путовања (највећи регионални портал за путовања). Он је био у једном од претходних студијских путовања у Србији и изразио је жељу поново да дође.

Након Сајма анкетирани су учесници са штанда ТОС-а са следећим питањима: да ли су задовољни бројем посетилаца, да ли су остварили пословне контакте (оквиран број), да ли би наступили следеће године, да ли имају замерке и навести које, разно ако имају неки предлог или сугестију.

Анкета је проистекла из тога што сајам није имао велики број посетилаца, али је било заинтересованих туристичких агенција за сарадњу, као и конкретних питања посетилаца за одређену дестинацију и представнике агенција.

Резултати анкете су били следећи:

- Нови Сад је традиционално задовољан. Највеће интересовање је било ове године. Имали су састанке и са новим и са старим контакима. Њима је ово свакако приоритетно тржиште и наступили би следеће године.

- Сокобања је остварила одређен број контаката са агенцијама из Хрватске, Босне и Херцеговине и Словеније. Долазак на Сајам следеће године зависи од броја посетилаца из Хрватске.

- Београд је задовољан посетом. Остварили су 7 контаката и свакако су заинтересовани да се представе и следеће године.

- Сомбор има све већи број туриста из Хрватске и сматрају да је њихово присуство на Сајму потребно.

- Крагујевац је задовољан с обзиром да се први пут појављују на Сајму. Мишљења су да би требало да буде више индивидуалних посетилаца. Остварили су три контакта. Свакако су заинтересовани да се представе и следеће године.

- Темерин је мишљења да није била превелика гужва, али имали су осећај да су дошли људи који стварно планирају да путују. Остварили су три контакта са организаторима путовања. Наступили би и следеће године.

Организатор сајма је фирма Place2Go. Одржан је састанак са директорком сајма. С обзиром да недељом углавном већина излагача не дође на сајам, договорено је да следеће године сајам траје од четвртка до суботе. Директорка сајма је предложила да поведемо туристичке агенције које би на лицу места потенцијално заинтересованим туристима представиле своју понуду, а коју би они на лицу места могли да купе online.

1.3. Промоција туризма Србије у Скопљу, Северна Македонија, 20. април

Туристичка организација Србије у сарадњи са Агенцијом за промоцију и подршку туризму Северне Македоније, организовала је промоцију туризма Србије у Скопљу.

Догађај се одржао у хотелу „Александар Палас“. Састојао се од промоције дестинација учесника и Б2Б састанака.

На промоцији су говорили: мр Марија Лабовић, в.д. директора Туристичке организације Србије, Невена Јовановић, амбасадор Републике Србије у Северној Македонији и Љупче Јаневски, директор Агенције за промоцију и подршку туризму Северне Македоније.

Из Србије су учествовале туристичке организације: Крагујевца, Лознице, Новог Пазара, Рашке, Сокобање, Новог Сада, Врњачке Бање, Ниша, Чачка, Лесковца, Пирота, Вршца, Регије Копаник, и АД „Планинка“ Куршумлија.

Своје учешће пријавило је 44 представника туристичких агенција и хотела из Србије, док је на самом догађају било њих 31. Из Северне Македоније на Б2Б састанцима било је преко 30 представника туристичке привреде.

Марија Лабовић дала је изјаву за Инфобиро и Радио-телевизију Скопље. Од представника медија били су присутни и Радио канал 77 и новинарка Македонске асоцијације новинара.

Догађај је изазвао велику пажњу, тако да је првог дана 19 портала медија из Македоније известило са промоције.

Додатно су анкетирани учесници из Србије са следећим питањима: да ли су задовољни бројем представника туристичке привреде из Северне Македоније, да ли су остварили пословне контакте (оквиран број), да ли би учествовали и следеће године, да ли сматрају да би овај вид промоције требало организовати и у другим државама бивше СФРЈ (ако да навести које), да ли имају замерки и да ли имају неки предлог или сугестију.

Анкетирани који су одговорили на питања су у потпуности задовољни присуством и интересовањем учесника догађаја из Македоније, остварили су већи број контаката, желе да учествују и у наредним промотивним догађајима. Сви су мишљења да је овај вид промоције важан у свим земљама региона. Било је и предлога да се промотивни догађаји организују на отвореном и у Србији и у земљама региона, како би се посетиоци ближе упознали са туристичком понудом.

1.4. Учешће на промотивном догађају у Љубљани, Словенија, 19. септембар

Туристичка организација Града Новог Сада организовала је пословни скуп Radisson Blu Plaza у Љубљани. На догађају су учествовали представници туристичке привреде Новог Сада и Словеније. Поред наведених учесника представиле су се и ТОС, Туристичка организација Војводине и Привредна комора Србије – регионалне привредне коморе Јужнобачког управног округа.

Пре одржавања “B2B” састанака присутнима су се обратили конзул Амбасаде Републике Србије у Словенији, заменик директора организације Туризам Љубљана, в.д. начелника Градске управе за привреду Новог Сада и директор Туристичке организације Града Новог Сада.

Из Новог Сада је учествовало 18 представника туристичке привреде, док је из Словеније “B2B” састанцима присуствовало 10 туристичких агенција.

2. Студијска путовања

2.1. Инфлуенсери, републике бивше СФРЈ, 24-28. мај

Тема студијског путовања је била Доње Подунавље.

Програм је садржао следеће. Долазак у Београд и обилазак Музеја Савремене уместности и обилазак Ушћа, затим одлазак на Сребрно језеро. Други дан су обишли Тврђаву Рам, Голубац – Голубачку тврђаву, манастир Тумане. Организована им је и вожња бродом.

Група инфлуенсера током боравка у Србији обишла је Београд, Сребрно језеро, Голубац, Археолошко налазиште Лепенски вир, Национални парк Ђердап. До сада је био 760 + објава о догађају на Инстаграму и ТикТоку – 29 на feedu (уз reels) кроз Инстаграм story-је, на Facebook-у и Инстаграму неких портала. У септембру ће бити 7 објава на порталима.

Име и презиме/Држава	Контакт
Марија Никшић, ХРВ	https://www.instagram.com/ormarija/ 23,7К
Миле Буторац, ХРВ	https://www.instagram.com/hungry_mile/ 38,6К
Матеа Фрајсбергер, ХРВ	https://www.instagram.com/click4chic/ 43,4 К
Ана Владушић, ХРВ	https://www.instagram.com/anavladusic/ ?hl=en 13,3К
Ана Зонтар, СЛО	https://www.instagram.com/ana.zontar/ ?hl=en 38,9К
Јосип Милановић, БиХ	https://www.instagram.com/_pisoj_/ ?hl=en 64,9К
Хајрудин Шишић, БиХ	https://www.instagram.com/harrycoop.er/ ?hl=en 165К

Ксенија Булатовић, ЦГ	https://www.instagram.com/bulatovic.ksenija/?hl=en
Ксенија Деспотска, СМ	https://www.instagram.com/ksenijadespotoska/?hl=en 31,8K
Александра Шијакошка, СМ	https://www.instagram.com/aleksandrashijakoska/?hl=en 64K

2.2. Словеначки новинари – промоција гастрономског водича Gault&Millau, 24-27. април

Посета 5 словачких новинара (Večer, Lady Magazin, Svet 24, Revija Pet Zvezdic, фоторепортер) поводом проглашења Gault&Millau Србија 2023 и промоције новог водича. Новинари су имали прилику да се упознају са гастрономском понудом београдских ресторана уз богатом туристичком понудом Београда и Новог Сада. Учествовали су на свечаном догађају поводом издавања водича за 2023. годину, одржаном у хотелу Hyatt Regency.

3. Оглашавање и промотивне кампање

3.1. Дигитално оглашавање, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Северна Македонија, од 17. априла до 17. јуна **ХРВАТСКА**

Портали: Jolie.hr, fashion.hr, she.hr, wall.hr, putoholicari, underdreamskies, magme

Инфлуенсери: Skitnica, Hungry Mile, Jonajour

- ✓ <https://www.putoholicari.rtl.hr/prirodne-ljepote-srbije-jeste-li-ih-sve-posjetili-105940/>
- ✓ <https://jolie.hr/putovanja/medunarodna-putovanja/imamo-8-fantasticnih-razloga-zbog-kojih-u-ovoj-godini-trebate-posjetiti-srbiju/>
- ✓ <https://underdreamskies.com/2023/04/26/prirodne-ljepote-srbije-5-destinacija-stvorenih-za-uzivanje/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/Cr5Odc6sFtU/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://magma.hr/top-8-dogadanja-u-2023-zbog-kojih-morate-posjetiti-srbiju/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CsgvjRPs7wQ/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ [Prekrasne Glamping Oaze U Susjedstvu Koje Garantiraju Odmor Iz Snova! - Fashion.Hr Style Community](#)
- ✓ <https://www.24ur.com/novice/slovenija/car-srbskih-mest-v-popolnem-mestnem-oddihu.html>
- ✓ <https://wall.hr/lifestyle/travel/raznolikost-kao-najvece-bogatstvo-sarm-srpskih-gradova-u-savrsenom-city-break-izletu/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CtFDu2cr25T/?igshid=Y2IzZGU1MTFhOQ%3D%3D>

СЛОВЕНИЈА

Портали: CityLife, 24ur, Zadovoljna, Siol, Cosmopolitan, At Your Pace

Инфлуенсери: Alja Skrt, Mojca Mitev, Nepolna mama

- ✓ <https://atyourpace.cc/2023/05/29/naravne-lepote-srbije/>
- ✓ <https://www.citylife.si/novice/top-8-festivalov-letosnjega-leta-ki-vabijo-na-obisk-srbije?preview=64418820738022194f68e6ea>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CrnJqQ7IOLI/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://cosmopolitan.metropolitan.si/samo-zate/top-8-dogodkov-v-2023-zaradi-katerih-moras-obiskati-srbiju/>
- ✓ [Glamping v Srbiji – edinstveno doživetje glamuroznega kampiranja na dosegu roke - siol.net](#)

- ✓ <https://www.zadovoljna.si/novice/glamping-v-srbiji-edinstveno-glamurozno-kampiranje-na-dosegu-roke.html>

ЦРНА ГОРА

Портали: Мнемгазин, Пobjеда, Аналитика, CDM, Колектив

Инфлуенсери: Ksenija Bulatović, Laba Šahbaz, Gavriло Knežević

- ✓ <https://www.portalanalitika.me/clanak/raznolikost-kao-najvece-bogatstvo-sarm-srpskih-gradova-u-savršenom-city-break-izletu>.
- ✓ <https://kolektiv.me/224264/prirodne-ljepote-srbije-jeste-li-ih-sve-posjetili>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/Cs6gexPoYML/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://mnemagazin.me/2023/04/20/top-8-manifestacija-u-2023-zbog-kojih-morate-posjetiti-srbiju/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CrQ2sgEoSN6/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://www.cdm.me/zabava/muzika-film-tv/top-8-manifestacija-u-2023-zbog-kojih-morate-posjetiti-srbiju/>
- ✓ <https://www.pobjeda.me/clanak/glamping-u-srbiji-jedinstveni-doživljaj-glamuroznog-kampiranja-na-dohvat-ruke>

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Портали: Azra.ba, Bonjour.ba, Oslobođenje.ba, Glas Srpske, Avaz, Bljesak

Инфлуенсери: Ivana Macanović, Sara Kordić, Ena Avdić

- ✓ <https://bonjour.ba/city-break-srbija-proljece-2023-putovanja>
- ✓ <https://azra.ba/vijesti/307276/top-8-manifestacija-u-2023-zbog-kojih-morate-posjetiti-srbiju/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CrQI3DmNGhf/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://www.glassrpske.com/cir/drustvo/promocija/top-8-manifestacija-u-2023-zbog-kojih-morate-posjetiti-srbiju/467815>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CsRKIgcMpAh/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/ekonomija/promo/glamping-u-srbiji-jedinstveni-doživljaj-glamuroznog-kampiranja-na-dohvat-ruke-1-860889?previewBeforepublishing=1>

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Портали: Ubavina i zdravlje, Crnobelo, Skorje info, Slobodenpecat

Инфлуенсери: Sofija Janeva, Valerija Prespanoska, Ksenija Despotska

- ✓ <https://www.crnobelo.com/zivot/patuvanje/101542-zabava-do-zori-vo-belgrad-bogata-gurmanska-ponuda-vo-nis-koi-srpski-gradovi-se-idealni-za-city-break-patuvanje>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/Cs6gexPoYML/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/Coka3GHsn4o/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://skopjeinfo.mk/top-8-manifestacii-vo-2023-godina-zaradi-koi-mora-da-ja-posetish-srbija>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/Csa0KkNMjYu/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D>
- ✓ <https://www.slobodenpecat.mk/glamping-vo-srbija-unikatno-iskustvo-za-glamurozno-kampuvanje-na-dofat-na-vashite-prsti/>

3.2. Дигитално оглашавање, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Северна Македонија, од 16. октобра до 16. децембра

ХРВАТСКА

Портали: jolie.hr, putoholicari, she.hr, magme, hello magazine, journal.si, underdreamskies, wall.hr

Инфлуенсери: Hungry Mile, Internet mater, clic4chic

- ✓ <https://she.hr/pet-srpskih-gradova-za-savrsen-zimski-provod/>
- ✓ <https://jolie.hr/gastro/jolie-apetite/vinska-manifestacija-u-susjedstvu-koju-moraju-posjetiti-svi-ljubitelji-dobrog-vina/>
- ✓ <https://www.journal.hr/lifestyle/putovanja/wellness-centri-toplice-srbija-opustanje/>
- ✓ <https://wall.hr/lifestyle/travel/odmor-za-dusu-i-tijelo-ovo-su-najbolji-wellness-centri-u-srbiji/>
- ✓ <https://www.putoholicari.rtl.hr/vinska-manifestacija-u-susjedstvu-koju-moraju-posjetiti-svi-ljubitelji-dobrog-vina-109288/>
- ✓ <https://underdreamskies.com/2023/11/30/uputi-se-na-planine-srbije-i-dozivi-savrsenu-jesen-i-zimu/>
- ✓ <https://magne.hr/vikend-putovanje-u-regiji-ovih-5-srpskih-gradova-bi-vas-mogli-iznenaditi-ove-zime/>
- ✓ <https://www.instagram.com/p/CzWSAdwKYHl/>
- ✓ https://www.instagram.com/p/Czf-ni0tH5C/?img_index=1
- ✓ <https://www.instagram.com/p/C0ZZpB4sOsH/>

СЛОВЕНИЈА

Портали: zadovoljna.si, citylife, elle, dnevnik.si, siol.net, cosmopolitan, 24ur

Инфлуенсери: Mala Mici, Mojca Mitev

- ✓ <https://www.citylife.si/potovanja/pet-urbanih-mest-v-srbiji-za-popoln-zimski-oddih>
- ✓ <https://www.24ur.com/novice/slovenija/vinska-prireditev-v-blizini-ki-jo-morate-obiskati-vsi-ljubitelji-dobre-kaopljice.html>
- ✓ <https://www.zadovoljna.si/novice/oddih-za-duso-in-telo-kateri-so-najboljsi-wellness-centri-v-srbiji.html>
- ✓ <https://cosmopolitan.metropolitan.si/aktualno/oddih-za-duso-in-telo-kateri-so-najboljsi-wellness-centri-v-srbiji/>
- ✓ <https://elle.metropolitan.si/lifestyle/oddih-za-duso-in-telo-kateri-so-najboljsi-wellness-centri-v-srbiji/>
- ✓ <https://siol.net/trendi/carobni-december/zimsko-pravljico-in-neokrnjeno-naravo-lahko-dozivite-cisto-blizu-nas-621897>
- ✓ <https://www.dnevnik.si/1043036861/magazin/kulinarika/vino/vinska-prireditev-v-blizini-ki-jo-morate-obiskati-vsi-ljubitelji-dobre-kaopljice>
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0HscYBrKpw/?img_index=1
- ✓ <https://www.instagram.com/p/C0tO4iFIPrB/>

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Портали: oslobodjenje.ba, bonjour, bljesak, azra.ba, глас српске

Инфлуенсери: Ена Авдић, Ивана Маџановић, Сара Кордић

- ✓ <https://bonjour.ba/planina-zlatibor-tara-kopaonik-stara-planina>
- ✓ <https://azra.ba/lifestyle/317217/vinska-manifestacija-u-susjedstvu-koju-moraju-posjetiti-svi-ljubitelji-dobrog-vina/>
- ✓ <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/ekonomija/promo/odmor-za-dusu-i-tijelo-koji-su-najbolji-wellness-centri-u-srbiji-908646>
- ✓ <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/promocija/planine-srbije-za-savrsenu-jesen-i-zimu/496166>
- ✓ <https://bljesak.info/gospodarstvo/promo/pet-srpskih-gradova-za-savrsen-zimski-provod/439655>
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0Z5400Mbc1/?img_index=1
- ✓ https://www.instagram.com/p/Cz3d0iXt9zm/?img_index=1
- ✓ https://www.instagram.com/p/Cy6XLoBIAcQ/?img_index=1

ЦРНА ГОРА

Портали: Mnemagazin, Pobjeda, Analitika, CDM, Kolektiv

Инфлуенсери: Гаврило Кнежевић, Лана Шахбаз

- ✓ <https://mnemagazin.me/2023/10/18/vinska-manifestacija-u-susjedstvu-koju-moraju-posjetiti-svi-ljubitelji-dobrog-vina/>
- ✓ <https://www.pobjeda.me/clanak/odmor-za-dusu-i-tijelo-koji-su-najbolji-wellness-centri-u-srbiji>
- ✓ <https://www.portalanalitika.me/clanak/planine-srbije-za-savrsenu-jesen-i-zimu>
- ✓ <https://www.cdm.me/ekonomija/planine-srbije-za-savrsenu-jesen-i-zimu/>
- ✓ <https://kolektiv.me/238302/pet-srpskih-gradova-za-savrsen-zimski-provod>
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0gs-uCIJur/?img_index=1
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0UPRSGsqJD/?img_index=1

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Портали: Ubavina i zdravje, Crnobelo, Slobodenpecat

Инфлуенсери: Софија Јанева, Валерија Преспаноска, Ксенија Деспотска

- ✓ <https://www.slobodenpecat.mk/vinska-manifestacija-vo-sosedstvoto-koja-mora-da-ja-poseti-sekoj-ljubitel-na-dobroto-vino/>
- ✓ <https://www.ubavinaizdravje.mk/zhivoten-stil/patuvana/planini-vo-srbija-za-sovrshena-esen-i-zima/>
- ✓ <https://www.crnobelo.com/novosti/promo/105403-odmor-za-dushata-i-teloto-koi-se-najdobrite-velnes-centri-vo-srbija>
- ✓ <https://www.crnobelo.com/novosti/promo/105403-odmor-za-dushata-i-teloto-koi-se-najdobrite-velnes-centri-vo-srbija>
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0wdEAlRGm/?img_index=1
- ✓ https://www.instagram.com/p/C0uJT2vMbAR/?img_index=1
- ✓ https://www.instagram.com/p/CzIT10toPgX/?img_index=3

**УКУПНА ЧИТАНОСТ ПР САДРЖАЈА НА ПОРТАЛИМА И ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА
(летња и зимска кампања):**

Хрватска	133.786
Словенија	83.110
Босна и Херцеговина	108.036
Црна Гора	79.836
Северна Македонија	119.145

3.3. Амбијентално оглашавање (билборди), Босна и Херцеговина, Црна Гора, Северна Македонија и Словенија, од 15. октобра до 15. новембра

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

2 Бања Лука, 2 Бијељина, 1 Брчко, 1 Тузла, 1 Мостар, 1 Добој, 1 Зеница, 1 Требиње, 1 Источно Сарајево и 1 Сарајево

ЦРНА ГОРА

10 Подгорица, 1 Будва и 1 Бар

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

4 Скопље, 1 Битола, 1 Тетово, 1 Велес, 1 Скопље – Петровец

СЛОВЕНИЈА

6 Љубљана и 1 Марибор

9.4. Бугарска, Мађарска, Румунија, Грчка, Албанија

1. Сајмови и презентације

1.1. Меѓународни сајам туризма *Holiday & Spa Expo, Софија, Бугарска, 15-17. фебруар*

ТОС је закупио и опремио изложбени простор – штанд величине 100 м². Поред Туристичке организације Србије, на заједничком штанду су се представиле и туристичке организације Београд, Нови Сад, Ниш, Пирот, Сокобања, Бела Паланка, Димитровград, Златибор, Бабушница, Лесковац, Крагујевац, Краљево, Књажевац, Суботица, Дунавски центар за компетенцију као и представници привреде Омнитоурс/ Belgrade city hotel хотел, хотел Zepher, хотел Prezident, што је укупно 19 учесника из Србије, и тиме сајам са највећим бројем учесника у организацији ТОС.

Првог дана сајам је био само за пословне посете. Остала два дана био је отворен за широку публику. Штанд ТОС-а је посетио Жељко Јовић, амбасадор Србије у Софији и Илин Димитров, министар туризма Р. Бугарске. Сусрет је био прилика да разменимо искуства, прођемо планове унапређења будуће сарадње и подсетимо се добрих резултата у туризму две државе у 2022. години. Штанд су посетили и амбасадори Кувајта, Монголије и Грчке.

Током сајма представљено је више различитих туристичких производа Србије, пре свега могућност кратких викенд одмора дуж целе Србије, уз културну понуду, манастире Србије,

спорт и активни одмор, Дунав, гастрономију, као и манифестације које се одржавају у Србији. Према статистичким подацима Србију је у протеклој години посетило више од 81.661 туриста из Бугарске, што представља повећање од 260 процената у односу на исти период претходне године. У децембру су туристи из Бугарске били на првом месту по доласцима у Србији. Поводом дана Државности, Амбасада Србије у Софији је 15. фебруара организовала свечани пријем за учеснике и госте сајма из Србије. Свечани пријем био је прилика да туристичке организације Лесковац, Бела Паланка, Крагујевац и Соко Бања промовишу богатство мириса, укуса и боја кухиње и вина свога краја.

1.2. Манифестација *Nemzeti Vagta, Szilvasvarad, Мађарска, 30. септембар-01. октобар*

Nemzeti Vagta или Улични корзо је манифестација која има дугогодишњу традицију и до ове године увек је организована у Будимпешти на Тргу Слободе. Ове године организатори су манифестацију одржали у месту *Szilvasvarad*, како би се манифестација промовисала и у другим деловима Мађарске. Концепт је био сличан као и у Будимпешти, са постављеним пагодама и штандовима у пешачкој зони овог места. Међутим, посећеност је била далеко слабија него у Будимпешти која има велики број туриста. Због удаљености и већих трошкова, ове године нисмо имали организован културно-уметнички програм. Све земље које учествују на тркама, међу којима је и Србија, имају бесплатне штандове. Такође је представљена и гастрономска понуда. ТОС је ове године представила комплетну туристичку понуду са акцентом на планински туризам, јер последњих година све већи број туриста из Мађарске долази на Копаоник. Изложени су били и разни аутентични сувенири из Србије.

1.3. Промоција туристичке понуде Србије у сарадњи са *Air Serbia, Будимпешта, Мађарска, 03. октобар*

ТОС је у сарадњи са националним авио-превозником *Air Serbia* организовала промоцију туристичке понуде Србије у просторијама Амбасаде Републике Србије у Будимпешти. Догађају је присуствовао велики број мађарских организатора путовања, као и представници Међународног удружења *Sielok*.

Током промоције је представљена комплетна разноврсна туристичка понуда Србије, као и директни авио летови на релацији Београд – Будимпешта. Промоција је завршена дегустацијом српских специјалитета и вина, као и наградном игром са главном наградом у виду авио-карата *Air Serbia* и бесплатног викенда за двоје у хотелу Горски на Копаонику.

Ова промоција била је успешан корак унапређењу сарадње са мађарском туристичком привредом, а очекујемо да ће допринети и даљем расту броја мађарских туриста у нашој земљи.

У плану је да током пролећа наредне године ТОС угости представнике организатора путовања из Мађарске у оквиру студијског путовања на коме ће им бити презентоване туристичке дестинације и туристички производи Србије које још не познају довољно, као и Б2Б састанци са представницима туристичке привреде у Србији.

1.4. Сајам туризма *Philoxenia, Солун, Грчка, 10-12. новембар*

ТОС је, заједно са Туристичком организацијом Београда, као организатором наступа на сајму, локалним туристичким организацијама као и Привредном комором Србије и Војводине, представила укупну туристичку понуду, као и понуду за предстојеће зимске празнике. Такође, своју понуду промовисали су и представници ТО Ниша, ТО Сокобање као и Хотел Горски са Копаоника и две туристичке агенције из Ниша.

Велико интересовање за посету Србији и Београду показали су бројни представници туристичке индустрије из целе Грчке. Промоцију су испратили реномирани грчки медији, дипломатски кор као и представници домаћих медија - Тањуг, ТВ Прва и ТВ Пинк. Промовисан је и велики потенцијал развоја конгресне индустрије, посебно отварање Сава Центра као највећег конгресног простора у Србији намењеног за разноврсне мултифункционалне активности.

Велико задовољство је било угостити Председницу Националне туристичке организације Грчке госпођу Ангелу Герекоу, која је изразила задовољство што нас поново види на сајму туризма у Солуну.

Истакнута је и важност континуиране успешне сарадње две пријатељске земље, као и узајамне подршке у промоцији и развоју туризма, привреде и културе што сведочи и недавно братимљење Туристичке организације Београда и Солуна.

Поводом празника Дан примирја у Првом светском рату, Туристичка организација Београда заједно са српским медијима, организовала је посету Српском војничком гробљу на Зејтинлику.

ТОС континуирано ради на промоцији Србије као туристичке дестинације на Грчком тржишту, посебно последње две године када смо довели велики број новинара, инфлуенсера и представника туроператора из Грчке.

Ове године, сајам је посетило преко 25.000 посетилаца на ком се представило 211 излагача из 17 земаља.

Грчки инфлуенсер Антонис Леивадиотис, са којим смо до сада успешно сарађивали, са задовољством нам је помогао сва три дана трајања сајма, заказујући састанке и дајући информације о Србији посетиоцима који нису говорили енглески. Ову услугу је урадио волонтерски због успешне сарадње са нама у предходном периоду. Његове објаве скупиле су више од 300.000 лајкова.

2. Студијска путовања

2.1. Посета организатора путовања из Грчке, 15-19. мај

Туристичка организација Србије и национални авио превозник Air Serbia организовали су долазак у Србију за представнике десет најутицајних организатора путовања из Грчке.

Обишли су Београд, његове културно-историјске споменике, музеје, Београд на води, Храм Светог Саве, Калемегдан, Нови Сад, Сремске Карловце, Фрушку Гору и Оплепац, како би сагледали развој наших дестинација у претходном периоду и креирали ажуран план пута у складу са новим трендовима њихових туриста.

Долазак партнера из Грчке био је и прилика да се у просторијама Туристичке организације Србије организују Б2Б пословни сусрети представника туристичких агенција Грчке и бројних агенција из Србије.

Ово тржиште је за туризам Србије веома значајно, јер су туристи из Грчке заинтересовани за туристичку понуду Србије и из месеца у месец бележе све боље резултате, и по броју гостију и по броју ноћења. Само у 2022. години у Србији је боравило 56.564 туриста, што је 274% више у односу на 2021. годину и остварили су 122.936 ноћења, односно 298% више у односу на 2021. У прва три месеца 2023. године у Србији је боравило 13.494 туриста (180% више него у истом периоду 2022.) и остварили су преко 30.600 ноћења (за 143% више него у истом периоду 2022.).

2.2. Посета блогера из Румуније, 31.мај-05. јун

У Србији је боравила позната блогерка из Румуније Alexandra Christian која је на својим друштвеним мрежама, Instagram, Facebook, Twitter као и на личном блогу *Jurnal de Catalorie* објављивала фотографије дестинација које је посетила уз пропратни ПР текст. Она је имала прилику да се упозна са природним лепотама Сокобање као и да се упозна са велнес понудом ове бање. Такође, у Београду и Нишу обишла је музеје, културно-историјске споменике као и сакралне објекте. Акцент је био и на гастрономској понуди која је за туристе из Румуније веома битна.

2.3. Посета блогера из Бугарске, 12-19. јун

У посети Србији су били двоје travel brogera Media Group из Бугарске који имају портал www.bgtourism.bg на коме ојављују своје репортаже. Ово је уједно и једини професионални портал за путовања у Бугарској. Објаве имају и на друштвеним мрежама, а на youtube каналу постављају све репортаже о Србији. Такође, ту су и два представника travelguide.tours са својим друштвеним мрежама. У програму ове студијске посете нашли су се: Београд, Сремски Карловци, Нови Сад, Златибор, Ужице, Тара, Врњачка Бања, Ниш. Поред природних лепота акценат је и на културно-историјском наслеђу и гастрономској понуди Србије.

2.4. Посета инфуенсера из Грчке, 12-19. јун

Туристичка организација Србије организовала је долазак најпознатијег пара инфлуенсера који имају своју блог страницу Travelen у Грчкој. Посетили су Београд, Сремске Карловце, Нови Сад, Златибор, Ужице, Тару, Врњачку Бању, Ниш. Поред природних лепота акценат је и на културно-историјском наслеђу и гастрономској понуди Србије.

2.5. Посета новинара из Грчке, 19-23. октобар

У организацији Туристичке организације Србије заједно са ПР агенцијом Icons из Солуна, организовано је студијско путовање за новинаре из Грчке. Новинари који су били у посети су: Panogiotis Georgiadis <https://boardingpassport.com/>, Mersini Afentouli <https://foodstory.gr/>, Despoina Maria Chiotopoulou <https://debbiestravel.gr/> <https://www.grtimes.gr/>, Antonios Leivadiotis www.theiconsmagazine.com

За време прва два дана свог боравка обишли су најзначајније културно-историјске знаменитости Београда (Храм Св. Саве, Бели Двор, Музеј Николе Тесле, Калемегдан, Кнез Михајлову, Скадарлију, Косанчићев венац, Београд на води, етно комплекс Зорнића кућа, Аду Циганлију и Аду Сафари, Земун). Трећег дана посете обишли су Сремске Карловце, Фрушку Гору и Нови Сад, манастир Крушедол, Музеј меда и вина Живановић, винарију Бајло, Тврђаву Петроварадин заједно са музејем и подземним пролазима, центар града. Такође су имали прилике да посете Салаш 137 где су дегустирали типичне гастрономске специјалитете Војводине. Четвртог дана посете обишли су Палић, Суботицу и винарију Звонко Богдан.

На новинаре највећи утисак је оставио lifestyle у Београду, јер је на улицама у свако доба пуно људи, затим гостољубивост и наравно гастрономска понуда.

3. Оглашавање и промотивне кампање

3.1. Промотивна пролећна и зимска дигитална кампања на мађарским порталима: *Szerbiamagyarul, Balkaninfo, Utazasi i Skiam, 01. април – 10. јун и 01. октобар-01. децембар*

Кампања је обухватала следеће: multiscreen банере на поменутиим порталима са линком на landing page ТОС-а, на теме Београд, Суботица, city break - градови у Србији, природне лепоте, авантуристички туризам, историјски туризам, фестивали; објављивање чланака са фото галеријом и бустовање; кампању на друштвеним мрежама (Facebook и Instagram) и додатно бустовање са темом градови (Београд и Суботица) и фестивали.

Портали на којима су биле објаве: TRAVELO (travelo.hu), DELMAGYAR (delmagyar.hu), SZEGED-MA (szegedma.hu), UTAZASIELMENYEK (utazasielmenyek.hu), CARTOUR MAGAZIN (cartourmagazin.hu), SIELOK (sielok.hu), BALKANINFO (balkaninfo.hu), SZERBIA MAGYARUL (szerbiamagyarul.hu, szerbiamagyarul.com), FEMINA (femina.hu): <https://femina.hu/utazas/szabadka-latnivaloi/>, KIRANDULASTIPPE (kirandulastippek.hu): <https://shorturl.at/KTWZ8>, TRAVEL BAY (travelbay.hu) Друштвене мреже: BALKANINFO (balkaninfo.hu) SZERBIA MAGYARUL (szerbiamagyarul.hu, szerbiamagyarul.com).

Укупан број импресија: 3.500, укупан број кликова на банер 7.300, укупан број објава 122.

3.2. Дигитална кампања на друштвеним мрежама за тржиште Румуније, април - јун и октобар-децембар

Кампања је реализована на Facebook и Instagram каналима, WEB порталима Facebook и Instagram каналима који броје око милион пратилаца. На Ziare.com рађене су објаве на порталу, Facebook-у и on-line банери. Alexandracristian.ru је један од познатијих туристичких портала на територији Румуније са просечних 90.000 прегледа објављених чланака, где се банер Experience Serbia налазио 90 дана на главој позицији портала. Објаве су постављене и на Facebook страници овог портала. Банер Experience Serbia био је на насловној страни портала двократно у трајању од 60 дана. Такође, текстови и банери били су и на bizplus.ro.

<https://www.bizplus.ro/foto-sokobanja-inima-verde-a-serbiei/>

<https://www.bizplus.ro/foto-una-dintre-cele-mai-populare-destinatii-turistice-din-serbia-este-la-zlatibor-cea-mai-lunga-telegondola-panoramica-din-lume/>

<https://ziare.com/serbia/statiuni-balneare-din-serbia-1806846>

<https://ziare.com/vacanta/turismul-viticol-in-serbia-o-traditie-de-pestes-un-secol-1832351>

<https://ziare.com/vacanta/subotica-un-adevarat-leagan-al-diversitatii-un-oras-art-nouveau-1832348>

<https://alexandracristian.ro/2023/04/09/bine-ati-venit-in-novi-sad/>

<https://alexandracristian.ro/2023/05/17/serbia-de-la-peisaje-spectaculoase-la-experienta-de-neratat/>

<https://alexandracristian.ro/2023/06/10/statiunea-balneara-sokobanja-inima-verde-a-serbiei/>

<https://alexandracristian.ro/2023/07/15/top-10-obiective-si-atractive-turistice-din-belgrad-serbia/>

<https://alexandracristian.ro/2023/07/15/city-break-in-belgrad-serbia-ce-am-vizitat-in-2-zile/>

<https://alexandracristian.ro/2023/07/15/cazare-in-belgrad-serbia-hotel-zepter-4/>

<https://alexandracristian.ro/2023/11/12/kopaonik-aventura-montana-in-inima-serbiei/>

<https://alexandracristian.ro/2023/10/23/subotica-serbia-un-adevarat-leagan-al-diversitatii-un-oras-art-nouveau/>

<https://alexandracristian.ro/2023/10/10/turismul-viticol-in-serbia-o-traditie-de-pestes-un-secol/>

https://www.instagram.com/p/Cq6Joa_IbWA/?fbclid=IwAR1wEKe_vMKYwWTAedIT3mar8kbPg_fGQu8e_oh3lnJHraP1pwJMDfBkaD70&img_index=1

https://www.instagram.com/p/CsePYs6oyCS/?igshid=MzRIODBiNWF1ZA%3D%3D&fbclid=IwAR0eJOMBiexDP5Q4hCIIM0Zaidtdid4TjEzPU1nDzxa2dwd8kFq2qOWLdm0&img_index=1

https://www.instagram.com/p/CsrKTN1o82/?igshid=MzRIODBiNWF1ZA%3D%3D&fbclid=IwAR3jV-PsD_OOcAjA8rZ_gnyMI2ZEK1ziXPDdHphthtIm4Mo_0Lf2vx_1Ep4
https://www.instagram.com/p/CtM4v8loZDM/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR2Wzu68k8JPyzGG6KDSHBTqngdLqNdJZkxEYu6hIx7SYHoYwtwy67a9UU&img_index=1
https://www.instagram.com/p/Cta4fesIxpU/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR1QGlWyVIOpUAncn5anMJ_JaxXIWsQlYR5zula6i-YchCrhkW7xyFQB20&img_index=1

https://www.instagram.com/p/Ct4iehOIBOF/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR06_bLzxU69yhJSjLzIc70C25GyIe9uIobpKdGLVsfVWpWNte5kZ4TPA1o&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CuKe-JfIlszo/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR0cz6VrvD-qrHudglsqErcLTZKWBA_MDODK_gP7sOuK9OfqcbjYh_d8p40&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CtHXaYLIgWn/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR1mSkaOI29j2skg5aQw_vTGI6u4gfl1O6r0pV4Zy9KFBGMfaodVImKiiI&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CtuWIIziesQ/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR1TWuRU1fW43oArxbD0ldCJ7K6DeKArnLcwTPkx2YA9Qn4IOB7Fzhk00s&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CzJ7uX7Ic6G/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CzvOzVypgQ/?igshid=N2ViNmM2MDRjNw%3D%3D&fbclid=IwAR1mSkaOI29j2skg5aQw_vTGI6u4gfl1O6r0pV4Zy9KFBGMfaod-VImKiiI&img_index=1
https://www.instagram.com/p/CywKNBL0EFA/?igshid=ZWQ3ODFjY2VIOQ%3D%3D&img_index=1

<https://www.facebook.com/107753948094159/posts/pfbid0DQR98rjK8dZBj4bis8BXX2VzXjKmGt83GfmR8iYEBcSVbjvxNesmQ1i1twRMs7vl/?app=fbl>
<https://www.facebook.com/107753948094159/posts/pfbid0iefirhGpa46UTx3Xi5qvAubbputVWznP7PsvVMC69jMbLKYa32bB35hHBbFPfNVYI/?app=fbl>
<https://www.facebook.com/Ziare.com/posts/pfbid02mE9gLpE5ho6QbRhgml8e8qPkUz4VePnASekejUwtHbZ5RGyd1rCXoDmti1EqXZ6Cl>
<https://www.facebook.com/Ziare.com/posts/pfbid0UKFSPHRKVUV2pBcedHbQAzKm5CgD9TjFWYEvrlhFwPn8bixHmq4AzH5MQcrqLQwKl>
<https://www.facebook.com/Ziare.com/posts/pfbid023uyJE5azM7GJEbQxheghwNLycBvuDgjpRdSnEzqnBnmth2VzBu8RzRUHXyT35sGDl>
Alexandra.cristian.ro
https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid03ckuYJ9ZegBYtgUvnLye9quuAFhrzE7RfppQHivvmufvZ1RguRBziKZuU5GC9HUJl&id=100045081126384&paipv=0&eav=AfZuCjKuD0XuDNuLEBNX_6kAHMwWn4iDiCRohwbnSJttGXbHseTANomrDSz3N91vtqE&_rdr
<https://www.facebook.com/alexandracristian23/posts/pfbid02Sv6cE1bhL8iujJ7oYU6DtLhRncyHE1jHG32XLbH4jTACEpPpeaXDKrodCP1nqHQxl>
https://www.facebook.com/story.php/?story_fbid=pfbid0i2Czf9MxWy6BwQPWJSawzsr7suYHeNyqgualgqK6jvwXKyiySZBL2tawDjr7kbAl&id=100045081126384&paipv=0&eav=AfaLop9l6bU2qb2z0wZ0zJbuLlNXABx1nRThE5w9xChhAE9UGAafd79Y8my4yKdIT0&_rr
<https://www.facebook.com/alexandracristian23/posts/pfbid036JGfiT6JnXPfZqNsVHBAPUV4rRWp936mLKF6aDrDvfu8LxG7Lym4PwQuVaQUNMSkl>
<https://www.facebook.com/alexandracristian23/posts/pfbid023ikLU5b9G1kRpgMS35RZyDLUXnApiki4uWyrXKYk6emnmsB5GNEdUo3fNaTP9R1cl>
<https://www.facebook.com/alexandracristian23/posts/pfbid0gMygkTGebtVLX8GaDtNdYw5scWqQZtFdvfMq432ErTTxkqTMtcEGgoegK2RcjtBkl>

<https://www.facebook.com/alexandracristian23/posts/pfbid0626Tmzfe4syoNjaTJmxGsQ2kvAV5e8qwGNzCEmpzR29H8iv22uCG2D9Kqvx5XWSI>

3.3. Дигитална кампања на друштвеним мрежама за тржиште Бугарске, април - јун

Пролећна кампања у Бугарској реализована је на порталу Travel News који је један од најчитајнијих дигиталних портала у Бугарској. Објављено су три различита текста о Сокобањи, Нишу и Златибору, који су до сада имали око 150.000 прегледа. Истакнути банери су били уочљиви читаоцима тако да су досегли 750.000 импресија. Овај портал има и своју Facebook страницу са око 90.000 пратилаца где су објаве прочитане преко 50.000 пута. Циљ кампање био је промоција Србије као туристичке дестинације на тржишту Бугарске.

3.4 Дигитална кампања на порталима и друштвеним мрежама на тржишту Грчке - пролећна и зимска кампања

Медијска кампања реализована је путем оглашавања на веб порталима, каналима друштвених мрежа као и кроз посету грчких блогера и инфлуенсера туристичким атракцијама у Србији. У склопу оглашавања на веб порталима одабрани су неки од најчитанијих on-line портала на територији Грчке који су својим објавама информисали велики број читалаца. Објављени текстови броје више од 50.000 прегледа а неки од портала су објаве пропратили кампањом и на каналима друштвених мрежа. Објаве блогера имале су више од 110.000 прегледа.

<https://pafoslive.com.cy>

<https://www.alphanews.live/economy/anakalyptontas-ti-boreia-serbiadyo-panemorfes-poleis-nobisant-kai-soympotitsa>

<https://simerini.sigmalive.com/article/2023/5/17/anakalyptontas-te-boreia-serbia-duo-panemorphes-poleis-nobisant-kai-soympotitsa/>

<https://neakypros.com.cy/anakalyptontas-ti-voreia-servia-dio-panemorfes-poleis-novi-sant-kai-soympotitsa-280467.html>

<https://www.cna.org.cy/koinwnia/article/4967247/na-anakalyptontas-nobisant-kai-soympotitsa-kalei-to-koino-o-org-toyrismoy-serbias>

https://economytoday.sigmalive.com/market-news/63902_anakalyptontas-ti-voreia-servia-dyo-panemorfes-poleis-novi-sant-kai-soympotitsa

<https://newsbase.gr/nea/2023/05/anakalyptontas-ti-boreia-serbia-mesa-apo-tis-panemorfes-poleis-nobisant-kai-soympotitsa-3341728.html>

<https://www.clickatlife.gr/taksidi/story/184946/anakalyptontas-ti-boreia-serbia-mesa-apo-tis-panemorfes-poleis-nobisant-kai-soympotitsa>

<https://coupaki.gr/more/astynomiko-deltio/anakalyptontas-ti-boreia-servia-mesa-apo-tis-panemorfes-poleis-novi-sant-kai-soympotitsa>

<https://www.haniotika-nea.gr/anakalyptontas-ti-voreia-servia/>

<https://www.naftemporiki.gr/clickatlife/1472133/anakalyptontas-ti-boreia-servia-mesa-apo-tis-panemorfes-poleis-novi-sant-kai-soympotitsa/>

<https://itnnews.gr/>

<https://www.syrostoday.gr/News/153980-Otan-o-palmos-epitaxynetai-sto-Kopaonik.aspx>

<https://www.kalabakacity.gr/otan-o-palmos-epitaxynetai-sto-kopaonik/>

<https://boardingpassport.com/oinotourismow-sth-servia-paradosi-pou-krata-enan-aiona/>

<https://eidisis247.gr/otan-o-palmos-epitaxynetai-sto-chionodromiko-kentro-kopaonik/>

<https://travelen.eu/trip-to-serbia-countryside-and-belgrade/>

9.5. Бенелукс, Скандинавија

1. Сајмови и презентације

1. Међународни сајам туризма, Утрехт, Холандија, 11 -15. јануар

Ово је некад био најпосећенији сајам туризма у земљама Бенелукса, а поново је одржан после 2 године паузе, док се ТОС представио опет после 2016. године.

Први дан сајма, Vakdag (Trade day), био је намењен пословним посетиоцима, као "B2B" догађај на коме се умрежавају професионалци и размењују искуства из струке, уз могућност упознавања са најновијим трендовима у туризму.

Током догађаја одржани су састанци са представницима туристичке привреде пре свега на тему подршке на развоју тржишта Холандије и Белгије, као и упознавање са подацима о тренутној туристичкој понуди на територији Србије (Wladimir Meijer - Serviereizen, Django Hofma - Let's Travel, Tantely Rsfidson – Yemaya, Emanuele Saffioti i Angela De Graaf - Nota Bene travel & events, Wilkin Kroon - Local Hero Travel, TA Holiday).

Обављен је и разговор са Zehra Tomaz Banker из Turkish Airlines, односно представником новоосноване агенције "Turkish Airlines Holidays" Turkish Airlines-a која нуди/продаје пакет аранжмане у сарадњи са поменутом авиокомпанијом.

Такође, неколицина ПП и консултантских кућа је понудила своје услуге за Бенелукс подручје (Kris Van den Broeck - Thx.agency, Alexandra Vervoort USP Marketing, Anne Kardijk - Weflycheap, Edwin Schollen – Active on holiday,), као и продукцијских кућа Fizz.works BV (Rudolph van Vin - 24Kitchen).

Осталих дана, од 12. до 15.јануара, сајам био отворен и за публику.

ТОС је за потребе представљања туризма Србије закупио изложбени простор – штанд величине 16м² (Хала 9, штанд број Б060).

Са ТОС се заједно представила и Ер Србија, која је управо успоставила сарадњу са новим партнером - GSA AviaGeps који ће их промовисати у региону Бенелукса и чији је партнер био присутан на сајму (Lynnette Hartsink). Ово је била прилика да се представе директни летови Air Serbia AMS/BRU, као и конекције преко Београда.

На сајму је била представљена комплетна туристичка понуда Србије, са посебним нагласком на могућностима за активан одмор у природи. Ово укључује наравно и природна богатства земље, понуду смештаја у камповима, сеоским домаћинствима и другим капацитетима, понуду кратких одмора у градовима, понуду културних садржаја и манифестација, као и гастрономију и винске туре.

Сво време наступа посетиоци су на екрану у оквиру штанда ТОС могли да виде промотивне филмове ТОС. Од промотивног материјала ТОС понете су општа брошура, активни одмор, кампинг, а остатак публикација је било могуће преузети преко изложеног QR кода (Србија доживи, Туристичка карта, Кампинг и караванинг у Србији, Активан одмор у Србији – Пешачење и бициклизам, 52 викенда у Србији)

Сајам је генерално био врло посећен, уз приличан број упита на нашем штанду.

Посетиоци су највише били заинтересовани за adventure travel активности у Србији, примарно бициклизам и кампинг, односно путовање караваном, отприлике у односу пола-само обилазак Србије или регионална тура. Ут ово био је приличан број питања која су се односила на безбедоносну ситуацију у Србији.

2. Студијска путовања

1.1. Посета организатора путовања из Холандије, 29. мај-01. јун

ТОС је у сарадњи са Air Serbia организовала долазак за пет представника организатора путовања из Холандије. Гости су посетили Београд и његове културно-историјске споменике, музеје, Београд на води, Храм Светог Саве, Калемегдан, Земун и Аду Циганлију. Такође, гости су обишли Нови Сад и винарију у Иригу.

У посету Србији су дошли представници TUI, Airtrade, The Travel Club, Personal Touch Travel и АТPI, одабрани и координирани путем Aviareps, GSA Air Serbia

Србија као туристичка дестинација је све интересантнија гостима из Холандије и последњих година се бележи значајан раст (више од 100%) броја гостију и броја остварених ноћења туриста из ове земље.

1.2. Посета организатора путовања из Белгије, 27-29. новембар

ТОС је у сарадњи са Air Serbia организовала студијско путовање за представнике туристичке привреде из Белгије. На студијско путовање су позване значајне агенције које имају потенцијал повећања продаје на Air Serbia летовима на релацији Брисел - Београд и довођења већег броја туриста у Србију.

У посету су дошли представници следећих агенција: Key Travel, TUI, Travel Experts и Uniglobe Robins Travel, као и представник Aviareps-a.

У просторијама ТОС је одржана заједничка презентација ТОС и Air Serbia где су партнерима представљени туристички производи и потенцијали, односно могућности продаје авио карата и пакети цена.

У оквиру програма разгледања гости су посетили Музеј Српске православне цркве, Београдску тврђаву и Калемегдан, Кнез Михаилову, Бетон халу, Београд на води, храм Св. Саве, Земун и Музеј Николе Тесле. Као могућност једнодневног излета представљена је Топола са својом културно историјском и гастрономским понудом. Такође потенцијалним партнерима је представљена понуда винарија односно дестилерија тако да су обишли Urban distillery, Краљевску винарију у оквиру посете Задужбинског комплекса краљевске породице Карађорђевић, винарију Тарпош, као и Qiburich дестилерију.

3. Остало

- У оквиру међународног музичког фестивала балканског мелоса Balkan Trafik Festival, Брисел, Белгија, урађена су два визуала којим су представљене дестинације у Србији на огради која је дефинисала простор одржавања фестивала.

9.6. Немачка, Аустрија и Швајцарска

1. Сајмови и презентације

1.1. Сајам туризма СМТ, Штутгарт, Немачка, 14-22. јануар

У Штутгарту је одржан сајам СМТ, најпосећенији европски сајам туризма намењен искључиво општој публици (у 2019. години преко 260.000 посетилаца). Током девет дана трајања, осим туристичке понуде земаља и региона, кроз тематске викенде представљена је и понуда везана за бициклизам и активни одмор, камповање и караванинг, голф и велнес, као и крстарења.

Србија је учествовала девети пут, ове године на штанду од 24 м². На штанду су се представили Дунавски центар за компетенцију (ДЦЦ) као и туристичке организације Нови Сад, Златибор, Чачак, Војводина, Београд, Суботица и Инђија.

Штанд је посетио генерални конзул Републике Србије у Штутгарту. Том приликом је одржан састанак са прикладним коктелом са представницима дијаспоре и КУД-ова у Штутгарту и регији. Они су показали спремност и велику вољу да, ако Србија буде учествовала следеће године, на великој бини Штутгарског сајма за дане викенда представе шареноликост српског фолклора.

Одржани су бројни састанци са представницима туристичких бироа и организаторима путовања који имају Србију у понуди као и представницима медија.

Посетиоце штанда интересовале су, пре свега, информације о камповима у Србији, Дунавској бициклическој рути, туристичкој понуди дуж Дунава и могућностима за активни одмор са фокусом на пешачење.

Од градских дестинација највише су их занимали Београд и Нови Сад, као и места у Војводини будући да сваке године штанд редовно посећују и старији људи који су рођени или имају родбину у Војводини - подунавске Швабе.

Конкретна питања односила су се и на саобраћајне везе, смештај, путну инфраструктуру и формалности приликом уласка у Србију (како друмски тако и речни саобраћај).

У дигиталном прес-центру сајма су била постављена саопштења за новинаре.

Преостали промотивни материјал након завршетка сајма уступљен је ГК Србије у Штутгарту. У разговору са представницима локалних туристичких организација које су учествовале на заједничком штанду, изражена је жеља да и они учествују у трошковима опремања штанда Србије на следећем сајму СМТ у Штутгарту као и у организацији анимацији на штанду. (ТО Нови Сад, ТО Чачак и ТО Београд).

1.2. Међународна туристичка берза ITB 2023, Берлин, Немачка, 07-09. март

После 3 године паузе узроковане епидемијом, поново се одржало физичко издање сајма, а од ове године ITB у Берлину је постао искључиво пословни сајам и траје 3 дана.

За потребе представљања закупљен је штанд величине 100 м² у хали 1.1 Берлинског сајма (штанд 203). Туристичка организација Србије (ТОС) била је носилац наступа наше земље, уз учешће представника регионалних и локалних туристичких организација и асоцијација/удружења, као и туристичке привреде:

- туристичке организације Београда, Златибора, Ниша, Новог Сада, Војводине, Краљева, Новог Пазара, Чачка, Врњачке Бање
- Air Serbia
- туристичке агенције Balkan Roads, Serbia Tour Operator, Victor tours и KonTiki
- хотели А Хотели, Мона, Hyatt, Борови
- Дунавски центар за компетенцију (ДЦЦ) – окупио туристичке организације Голупца, Мајданпека и Кладова

Првог дана сајма ITB у Берлину ТОС је потписала меморандум о сарадњи "Mystic Balkans – Marketing Collaborative", под покровитељством USAID-а са туристичким организацијама Црне Горе, Републике Српске, Сарајева и Туристичким кластером Херцеговине.

Другог дана сајма је одржано осмо издање „Дунавског салона“ у представништву покрајине Баден-Виртемберг (БВ). Ове године је Молдавија била партнер земља. Тема овогодишњег Салона је била „Shaping the Future of the Danube Region: Why the Republic of Moldova is essential for the EU“ („Обликовање будућности Дунавског региона: Зашто је Република Молдавија неопходна за ЕУ“). Овогодишњи Дунавски салон је окупио око 300 званица,

представника немачких институција и политичких партија, новинара и чланова дипломатског кора.

Током сајма одржани су бројни састанци са представницима туристичких организација, медија, организаторима путовања, ПР агенција и других.

У оквиру највећег светског сајма туризма ITB у Берлину, ТОС је организовала боравак представницима српских медијских кућа РТС и ТВ Прва, које су репортажу о активностима ТОС-а на сајму пласирале у информативним емисијама на својим каналима у данима трајања сајма.

ТОС се традиционално огласио у дневним издањима специјализованог часописа ITB News у дигиталном облику, који примају сви регистровани излагачи и посетиоци сајма.

1.3. Ferien Messe, Беч, Аустрија, 15-19. март

Међународни сајам туризма Ferien Messe ове године је одржан по први пут после пандемије и по први пут у марту (до 2020. године је увек био у другој недељи јануара). Партнер земља је била Хрватска. Туристичка организација Србије (ТОС) учествовала је као излагач на позив Туристичке организације Војводине и Привредне коморе Србије.

Током четири дана трајања, осим опште туристичке понуде Србије представљена је и понуда везана за бициклизам и активни одмор. Велико интересовање је било за кампове и гастрономију. Од градских дестинација, посетиоце је убедљиво највише занимао Београд и Нови Сад. Конкретна питања односила су се и на саобраћајне везе, смештај, путну инфраструктуру у Србији. Интересовање је било велико и посетиоци су долазили са конкретним питањима и плановима.

Током трајања сајма одржани су састанци са представницима организатора путовања који имају Србију у понуди и они који би желели да је уврсте: Biblische Reisen (имају Србију), Motorad und Urlaub (имају Србију у понуди само као излет али су заинтересовани да уврсте Србију у програм), ARR Reisen (Немају Србију у понуди али су заинтересовани да уврсте Србију у програм), Ramina Musikreisen (Праве туре са посетом концерта класичне музике или опере, заинтересовани да уврсте Србију у програм).

2. Студијска путовања

2.1. Студијска посета представника медија из Аустрије и Немачке, 31. мај – 4. јун

У организацији Туристичке организације Србије, у оквиру студијске посете, у Србији су борави представници медија из Аустрије и Немачке.

Гости су упознати са различитим регијама и најразличитијом туристичком понудом Србије. Учесници студијске групе су били: Pannonien TiVi & Reisesofa, www.richter.direct, Clever Reisen, Welt am Sonntag, www.travelcontinent.at.

9.7. Италија, Шпанија и Португалија

1. Сајмови и презентације

1.1. Сајам туризма FITUR, Мадрид, Шпанија, 18-22. јануар

Већ првог дана сајма туристичка понуда Србије је изазвала велику пажњу посетилаца. Штанд су посетили представници Амбасаде Србије у Мадриду, делегације директора националних

туристичких организација Грузије и Азербејдана, као и Луис Арајџо, председник ЕТЦ-а и директор Националне туристичке организације Португала.

Марија Лабовић, директорка ТОС, одржала је састанке са највишим званичницима светских и европских туристичких удружења, Зурабом Пололикасхвили, генералним секретаром UNWTO-а (Светске туристичке организације), Едуардом Сантандер, извршним директором ЕТЦ (Европске туристичке комисије) и Јулијом Симпсон, председницом и CEO у WTTC (*World Travel & Tourism Council*), на којима је разменила искуства, идеје и планове за 2023. годину и усагласила правце даље сарадње. То је била и прилика да са пуно поноса чује похвале колега за остварене одличне резултате у туризму Србије у 2022. години.

Уз Туристичку организацију Србије на сајму је своју понуду представило 15 суизлагача међу којима су локалне туристичке организације Београда, Лознице, Чачка, Суботице, Ниша и Новог Пазара, туристичке агенције Balkan-Adriatic, Fogg Travel Club, 2044 Travel, Glob Metropolitan Tours, iSerbia Travel & Events, Serbia Tour Operator, Serbia Incoming DMC, хотел "Sheraton", као и национални авио превозник Ер Србија.

1.2. Презентација Србије у Верони и Венецији, Италија, 01. и 03. март

Туристичка организација Србије учествовала је заједно са националним авио превозником AirSerbia на радионицама са агенцијама из Италије а у организацији аеродрома Верона и Венеција. На заједничком штанду смо представили руте за Србију и давали предлоге итинерера за агенција из тог дела Италије. Ово су били веома успешни догађаји јер смо имали прилике да у два дана разговарамо са 30 агенција од којих су неке одмах након тога и поставиле групе за Србију.

1.3. Webinar за организаторе путовања из Италије, 16. мај

Одабрана агенција Air Serbia у Италији Aviareps организовала је Webinar како би упознала агенције из Италије са туристичком понудом Србије. ТОС се укључио и на италијанском језику представили кроз презентацију понуду и могућност да са 10 дестинација у Италији дођу директним летом у Србију.

2. Студијска путовања

2.1. Студијско путовање за организатора путовања из Португалије, 26-29. април

У сарадњи са националним авио превозником помогли смо организовању туре за важну агенцију из Португалије. Г-дин Paulo Sergio Ferreira Pavao боравио је у Србији од 26-29. априла и упознао се са Београдом, Новим Садом, Суботицом, Голупцем. Његов задатак је да међу агенцијама и организаторима путовања у Португалији промовише директан лет Air Serbia, како би се подигла свест о дестинацији. Он такође пише и туристичке чланке за бројне портале у Португалији.

2.2. Студијско путовање за новинара и фотографа El Pais-а, 08-12. јул

Новинар чувених шпанских новина EL Pais, Martin-Aparicio Galo са фотографом Felipe Hernandez Duran, боравио је у Београду и Новом Саду. Објављени су веома афирмативни чланци и новинара смо позвали да буде говорник на прес конференцији током сајма туризма у Мадриду, где је пренео своје позитивне утиске са дестинације.

2.3. Студијско путовање за медије из Италије, 21-26. септембар

За време трајања Италијанског филмског фестивала у Београду, где су се новитети италијанске кинематографије презентовани српској публици, као и бројне филмске ко-продукције између наше две земље, дошло се на идеју да се одабраним медијима из Италије током трајања фестивала покажу и туристички потенцијали земље. С тим у вези организован је долазак шест медија и то: RAI News (државна ТВ), главни уредник Touring Club Italiano, главни уредник Luxury pret a porte, новинар групације Mediaset, новинарка Libero Quotidiano и новинар Gambero Rosso. Ова група је урадила бројне прилоге и чланке којима су веома позитивно описали Београд као и Нови Сад и околину.

2.4. Студијско путовање за медије из Португалије, 14-17. октобар

Како би туристима из своје земље представили могућности за путовања у Београд и Србију, група португалских медија је боравила на студијском путовању у организацији туристичких организација Београда и Србије и наше националне авио компаније AirSerbia, која од априла нуди директне летове из Лисабона за Београд, а почев од 10. новембра и нову директну авио линију из другог највећег португалског града (Порто). Новинари реномираних медија *Publico*, *Lobo do Mar*, *Presstour*, *O Turismo*, *Viajar Magazine*, *Volto ao Mundo* и *Visao*, имали су прилике да се упознају са туристичком понудом Београда као *city break* дестинације, обиђу неке од најзначајнијих културно историјских знаменитости, посете београдске музеје, ресторане и популарне туристичке атракције. Туристичка организација Србије се постарала да новинари посете и Нови Сад, Сремске Карловце, манастир Крушедол и Фрушку Гору.

9.8. Кина

1. Студијска путовања

1.1. Посета представника организатора путовања, 30. март - 04. април

Туристичка организација Србије и национални авио превозник Air Serbia организовали су долазак у Србију представника осам највећих и најутицајнијих организатора путовања из Пекинга који имају своја представништва широм Кине - Beijing HCG Air Travel, Caissa Tourism Group, U Tour, Beijing Royal International Travel, AOYOU.com, Beijing Hezhongyuan Air Travel Service, Beijing Yidayixing International Travel и Bravolinks.

Обишли су дестинације Србије које су, пре короне, биле део њихове туристичке понуде, како би сагледали развој ових дестинација у претходном периоду и креирали ажуран план пута у складу са новим трендовима путовања кинеских туриста у пост-Covid периоду. Долазак партнера из Кине био је и прилика да се, у просторијама Туристичке организације Србије, организују Б2Б пословни сусрети представника највећих туристичких агенција Кине и бројних агенција из Србије.

Током боравка у Србији обишли су Београд, његове културно-историјске споменике, музеје, Храм Светог Саве, Београд на води, Калемегдан и бoемску четврт Скадарлију. Посетили су и Нови Сад, Чачак, прву националну престоницу културе, Златибор, Тару, Бајину Башту, Перућац и уживали у вожњи Шарганском осмицом.

2.2. Посета представника медијских кућа и инфлуенсера, 22 -27. април

Туристичка организација Србије и национални авио превозник Air Serbia организовали су долазак у Србију прве групе представника медијских кућа и инфлуенсера из Кине, након што

се Кина отворила за путовања и Србија се нашла на листи дестинација где су омогућена групна путовања. Угостили смо уреднике медијских кућа *Beijing News* (60 милиона корисника апликације) и утицајног *website* www.chinanews.com (400 милиона корисника), директора модног часописа и аутора путописних репортажа (тираж преко 100.000 примерака), главног и одговорног уредника нове и већ јако популарне медијске групе из Тијенцина (20 милиона корисника апликације), као и директора најутицајнијег медија из туристичке привреде - *China Travel Trade Media*.

У жељи да обезбедимо разноврсне објаве и да на најлепши начин пренесемо доживљаје из Србије угостили смо и два утицајна инфлуенсера. Гдин **Zhen Liu** који има скоро 6 милиона пратилаца на *Weibo* платформи, а гђа **Ping Guo**, познати фотограф и писац, има 1.2 милиона пратилаца на *Weibo* мрежи. Ова група новинара и инфлуенсера дошла је у обилазак Србије, након групе утицајних организатора путовања из Кине које смо угостили почетком априла, и прошла исте итинерере са циљем да кроз своје објаве и лична искуства додатно појачају промоцију и пласман наших дестинација на туристичком тржишту Кине.

2.3. Посете комерцијалних група ТОС-у

Прва пост ковид група туриста из Кине, у суботу, 18. марта, стигла је у Србију, само дан након што је кинеска национална туристичка управа објавила да туристичке агенције из Кине могу да организују групна путовања по Србији. Једна од највећих агенција из Кине CYTS организовала је прву групу за Србију и том приликом Туристичка организација Србије организовала је свечани пријем и у својим просторијама дочекала туристе, уз пригодан поклон и речи пажње пожелели смо им добродошлицу у Србију.

Једна од многих комерцијалних група туриста из Кине посестила је просторије ТОС-а 05. маја и сусрела се са представницима ТОС-а и уз пригодне поклоне и брошуре са представницима агенције разговарало се о утисцима боравка. Ова група из Шангаја боравила је у Србији 7 дана и посетила бројне дестинације у нашој земљи од Ниша, Зајечара, Врњачке Бање, Увца, Златибора, до Војводине и Београда. Исказали су велико задовољство оним што су видели и најавили да ће у наредном периоду бити још много група.

12. маја и 02. јуна смо поново угостили групе из Кине које су прве званичне туристичке групе које долазе из разних крајева Кине. У разговору са њима трудимо се да им препоручимо нове дестинације у Србији и да им покажемо традиционално гостопримство тиме што им поклањамо сувенире и брошуре на кинеском језику.

Пропраћен је и долазак велике HCG Travel Group, једног од највећих организатора путовања у Кини, који су букирали пуно групних места како на Hainan Airlines тако и на Air Serbia. Кључни људи ове агенције су били у Србији 09. марта и уприличили смо им састанке са већим агенцијама из Србије.

2. Оглашавање и промотивне кампање

- Промоција на WeChat и Weibo основним платформама за комуникацију у Кини, где се туризам Србије представља уз помоћ одабране ПР агенције у Кини, постављају се информације и занимљивости из Србије.

3. Остало

3.1. ТОС је помогао туристичкој агенцији из Србије да учествује на сајму CCTE (The 2nd China (Wuhan) culture and tourism EXPO 20-23. април. ТОС је дао свој допринос у саопштењу кроз друштвене мреже, апликацом за сајам, графичким решењима као и брошурама.

3.2. ТОС је учествовао на два Webinara у организацији ЕТОА – European Tourism Association и то у два наврата: 14. фебруара са темом: The imminent return of the Chinese market и 23. маја са темом Акциони план за Кину Европских земаља.

3.3. На Београдском сајму туризма организовано је потписивање меморандума о сарадњи Између ТОС-а и Удружења за размену образовања између Кине и Србије. Меморандум ће додатно унапредити сарадњу две земље успостављањем и развојем размене знања, идеја и позитивних искустава стричњака и практичара, али и студената из области туризма, као и заједничким организовањем едукативних радионица, конференција и пројеката. Укупна међусобна подршка и помоћ у областима туризма умногоме ће допринети унапређењу кинеско-српских односа у свим другим аспектима. Меморандум који је потписан 25.02. представља договор две земље да се ове године крене са едукативним радионицама намењеним, на првом месту, туристичкој привреди, хотелима туристичким агенцијама, водичима, али и локалним туристичким организацијама како би се ближе упознали са преференцијама и потребама кинеских туриста када су у некој од дестинација у Србији.

3.4. Србија је добитник признања ‘‘10 дестинација које је вредело чекати‘‘ за 2023. годину коју додељује удружење Национални туризам Кине. Церемонија доделе награде одржана је 14. марта 2023. године у Пекингу где је више од 1.000 људи, представника кинеске туристичке, хотелске и авио индустрије, представника међународних агенција и дестинација, присуствовало овом свечаном догађају. Оцењивале су се перформансе туристичке дестинације, иновације на тржишту Кине и јачина брэнда, и Србија је ушла међу десет најбољих. Сем Србије на тој листи су се нашли Немачка, Швајцарска, Холандија, Тајланд, Канада, Нови Зеланд, Мађарска, Аустралија и Република Фиџи. Национални туризам (*Nacional Tourism*) је удружење које окупља професионалце у туризму Кине и пружа подршку њиховом заједничком наступу на стручним сајмовима и скуповима, организацији обука, размени база података и креирању маркетинг плана комуникације. У свом саставу има мрежу www.guojialvye.com, Национални туристички магацин, *Wechat* налог туристичке индустрије Кине, специјализоване платформе за едукације, и друге активности које имају значајан утицај код циљне групе.

3.5. ТОС је обезбедио и доставио брошуре на кинеском језику као и промо филмове Српском културном центру у Пекингу ради бољег позиционирања и представљања Србије у Кини

3.6. Представници ПР компаније из Кине за рачун ТОС су се представили на догађају који је организовала Европска туристичка комисија 15. јуна у Пекингу и присутним медијима уручили сувенире из Србије

3.7. Обезбеђени су текстови о Србији у *inflight* часопису China Eastern Airlines у априлском и јунском издању. Медијска вредност ових текстова је 155.385евра. <https://we.tl/t-nAMDfkh1uH>

4. Медија клипинг

Вредност текстова који су објављени у медијима у Кини током 2023. године износи 7.440.689 евра, укључујући и 921.760 евра које је генерисала студијска посета.

5. Остало

СуCRET са Chengdu Road International travel, 05. септембар

Они су пре ковида имали и по 20-так група за Балкан. Већ од јесени тај број се полако враћа, јер у септембру су имали заказаних 9 група по 30 људи месечно. Ми смо им сачекали групу, уприличили поклоне и разговор са њиховим представницима.

5.2. Састанак са организаторима путовања са Тајвана које је у Србију и регион организовала агенција Miki Travel, 29. новембар

9.9. Турска

1. Сајмови и презентације

1.1. Сајам туризма ЕМИТТ, Истанбул, 12-15.април

Овогодишњи сајам туризма одржан је у ванредним датумима, а не у претходно заказаном термину који је претрпео измене због трагедије која је потресла Турску почетком фебруара месеца.

Туристичка организација Београда је традиционално главни организатор промоције Србије на овом сајму, а сем њих на сајму учествовао је ТОС и још 16 излагача из Србије: Привредна комора Србије и Војводине, Air Serbia, ТО Ниша, Војводине и Новог Пазара као и бројне агенције и хотелијери.

Штанд је посетио министар туризма Турске, господин Мехмет Нури Аксој, који је у разговору са директорком ТОС-а изнео очекивања да ће велики број туриста из Србије да посети Турску и то нарочито Анталијску регију, а директорка је истакла важност туриста из ове нама значајне земље са којом имамо и одличну авио повезаност са три највећа града Анкаром, Измиром и Истанбулом, као и чињеницу да се за Истанбул лети са сва три аеродрома у Србији.

Штанд је посетила и Ивана Пејовић, генерална конзулка Републике Србије у Истанбулу, са сарадницима, као и Ивана Серт, инфлуенсерка која је промотерка Београда у Турској. Сајам је био много мање посећен због тога што је одржан у време када је већ сезона увелико у току и многи нису могли да дођу због раније преузетих обавеза.

ТОС је имао низ конструктивних састанака и начелно је договорена посета Србији за групу организатора путовања из Измира која се реализовала крајем месеца маја, јер од средине априла и Air Serbia и Anadolu Jet (компанија под окриљем Turkish Airlines-а) су почеле да лете до овог, трећег по величини, града у Турској са скоро четири милиона становника.

Представљање на сајму су пратили новинари РТС-а и Блица.

3.1. Панел током Сајма ITF-Istanbul Tourism Fair, 03-06. октобар

Организатор туристичког сајма у Истанбулу (Istanbul Tourism Fair) позвао је директорку ТОС-а да учествује на панелу резервисаном за директоре туристичких организација. Имали смо могућност састанака са привредом из Истанбула, али и осталих делова Турске. Организатор нам је направио распоред састанака са бројним агенцијама које су имале интерес да разговарају са представницима из Србије.

2. Студијска путовања

2.1. Студијско путовање за представнике организаторе путовања из Измира, 25-27. мај

ТОС, Туркиш Ерлајнс и његов подбренд Анадолуцет организовали су долазак у Србију представника дванаест најутицајних организатора путовања из Измира.

Долазак партнера из Турске била је прилика да се у просторијама Туристичке организације Србије организују Б2Б пословне сусрети представника туристичких агенција Турске и бројних агенција из Србије. Госте су поздравили Марија Лабовић, директорка Туристичке организације Србије, и Омер Сака, генерални директор Туркиш Ерлајнс за Србију

Током три дана боравка у Србији гости су се упознали са културно-историјским наслеђем, природним богатствима и лепотама Београда, Новог Сада, Фрушке Горе и Карловаца.

3. Оглашавање и кампање

3.1. Летња кампања у Турској, 12. јун-23. јул

Започета је летња кампања о различитим дестинацијама у Србији. Кампања банерима ће трајати 42 дана и наћи ће се на 16 различитих сајтова. Банери су са темама: Одмори у градовима, природа и култура и планирано је да траје до 23. јула и да има преко 17.000.000 импресија.

9.10. Израел

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Презентације туристичке понуде Србије организаторима путовања, Тел Авив, 18-20. јун

Поводом успостављања нових авио линија из Београда за Тел Авив, Туристичка организација Србије (ТОС) у сарадњи са Ер Србијом и туристичком организацијом Београда (ТОБ), организовала је у Израелу, промоцију туристичке понуде Србије и Београда.

Представници ТОС-а, ТОБ-а и Ер Србије одржали су презентације на састанцима са десет водећих израелских организатора путовања, међу којима су: Lachish Tours, Diesenhaus, Моуа, Caminos, Genesis, Talma, Amsalam и друге.

2. Студијска путовања

2.1. Посета израелског организатора путовања, 23-28. март

На иницијативу израелског организатора путовања Agro Tours, ТОС је угостио њихове представнике, који су обишли више етно села и етно домаћинстава у Србији. Циљ ове посете био је проналажење нових дестинација и угоститељских објеката за програме по Србији који је Агро Турс укључио у своју понуду и програме путовања. Услови за ову врсту туризма су испунили Лазареви конаци, Врхпоље, Етно фарма Милановић, Конак Мишић.

9.11. Балтичке земље

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Учесће на конференцији у оквиру сајму туризма Balttour, 03. фебруар

Поводом успостављања нове, директне авио-линије Ер Балтика, Рига – Београд - Рига, почев од 16. маја 2023 године, у оквиру сајма туризма Balttour 2023. одржана је презентације компаније Ер Балтик и Туристичке организације Србије којој су присуствовали бројни новинари из балтичких земаља, као и представници више летонских компанија заинтересованих за пословну сарадњу са Србијом. Госте су поздравили представници авио-компаније Ер Балтик.

Осим за Београд, најављене су и друге нове авио конекције које се успостављају у 2023. години. Представница Туристичке организације Србије је кроз ПП презентацију упознала присутне са целокупном туристичком понудом Србије. У склопу презентације, приказан је промотивни филм „Доживи Србију“, после чега је уследила дегустација специјалитета из Србије.

Након презентације, уследила је радионица са представницима агенција из Риге али и других балтичких земаља. Примећен је интерес за успостављање сарадње у области туризма између ових земаља. Договорен је даљи развој сарадње, организација студијске посети Србији као и медијска подршка од стране Ер Балтика.

9.12. Сједињене Америчке државе

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1. Промоција поводом успостављања директног лета, Чикаго, САД, 17. мај

Поводом успостављања свог директног лета између Београда и Чикага, национални авиопревозилац Air Serbia је у Културном центру у Чикагу организовао промотивни догађај којим је овај лет најављен и представљен америчкој публици.

За ову прилику, поред учешћа на промотивном догађају, ТОС је обезбедила видео материјале и брендинг за овај догађај, као и промотивни материјал и увенире који су се делили званицама. На овом ексклузивном догађају званицама су се обратили амбасадор Републике Србије у САД, министар саобраћаја и инфраструктуре у Влади Републике Србије, генерални директор Air Serbia и директор Air Serbia за Северну Америку. Уз пригодан културно-уметнички програм, званице су послужене традиционалним специјалитетима и вином из Србије.

Боравак представника ТОС у САД је искоришћен за одржавање низа састанака са партнерима (ПР агенција из Чикага, организатор сајма туризма у Њујорку, представници медија и организатора путовања).

9.13. Јерменија

1. Сајмови и промотивни догађаји

1.1 Презентација туристичке понуде Србије туристичким агенцијама, Јереван, 04. октобар

ТОС је, у сарадњи са Амбасадом Републике Србије у Јерменији и јерменским организатором путовања „Релакс турс“, одржала туристичку презентацију с циљем промовисања туристичке понуде Србије. Догађај организован у новоотвореном Doubletree by Hilton хотелу у Јеревану окупио је преко сто агената и организатора путовања. Циљ презентације био је представљање јединствених туристичких атракција наше земље, разноврсне туристичке понуде, природних лепота и богате културне баштине. За становнике Јерменије за Републику Србију није потребна виза. Ово је разлог више да се активније укључимо у промоцију Србије као туристичке дестинације на овом, како смо се уверили, веома заинтересованом тржишту. Рецептивне туристичке агенције из Србије понудиле су конкретне програме обилазака кроз штампане материјале на руском језику које су гости добили уз штампане брошуре ТОС-а. По завршетку коктела који је уследио након информативних сесија, у лутријском извлачењу један више агената добили су поклоне у виду сувенира ТОС-а. Све трошкове одржавања радионице и позивање агената покрила је агенција „Релакс турс“. Туристичка организација Србије, покрила је трошкове најма простора за презентацију.

2. Студијска путовања

2.1. Студијска посета организатора путовања и медија из Јерменије, 05-11. мај

У организацији ТОС и амбасаде Републике Србије у Јеревану, у оквиру студијске посете у Србији су боравиле представнице туристичке привреде и медија из Јерменије. У току посете увериле су се у висок квалитет туристичке понуде хотелских капацитета, упознале знаменитости и лепоте Србије од Београда до Златибора, преко Чачка и Овчарско -кабларске клисуре.

Након ове посете, договорено је да се туристичка понуда Србије активније промовише у Јерменији.

Представнице туристичке агенције “Релакс Травел” из Јерменије су дестинације које су посетиле уврстиле у програме својих агенција.

Новинарка најпопуларнијег медија у Јерменији “The Voice of Armenia” објавила је инспиративан чланак о Србији на свим својим мрежама.

9.14. Русија

1. Сајмови и посебни догађаји

1.1 Изложба фотографија на отвореном, Москва, 04-28. децембар

У оквиру промотивних активности за 2021. годину ТОС-а на тржишту Русије предвиђена је била организација промотивне изложбе фотографија на тему туристичке понуде Србије. То је била прилика да се кроз речи и слике представи целокупна туристичка понуда Србије, приближи лепота градова, богатство културно-историјских споменика, атрактивност планинских и бањских дестинација и разноврсна гастрономска понуда.

Догађаји који су уследили у фебруару 2022. године, довели су до смањења броја летова, самим тим, услови за долазак туриста из Русије у Србију били су знатно отежани. Из наведених разлога, донета је одлука да се најам простора за потребе фото изложбе одложи.

Због немогућности даљег одлагања, изложба ја организована пред новогодишње празнике на Невском проспекту. Постављена је фото изложба којом је обухваћена целокупна понуда Србије кроз градове, зимски туризам, активни одмор, природне лепоте, велнес и спа, бањски туризам као и вински и гастрономски туризам. Изложбу је видело више хиљада пролазника.

10. КОНГРЕСНИ БИРО СРБИЈЕ (КБС)

10.1. Активности на домаћем тржишту

Међу основним маркетинг активностима на домаћем тржишту издваја се организација различитих догађаја у чијем средишту су људи и изградња њихових капацитета као и стварање могућности за успостављање партнерстава.

10.1.1. Уводни годишњи састанак конгресне индустрије Србије

Уводни годишњи састанак конгресне индустрије Србије одржан је 18. јануара у београдском хотелу „Москва“, уз присуство 50 представника хотела и специјализованих агенција за пословна путовања и догађаје.

Поднет је извештај о раду за 2022. годину, размотрена су предвиђања макро трендова у 2023. години, представљен је план рада КБС за 2023, као и концепт и услови заједничког наступа на глобалним „В2В“ сајмовима у иностранству.

Након више година непромењених услова (300 евра за агенције и 500 евра за хотеле и конгресне просторе), котизација за учешће партнера на штанду КБС повећана је на 1.500 евра у динарској противвредности за рану пријаву, 2.300 евра за редовну, и 3.000 евра за касну пријаву, за све категорије суизлагача.

10.1.2. Пролећни састанак конгресне индустрије Србије

10.1.3. Conventa Trend Bar

9. јуна у просторијама ТОС-а одржан је Conventa Trend Bar, а главна тема била је одрживост и њен све распрострањенији и важнији утицај на све области конгресне индустрије.

Горазд Чад (Conventa) као организатор и модератор, представио је занимљиве увиде и идеје о праксама везаним за одрживо управљање догађајима. Дарја Бутиган (КБС) представила је

концепт и циљеве недавно формираног Центра за одрживост КБС, док је Иваило Кожухаров (HotelExpertsBG) говорио о неопходности нових дигиталних решења за управљање догађајима. Давид Мардешкић представио је активности друштвеног центра Силоси Београд, Милош Димитријевић из агенције Miross одржао је предавање о „high tech“ догађајима, док је Емилија Шљука из хотела Metropol Palace поделила драгоцену искуства о „high touch“ догађајима.

Овим занимљивим и корисним сесијама присуствовало је више од 30 представника домаће конгресне индустрије, а након радног дела уприличен је коктел који је послужио за пословно умрежавање.

10.1.4. Јесењи састанак конгресне индустрије Србије

Јесењи састанак конгресне индустрије одржан је 2. новембра у просторијама ТОС-а и окупио је близу 60 представника конгресне индустрије. Након радног дела везаног за предстојећи наступ на сајму IBTM World представљене су досадашње активности и резултати у 2023. години, као и о предстојећи пројекти и планови. Представници компаније m&i Forum из Лондона, представили су портфолио догађаја које организују већ 20 година, у светлу могућности за међународну промоцију Србије као дестинације за пословна путовања на овим “B2B” догађајима.

10.1.5. Вече Конгресних амбасадора

Дана 18. децембра одржано је 8. по реду Вече конгресних амбасадора. КБС је прославио 16 година свога рада у свечаној атмосфери реновираног конгресног простора – Сава Центра, доделивши награде „Конгресни амбасадор Србије“ истакнутим стручњацима који су у сарадњи са КБС обезбедили организацију међународних конференција у Србији. Професионални углед и репутација наших стручњака у свету били су један од кључних елемената који су утицали да Србија буде домаћин значајних међународних догађаја. Ове године титулу је добило је 12 истакнутих стручњака и тиме је укупан списак проширен на 81 добитника.

КБС је иницирао да се у 2014. години оформи „Клуб конгресних амбасадора Србије“ са идејом да се истакнутим појединцима, у сферама које су значајне за развој друштва, додели признање за њихов рад на промовисању Србије као конгресне дестинације.

Испред ТОС и КБС, признања су уручили и обратили се присутнима Марија Лабовић и Душан Боровчанин, који су истакли главна достигнућа и одличне резултате туристичког сектора Србије у 2023. години, како за одмор, тако и за пословна путовања и догађаје.

Догађају је присуствовало 197 учесника, а окупио је представнике струковних удружења, туристичке привреде, образовних и академских институција, Министарства туризма и омладине и ТОС-а.

10.2. Оглашавање у медијима

10.2.1. Објаве на друштвеној мрежи LinkedIn

У 2023. настављено је оглашавање КБС на пословној друштвеној мрежи LinkedIn. Имајући у виду да се КБС бави маркетингом дестинације за пословне путнике, ово је једина друштвена мрежа на којој КБС информисе заинтересоване стране. Страницу је током 2023. почело да прати додатних 400 пратилаца, органским растом без спонзорисаних објава.

10.2.2. Публикација „Place to meet“

Почетком фебруара изашла је из штампе нова публикација КБС, која садржи сажете информације о капацитетима свих конгресних дестинација у Србији. У овој публикацији по први пут су се нашли резултати о напретку и циљевима одрживог развоја, као и приоритетне индустрије које циља КБС.

10.3. Активности на међународном тржишту

Активности КБС на међународном тржишту у већинској мери су усмерене на маркетинг Србије као дестинације за пословна путовања и догађаје. Ове активности усредсређене су на неколико кључних области:

- 1) презентација дестинације и учешће на „B2B“ сајмовима и сличним догађајима;
- 2) руковођење процесом кандидовања за одржавање међународних догађаја у Србији;
- 3) организација студијских посета за међународне организаторе догађаја, оглашавање у иностраним медијима и
- 4) учешће у раду међународних организација.

10.4. Учешће на сајмовима и догађајима

10.4.1. Conventa (Љубљана, Словенија), 1.–2. фебруар 2023.

Ово је било 15. издање сајма који окупља излагаче и клијенте у области организације састанака, догађаја и подстицајних путовања, и КБС је уручена плакета за континуирано учешће од 2009. године. Сајам је привукао 121 клијента из 30 земаља, заинтересованих за регион централне и југоисточне Европе, и укупно 98 излагача из 14 земаља, уз присуство пословних посетилаца и медија.

Поред КБС, остали излагачи из наше земље били су представници Туристичке организације Ниша, групације МК Mountain Resort, као и хотела Radisson Collection Old Mill и Viceroy

Кораоник. Они су на појединачним састанцима представили своје капацитете и понуду за одржавање конгреса и различитих типова пословних догађаја. Осим њих, у статусу „hosted buyer“ било је присутно и шест организатора догађаја из Србије, представника фирми: HTEC Group, Bleisure DMC, Eons, Talas Travel, iSerbia Travel & Events и MIROSS PCO/BTA/DMC/VEO.

На свечаној церемонији одржаној 1. фебруара у конгресном центру „Cankarjev Dom“ додељене су годишње награде „Meetings Star“ часописа Kongres Magazine, које су вредновале перформансе, допринос и репутацију у следећим категоријама: Best Destinations, Best Hotels и Best Professionals. Финалисти у другој категорији из Србије били су: Gorski Hotel & Spa, Viceroy Кораоник, Mama Shelter и Hilton Belgrade, а победник у последњој категорији био је Душан Борвчанин, директор КБС.

Током два дана трајања сајма, одржано је 30 унапред заказаних састанака, углавном са представницима агенција и корпорација које организују различите типове догађаја, уз бројне контакте током дневног и вечерњег социјалног дела програма, са додатно заинтересованим партнерима и колегама. Занимљиво је и индикативно да је 80% састанака заказано на иницијативу клијената у почетном периоду када су само они могли да шаљу захтеве за сусрет. Ове године су се, по питању бројности састанака, свакако издвојиле Пољска и Италија. Потенцијалу за долазак група из ових земаља умногоме доприноси и добра саобраћајна повезаност, као предуслов за озбиљно ангажовање на неком тржишту у сегменту пословних путовања и догађаја.

10.4.2. IMEX Frankfurt (Франкфурт, Немачка), 22–25. мај 2023.

КБС је од 22. до 25. маја учествовао на конгресном сајму IMEX Frankfurt и пратећим догађајима из конгресне индустрије. У питању је највећи специјализовани сајам пословних путовања на свету који је ове године привукао преко 3.000 организатора догађаја и преко 2.500 излагача из свих региона света.

Поред КБС, остали излагачи из наше земље били су представници следећих 13 организација и предузећа: Туристичка организација Београда, Туристичка организација Ниша, конгресни центар „Сава центар“, хотели: Crowne Plaza Belgrade, Hilton Belgrade, Hyatt Regency Belgrade, Mövenpick Resort and Spa Fruske Terme, Moxy Belgrade, Viceroy Кораоник Serbia и агенције: Balkan Holidays, DMC Vekol, Customice, iSerbia Travel & Events. Партиципација за учешће на овом сајму износи 1.500 евра у динарској противвредности. За потребе наступа конгресне индустрије Србије, закупљен је и изграђен штанд на површини од 65,625 м².

Током три дана трајања сајма, на штанду Србије одржано је укупно преко 150 унапред заказаних појединачних састанака. Поред тога, другог радног дана сајма, одржано је и пет групних састанака (групе од 8 до 12 клијената Maritim Hotels Germany, Accor DACH и Radisson Hotel Group Scandinavia) у облику презентације дестинације и размене пословних контаката. Активношћу свих излагача у току трајања сајма остварени су контакти и са многобројним агенцијама, корпорацијама и асоцијацијама са којима нису претходно били заказани састанци

преко сајамског портала, тако да је реалан број састанака значајно већи. Овоме су допринеле и активности суизлагача пре сајма и ван сајамског портала кроз директну комуникацију са клијентима и путем пословних друштвених мрежа.

Осим активности на штанду, представници КБС учествовали су и у већем броју врло важних и корисних активности које се дешавају уочи почетка сајма, или пре односно након радног дана на сајму, а које су укључивале, пре свих, догађаје у организацији International Congress and Convention Association (ICCA) и GainingEdge: ICCA Welcome, ICCA Plenary, Sector Meetings | Destination Marketing Sector, ICCA Global Business Exchange, ICCA Global Advocacy Alliance, IMEX Association Social, cim-clubbing @IMEX, GainingLeads, ICCA networking reception, IMEX Gala Dinner and Awards и GainingEdge Knowledge Exchange. Ови догађаји важни су због праћења актуелности у индустрији, међународне репутације КБС и конгресне индустрије Србије, умрежавања и покретања нових пословних иницијатива.

Првог дана сајма, на Глобалном форуму за националне конгресне бироа, Стратешка алијанса Националних конгресних бироа Европе (SANCBЕ), уз подршку ICCA и IMEX групе, представила је нову Белу књигу под називом „Како национални конгресни бирои могу да искористе свој утицај и обезбеде одрживост“. У складу са оквирима које пружају Европски зелени договор и Иницијатива Net Zero Carbon Events, она приказује план сарадње између националних бироа ка преласку на одрживе пословне догађаје и свеукупну транзицију ка одрживости. КБС је, као члан SANCBЕ, активно учествовао у изради Беле књиге и својим знањима и дугогодишњим искуством допринео креирању закључака важних за развој и унапређење струке.

10.4.3. IBTM World (Барселона, Шпанија), 28–30. новембар 2023.

У питању је један од највећих и најзначајнијих специјализованих глобалних догађаја у области пословних путовања који је окупио скоро 4.000 организатора догађаја и 2.204 излагача из преко 150 земаља и свих региона света. Ово је било прво појављивање конгресне индустрије Србије на националном штанду након 2019. године, што је изузетно значајно за репутацију дестинације и могућност остваривања пословних контаката и договора.

Поред КБС, остали излагачи из наше земље били су: конгресни центар „Сава центар“, хотели: Crowne Plaza Belgrade, Hilton Belgrade, Hyatt Regency Belgrade, Mona Plaza Beograd и Mövenpick Resort and Spa Fruske Terme, као и агенције: Balkan Holidays, Fogg Travel Club, DMC Vekol и Serbia Incoming.

За потребе наступа конгресне индустрије Србије, закупљен је и од стране званичног организатора изграђен штанд на површини од 49 м². Надовезујући се на основну боју првобитног логотипа за ЕХРО 2027, на овом сајму представили смо се дизајном штанда који је базиран на две нијансе љубичасте боје, предвиђеним за област/групу производа „Место сусрета“, у складу са Књигом графичких стандарда ТОС.

Током вишенедељног периода интензивне припреме пред сајам, преко званичног система на штанду Србије заказано је укупно 319 састанака са међународним организаторима догађаја (у

просеку 29 по излагачу). КБС је имао укупно 33 од могућих 40 састанака (шест термина је резервисано за групне презентације. Уз мали број непојављивања клијената, активношћу свих излагача у току трајања сајма остварени су контакти и са многобројним агенцијама, корпорацијама и асоцијацијама са којима нису претходно били заказани састанци преко сајамског портала, тако да је реалан број састанака доста већи. Овоме су допринеле и активности суизлагача пре сајма и ван сајамског портала кроз директну комуникацију са клијентима, као и путем пословних друштвених мрежа.

Сваког радног дана сајма, у два термина, од 12,00 и 14,30 ч, представник КБС одржао је групне презентације о најважнијим карактеристикама и новостима везано за Србију као дестинацију за пословна путовања и догађаје. Током укупно шест термина, било је пријављено 80 учесника, од могућих 90. Након презентације, кратко би били представљени сви излагачи на штанду и размењени пословни контакти.

Последњег дана сајма, у оквиру конференцијског програма, представник КБС Дејан Црномарковић је на једној од две званичне бине (Impact Stage), одржао презентацију под називом Embrace the Winning Mentality: Insights from a Successful Bidding for EXPO 2027, утемељену на искуствима и закључцима директора КБС Душана Боровчанина, који је био члан националног пројектног тима током процеса кандидовања за овај престижни глобални догађај, и због других пословних обавеза спречен да ово презентује лично.

Поред активности на штанду и учешћа у конференцијском делу програма, представници КБС учествовали су и у пратећим догађајима попут Welcome Reception, Networking Hour и Club Night, који су послужили да се у мање формалној атмосфери настави комуникација са клијентима и колегама из индустрије, што је такође важан елемент у пословном умрежавању.

10.4.4. Остали догађаји

Директор КБС присуствовао је догађају ATLAS SIG Business Tourism Conference одржаном 15-17. новембра 2023. у Амстердаму, Холандија, и био главни говорник на тему Business Tourism and The New Normal. Такође, био је један од троје главних говорника на MISF 2023 Forum (Meeting Industry Sustainability Forum) одржаном 21. новембра 2023. у Варшави, Пољска. Тема Форума била је Одрживи развој у индустрији догађаја.

10.4.5. Активности на изради кандидатура за домаћинство пословних догађаја

У 2023. години успешно је реализовано 9 кандидатура за међународне догађаје који испуњавају критеријуме ICCA, а биће одржани у Србији у наредним годинама.

Поред тога поднето је још 6 кандидатура од којих се још увек очекује исход за једну кандидатуру у 2024. години.

Добијене

- 1) FIS 2026 International Ski and Snowboard Federation
- 2) VAS 2027 Vascular Access Society
- 3) EFPA 2027 European Federation of Psychologists' Associations
- 4) ESVS 2026 European Society for Vascular Surgery
- 5) IPA 2026 International Police Association
- 6) WMA 2026 World Medical Association
- 7) SICOT 2024 International Society of Orthopaedic Surgery and Traumatology

Одбијене

- 1) IAU 2030 International Astronomical Union
- 2) Triple Helix Conference 2024
- 3) EVRS 2026 European VitreoRetinal Society
- 4) Podiatrist International Association
- 5) EACR 2026 European Association for Cancer Research

Започете

- 1) EUPHA 2029 The European Public Health Association

Осим поступака у којима је КБС руководио процесом кандидатуре, директор КБС учествовао је у националном пројектном тиму за кандидатуру за домаћинство Специјализоване изложбе 2027. године. Државе чланице Међународног изложбеног бироа (Bureau International des Expositions BIE) изабрале су 21. јуна Србију за земљу домаћина Специјализованог сајма 2027 – Specialised Expo 2027. После четири круга гласања током 172. Генералне скупштине BIE, већина држава чланица гласала је за пројекат Србије да организује следећи Специјализовани Екпо у Београду на тему „Играјте за хуманост: спорт и музика за све“, од 15. маја до 15. августа 2027. Пет земаља било је у трци за домаћина следећег Специјализованог сајма. Поред Србије, кандидати су били и Сједињене Америчке Државе (Минесота), Тајланд (Пукет), Шпанија (Малага), и Аргентина (Барилоче). Представници држава чланица изабрали су земљу домаћина тајним гласањем. Пошто ниједан кандидат није добио двотрећинску већину потребну за победу у прва три круга, Србија и Шпанија су прешле у последњи круг, где је потребна проста већина гласова за избор. Међу различитим категоријама сајмова, специјализоване изложбе су дизајниране да одговоре на прецизан изазов са којим се човечанство суочава и могу се одржати у интервалу између две светске изложбе. Специјализоване изложбе су ограничене у трајању - до три месеца - и простору - са изложбеном површином која не прелази 25 хектара.

Програм асоцијација је иницијатива КБС за развијање партнерских односа између националних удружења и индустрије догађаја, у циљу припреме организованог приступа међународном конгресном тржишту. Програм је усмерен на српска удружења, друштва и институције способне да привуку међународне конгресе и пословне догађаје који промовишу

српске иновације и стручност глобалној пословној и професионалној заједници. У оквиру ове активности подржане су следеће иницијативе домаћих удружења:

- Менса Србије – промоција међународног догађаја „Силвенса“ одржаног у Србији децембра 2023. током ЕМАГ конференције одржане у Ротердаму
- Удружење за когнитивну и бихејвиоралну терапију Србије – промоција конференције ЕАВСТ 2024 која ће бити одржана у Србији током ЕАВСТ 2023 конференције одржане у Анталији, Турска
- Удружење неурохирурга Србије – промоција дестинације као потенцијалног домаћина Светског конгреса неурохирургије, као и подршка X Конгресу неурохирурга са међународним учешћем одржаном 30.10-03.11.2023. у Београду
- Друштво психолога Србије – истицање кандидатуре за домаћинство Европског конгреса психолога (ЕСР 2027) током одржавања европског конгреса у Брајтону, Енглеска
- Институт за филозофију Филозофског факултета – подршка реализацији 9. састанка Европске асоцијације за филозофију науке ЕРСА 2023, одржане у Београду 20-23. септембра
- Удружење гастроентеролога Србије – подршка реализацији 3. састанка Међународне асоцијације хирурга гастроентеролога и онколога (IASGO) 1. регионалне IASGO конференције одржаних 25-26. маја.
- Подршка домаћим представницима у Европском Удружењу за педијатријску радиологију (ESPR) у реализацији 57. годишњег састанка ESPR одржаног 5-9. јуна у Београду
- Удружење нуклеарне медицине Србије: подршка реализацији међународног симпозијума нуклеарне ендокринологије одржаног од 11-12. маја 2023.
- Удружење ендоскопских хирурга Србије: подршка националном конгресу одржаном 19. априла 2023. у циљу промоције Европског конгреса ендоскопских хирурга који ће бити одржан у Београду 2025.
- Удружење за гинеколошку онкологију Србије: подршка организацији семинара за гестацијске трофобластне болести Европске организације за третман трофобластних болести (ЕОТТД) одржаног у Београду 15. септембра 2023.
- Удружење дечије и адолесцентне гинекологије: подршка организацији 20. светског конгреса педијатријске и адолесцентне гинекологије WCPAG 2023 одржаног 18-21. маја у Београду
- Српско хемијско друштво: подршка организацији 22. европском конгресу хемије хране (EuroFoodChem), одржаном 14-16. јуна 2023. у Београду
- Подршка Националном Савезу за карлинг Србије поводом организације једног од међународних турнира Светске карлинг турнеје (World Curling Tour - WCT). Догађај одржан од 11. до 14. маја окупио је 20 екипа по две особе (мешовити парови) из 13 земаља: ТОС је покрио трошкове једне вечере за 20 учесника и обезбедио промотивни материјал за све учеснике.
- Српско друштво истраживача рака (СДИР) од 2. до 4. октобра 2023. одржало је свој 6. годишњи конгрес. Обезбеђени су промотивни материјали на енглеском језику за све иностране учеснике (35 особа). Догађају је присуствовало и троје представника European Association for Cancer Research (EACR) – председник René Bernards

(Холандија). У склопу кандидатуре за конгрес 2026. године, за госте је организована једна вечера и састанак са представником КБС.

10.4.6. Инспекције дестинација

10.4.6.1. Инспекцијска посета делегације European Educational Research Association (EERA)

У периоду од 1. до 3. марта 2023. године КБС је као вид подршке Друштву истраживача у образовању у Србији учествовао у организацији и спровођењу инспекцијске посете дестинацији од стране делегације EERA, а у циљу кандидовања Србије као домаћина Европске конференције о истраживању у образовању (ECER) 2025. године. Кандидатура је добијена, а место одржавања конференције биће Филозофски и Филолошки факултет у Београду.

10.4.6.2. Инспекцијска посета делегације International Ski and Snowboard Federation (FIS)

30. и 31. марта у инспекцијској посети боравили су представници FIS, а кандидатура за одржавање 57. конгреса FIS је поднесена и посета координирана заједно са Скијашким савезом Србије (генерални секретар Милан Божић) и агенцијом Migoss. Као место одржавања разматрани су хотел Crowne Plaza Belgrade и Сава центар, а обављена је и инспекција хотела Hyatt Regency. Кандидатура је добијена, а конгрес ће бити одржан у јуну 2026. године.

10.4.6.3. Инспекцијска посета делегације International Society of Orthopaedic Surgery and Traumatology (SICOT)

У периоду од 26. до 29. октобра 2023. године КБС је као вид подршке Српској ортопедско-трауматолошкој асоцијацији учествовао у организацији и спровођењу инспекцијске посете дестинацији од стране делегације SICOT-а а у циљу кандидовања Србије као домаћина светског конгреса SICOT 2024. године. Кандидатура је добијена, а место одржавања конференције биће Сава Центар.

10.4.7. Студијске посете за међународне организаторе догађаја

10.4.7.1. Post Conventa Fam Trip

Пре сајма Conventa одржане су три туре упознавања за клијенте (Љубљана, Блед и Крањска гора у Словенији) и четири туре након сајма (Загреб у Хрватској, затим Порторож и Пиран, и посебне локације и аутентична искуства у Словенији, и Београд у Србији). У сарадњи са београдским хотелом Radisson Collection Old Mill за пет клијената (Аустрија, САД, Финска, Велика Британија, Мађарска), и са осталим партнерима на дестинацији (Air Serbia, Краљевски комплекс, Југословенска кинотека, хотели Saint Ten и Mövenpick Resort & Spa Fruske Terme) припремљен је занимљив и разноврстан дводневни програм обиласка и доживљаја у Београду

и Новом Саду са околином. Наша тура била је међу најатрактивнијим, будући да смо од доста клијената у Љубљани чули како су имали жељу да дођу у Београд, али су места већ била попуњена. У накнадном упитнику од стране организатора сајма, тура коју је организовао КБС добила је оцену 5,00 од 5,00 наставши се у самом врху по квалитету и занимљивости организованих тура, заједно са још три дестинације које су добиле максималне оцене.

11. РАД У ОКВИРУ МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

11.1. Стратегијска алијанса националних конгресних бироа Европе

У јануару је одржан редовни састанак Стратегијске алијансе националних конгресних бироа Европе у Прагу. На овом састанку разрађен је стратешки документ о начинима на које дестинација може искористити свој утицај ка остваривању Циљева одрживог развоја. Усвојен је годишњи извештај и буџет, договорено повећање редовне чланарине и изгласана дестинација за наредни састанак у септембру.

11.2. Међународна конгресна асоцијација (ICCA – international congress and convention association)

У 2023. години, настављено је учешће у оквиру ICCA од стране представника КБС. Подношени су редовни извештаји о одржаним догађајима који задовољавају критеријуме ICCA како би било могуће извршити поређење позиције између земаља и дестинација. Србија се на ранг листи земаља нашла на 46. позицији у свету, и 26. у Европи, по броју међународних догађаја који су у нашој земљи одржани у 2022. години (укупно 42 конгреса). Београд је са 28 конгреса у 2022. био 70. у свету и 46. у Европи, а Нови Сад са 8 конгреса 223. у свету и 135. у Европи.

База ове међународне организације представља драгоцен ресурс у процесу припреме кандидатура за међународне догађаје

11.3. Активности у оквиру Европске туристичке комисије

1. Годишњи састанак Маркетинг групе Европске туристичке комисије, виртуелно, 15-17. фебруар, Загреб, Хрватска

Редован годишњи састанак Маркетинг групе Европске туристичке комисије одржан је, по већ устаљеној пракси, заједно са састанком Групе за истраживање и аналитику тржишта, овај пут у хотелу Шератон у Загребу. У оквиру састанка Маркетинг групе представљени су актуелни трендови и очекивања за ову и наредну годину, извештај о спроведеним активностима за претходну годину и план за ову годину.

Састанак Маркетинг групе Европске туристичке комисије, виртуелно, 03. мај
Фокус овог састанка био је на одрживом туризму, истраживањима тржишта и спровођењу маркетиншких активности ЕТК у сарадњи са националним туристичким организацијама.

-0Попуњен и послат Упитник о буџетима НТО, Упитник о буџету за дигитални маркетинг, Упитник о маркетиншким активностима.

2. Месечно достављање текстова на задате теме за newsletter Европске туристичке комисије.

3. Учешће у ко-брендинг пројекту Европске туристичке комисије који се финансира у висини од 50% из средства ЕТК а преосталих 50% од учесника у пројекту – Србије, Црне Горе и Румуније. Пројекат под називом „Essential Balkans“ окупља Туристичку организацију Србије, Туристичку организацију Црне Горе и асоцијацију организатора путовања из Румуније, а садржај пројекта је „B2B“ промоција ове три земље на тржишту Сједињених Америчких Држава, кроз организовање продајних мисија, организовање „B2B“ онлајн радионица и учешће и промоцију на годишњем догађају који организује америчко удружење туристичких агенција уз присуство великог броја својих чланица. За реализацију оог пројекта, по тендеру који је расписала ЕТК, посао је поверен фирми New Deal Europe.

4. Студијска посета Србији за представнике New Deal Europe, у оквиру упознавања са дестинацијом ради спровођења пројекта Essential Balkans: Tine Murn и Rober Dee су у организацији ТОС-а боравили у Србији од 03. до 07. јула и посетили следеће дестинације и локалитете: Београд, Археолошко налазиште Винча, Смедерево (тврђава), Рамска тврђава, Виминацијум, Сребрно језеро, Голубачка тврђава, Лепенски Вир, Кладово, тврђава Фетислам, Рајачке пивнице, Felix Romuliana, Зајечар, Врњачка Бања, манастир Жича, Чачак, Овчарско-кабларска клисура, Сирогојно, Златибор, Шарганска осмица, Дрвенград, језеро Заовине, НП Тара, Бајина Башта и Ваљево.

11.4. Регионална сарадња – „Mystical Balkans – Marketing Collaborative”

Даља сарадња и унапређење односа туристичких организација Србије, Црне Горе, Републике Српске, Visit Сарајево и Туристичког кластера Херцеговине, и званично је потврђена у Берлину 07. марта, потписивањем меморандума о сарадњи “Mystical Balkans – Marketing Collaborative”, под покровитељством USAID-а.

Меморандум су потписали Марија Лабовић, директорка ТОС-а, Ана Трипковић Марковић, директорка ТОЦГ, Миодраг Лончаревић, директор ТОРС, Весна Хасановић, Visit Сарајево и Марија Вукоја Ластвић испред Туристичког кластера Херцеговине.

Меморандумом о сарадњи потврђена је жеља свих страна ка даљем јачању међусобне сарадње у области промоције и пласмана туристичких производа са све три дестинације, као и заједничка промоција на циљним тржиштима, а све у складу са трендовима и потребама туриста.

11.5. Учешће на FESTA International Tourism Forum-у, Тирана, Албанија, 03-05. април

У Конгресној палати у Тирани одржан је међународни туристички форум под именом FESTA – The Future of Environmental and Sustainable Tourism in Albania, организован од стране Министарства за животну средину и туризам Републике Албаније у сарадњи са Светском туристичком организацијом.

На свечаном отварању Форума учесницима су се између осталих обратили председник Републике Албаније Еди Рама и генерални секретар Светске туристичке организације Зураб Пололикашвили, као и министарка надлежна за туризам у Влади Албаније Мирела Кумбару.

У оквиру форума одржане су 04. и 05. априла сесије / панели на следеће теме:

- The Role of Governments in shaping the tourism agendas of the future
- Investment perspectives strategies
- The EU & donors in Tourism development strategies
- Branding Sustainable Destinations and the latest trends
- Cultural & Active Tourism
- Jobs, skills and training
- Agriculture, rural & gastronomy tourism.

Директорка ТОС-а је била учесник панела Branding Sustainable Destinations and the latest trends, на коме је говорила о новом брендингу туризма Србије, напорима који се чине ка подизању одрживости Србије као туристичке дестинације и резултатима постигнутим у раздобљу после короне.

11.6. Радионица у оквиру пројекта „Подршка реформи јавне управе у процесу приступања европској унији“, реализованог уз подршку GIZ, 31. јануар-01. фебруар

У организацији Групе за иновацију у јавним политикама Републичког секретаријата за јавне политике одржана је дводневна радионица, 31. јануар - 01. фебруар 2023. године, у просторијама Републичког секретаријата за јавне политике, на тему:

- Како побољшати доживљај туриста (у Београду) - фокус на искуство
 - Како повећати интересовање туриста за долазак (у Београд/Србију...) - фокус на аквизицију
- Интегрални назив радионице је био “Подршка редизајну услуга”, а основна тема методологија решавања једног изазова/проблема, тј дефинисан case study који имају туристи на дестинацији Београд. Радионица је подразумевала и излазак на улицу и разговор са туристима – анкету у вези са темом која је постављена као изазов.

Менторску подршку Групи за иновације и одабраним министарствима око редизајна услуга подржао је пројекат Немачко - српске развојне сарадње „ који спроводи GIZ у сарадњи са фирмом „DesignThinkers Academy“ и Републичким секретаријатом за јавне политике.

Учесници радионице су били Министарство туризма и омладине, Туристичка организација Србије, Туристичке организације Београд, Сокобања и Нови Сад, под патронатом ГИЗ и Design Thinkers Academy.

11.7. Чланство у оквиру асоцијације Трансроманика

Генерална Скупштина Трансроманике

У периоду од 16.10. до 18.10 организована је Генерална скупштина Асоцијације Трансроманика 2023.

Генерална скупштина је ове године одржана у Србији на предлог ТОС-а с циљем успостављања боље сарадње и упознавања представника Асоцијације Трансроманика и колега из других земаља са нашим манастирима на овој културној рути. Од пандемије вирусa Корона Генерална скупштина се одржава паралелно „уживо“ и онлајн, те је тако уживо било двоје представника из Немачке, колегиница из Хрватске, колеге из ТО Крањева и ТО Рашке, као и представници ТОС-а из Србије, док су онлајн биле колеге из Шпаније, Португалије, Француске, Словачке, Немачке и Италије. Генерална скупштина је тренутак када колеге презентују свој рад у оквиру пута културе Трансроманика у претходних годину дана.

Ову прилику смо искористили да представнике Асоцијације Трансроманика упознамо са изузетно лошим стањем инфо-табли које су постављене испред манастира Студеница, Градац, Ђурђеви Ступови и Сопоћани.

Договорено је да се у Србији добију понуде за израду нових табли које ће финансирати Асоцијација.

Гости Генералне скупштине из Немачке и Хрватске су имали прилику да се упознају са манастирима Студеница, Жича, Градац, Ђурђеви Ступови и Сопоћани, а доживљају је допринело преноћиште у Конаку манастира Студеница. Колеге из Конака, ТО Рашке, ТО Крањева и ТО Новог Пазара су били изузетни домаћини.

**ИЗВРШЕЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
СРБИЈЕ ЗА ПЕРИОД 01.01.-31.12.2023. ГОДИНЕ**

Приходи

Рачун	ОПИС	План 2023.	Извршење 2023.	Индекс
1	2	3	4	4/3
6010	Приходи од продаје робе	6.500.000	5.732.051	88,19
6402	Приходи из буџета-субвенције 451	415.000.000	415.000.000	100,00
6401	Пренети приходи из претходне године	24.696.190	24.696.190	100,00
6409	Приходи од осталих државних давања	44.350.000	44.350.000	100,00
6512	Приходи од изнајмљивања пословног простора (конференцијска сала)	100.000	0,00	0,00
66	Финансијски приходи, камате и позитивна курсна разлика код плаћања према иностранству	100.000	27.439	27,44
67	Остали приходи	750.000	343.115	45,75
69	Ефекти промене рачуноводствене политике, исправке грешака ранијих периода и пренос прихода	50.000	0,00	0,00
	Укупно приходи	491.546.190	490.148.795	99,72

Расходи

Конто	ОПИС	План 2023.	Извршење 2023.	Авансна плаћања (преузете обавезе)	Индекс
1	2	3	4	5	(4+5)/3
500	Набавна вредност продате робе	5.500.000	4.275.339		77,73
50	Укупно набавна вредност продате робе	5.500.000	4.275.339		77,73
	Трошкови материјала				
511	Трошкови осталог материјала (режијског)	1.600.000	1.236.200	185.000	88,83
512	Трошкови горива и енергије	3.600.000	3.594.884		99,86
513	Трошкови резервних делова	350.000	122.667		35,05
514	Трошкови једн.отписа алата и инвентара	300.000	172.837		57,61
51	Укупно трошкови материјала	5.850.000	5.126.588	185.000	90,80

Конто	ОПИС	План 2023.	Извршење 2023.	Авансна плаћања (преузете обавезе)	Индекс
1	2	3	4	5	(4+5)/3
	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи				
520	Трошкови зарада и накнада – брuto 1	71.732.328	69.776.139		97,27
521	Трошкови доприноса на терет послодавца	10.867.448	10.571.085		97,27
522	Трошкови накнада по уговорима о делу	3.800.000	3.282.130		86,37
526	Трошкови накнада за чланове Управног и Надзорног одбора	11.866.000	11.866.000		100,00
529	Остали лични расходи и накнаде	14.180.000	13.477.766	199.837	96,46
52900	Остала лична примања-солидарна помоћ, јубиларне награде и отпремнине	400.000	198.120		49,53
52910	Превоз на посао и са посла	1.850.000	1.451.572	116.287	84,75
52911	Трошкови сл.путовања у земљи и инострану.	8.700.000	8.642.614	55.700	99,98
52920	Остала давања запосленима	230.000	229.900		99,96
52930	Накаде трошкова физичким лицима која нису запослена код исплатиоца	3.000.000	2.955.560	27.850	99,45
52	Укупно трошкови зарада, накнада зарада и остали расходи	112.445.776	108.973.120	199.837	97,09
	Трошкови производних услуга				
530	Трошкови израде по учинку – издавачка делатност	15.730.000	14.325.462	1.400.000	99,97
531	Трошкови транспортних услуга и телекомуникација	3.000.000	2.652.477	3.446	88,53
532	Трошкови услуга одржавања	5.600.000	5.454.150		97,40
533	Трошкови закупнина	2.440.000	2.307.559		94,57
534	Трошкови сајмова	106.985.000	101.857.465	4.829.900	99,72
5340	Трошкови сајмова у земљи	51.300.000	50.508.410	494.000	99,42
5341	Трошкови сајмова у иностранству	55.685.000	51.349.055	4.335.900	100,00
539	Трошкови осталих услуга	189.107.190	172.310.027	15.988.512	99,57
5390	Трошкови манифестација у земљи	4.930.000	4.571.948		92,74

Конто	ОПИС	План 2023.	Извршење 2023.	Авансна плаћања (преузете обавезе)	Индекс
1	2	3	4	5	(4+5)/3
5391	Трошкови услуга за односе са јавношћу	4.490.000	3.847.733	640.000	99,95
53922	Трошкови оглашавања у земљи	23.711.000	21.143.727	2.566.780	100,00
53923	Трошкови оглашавања у иностранству	9.436.190	9.270.226		98,24
5393	Интернет оглашавање и Е маркетинг	73.150.000	72.678.528	422.300	99,93
5394	Организовање студијских путовања за новинаре, туроператоре и блогере	14.950.000	14.854.678		99,36
5395	Заједничке активности са другим субјектима у земљи и иностранству	600.000	518.852		86,48
5396	Трошкови промотивног материјала	4.000.000	3.959.472		98,99
5397	Остале маркетинг активности у земљи и иностранству	53.840.000	41.464.863	12.359.432	99,97
53	Укупно трошкови производних услуга	322.862.190	298.907.140	22.221.858	99,46
54	Трошкови амортизације и резервисања	5.500.000	5.085.574		92,46
5400	Трошкови амортизације	5.500.000	5.085.574		92,46
	Нематеријални трошкови				
550	Трошкови непроизводних услуга	7.900.000	7.266.422	633.500	100,00
551	Трошкови репрезентације	8.400.000	8.121.057		96,68
552	Трошкови премија осигурања	700.000	691.177		98,74
553	Трошкови платног промета	700.000	616.302		88,04
554	Трошкови чланарина у посл. удружењима и међународним асоцијацијама	4.513.791	4.268.201	23.398	95,08
555	Трошкови пореза	14.834.433	13.073.678		88,13
559	Остали нематеријални трошкови	1.480.000	981.715	307.763	87,13
55	Укупно нематеријални трошк.	38.528.224	35.018.552	964.661	93,39
56	Финансијски расходи-	300.000	299.966		99,99
57	Остали расходи	360.000	79.178		21,99

Контно	ОПИС	План 2023.	Извршење 2023.	Авансна плаћања (преузете обавезе)	Индекс
1	2	3	4	5	(4+5)/3
59	Ефекти промене рачуноводствене политике, исправке грешака ранијих периода и пренос расхода	200.000	38.784		19,39
	<i>Укупно</i>	<i>491.546.190</i>	<i>457.804.241</i>	<i>23.571.356</i>	<i>97,93</i>
I	Укупно остварени приходи у 2023.год.		490.148.795		
II	Укупно остварени расходи у 2023. год.		457.804.241		
III	Разлика између прихода и расхода		32.344.554		
IV	Пренос средстава у 2024.годину		23.571.356		
V	Неутрошена средства- 2023.год.		8.773.198		
VI	Неутрошена средства ранијих година		0,00		
VII	Укупно за поврат у буџет		8.773.198		

Разлика између прихода и расхода у износу од 32.344.554 динара, распоређена је тако, што је део средстава утрошен за авансна плаћања и преузете обавезе које се односе на 2024. годину у износу од 23.571.356 динара, а остатак средстава од 8.773.198 динара, су нераспоређена средства, која се враћају у буџет.

Преглед по позицијама плаћених и унапред преузетих обавеза, које се односе на наредну годину, налази се у колони 5 табеле.

 Председник Управног одбора
 др Ратка Вушуровић

ЗАВРШНИ РАЧУН

ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ ЗА 2023. ГОДИНУ

Законски основ за усвајање Завршног рачуна Туристичке организације Србије (у даљем тексту: ТОС), садржан је у одредби члана 36. став 3. тачка 4. Закона о туризму („Службени гласник РС“, број 17/2019), којим је прописано да Управни одбор усваја Годишњи извештај о пословању и завршни рачун. Ставом 4. истог члана прописано је да се ова акта доносе уз сагласност Владе. Такође у члану 37. став 2 Закона о туризму је прописано да Надзорни одбор ТОС-а, прегледа Извештај о пословању и Завршни рачун и утврђује да ли су сачињени у складу са прописима.

Завршни рачун ТОС-а за 2023. годину, сачињен је у складу са чланом 26. до 29. Закона о рачуноводству („Службени гласник РС“, број 73/2019 и 44/2021-др.закон), који се односе на обавезу састављања Финансијских извештаја и начин њиховог приказивања.

У складу са чланом 32. Закона о туризму („Службени гласник РС“, број 17/2019), средства за рад ТОС-а обезбеђују из буџета Републике Србије, прихода остварених обављањем послова из оквира своје делатности, из донација, прилога и спонзорстава домаћих и страних правних и физичких лица и других извора, у складу са Законом.

Завршни рачун за 2023. годину састоји се из прописаних образаца: Биланс стања, Биланс успеха и Статистички извештај, за друга правна лица.

У обрасцу „Биланс стања“ исказани су подаци на дан 31.12.2023. године и 31.12.2022. године. У поглављу „актива“ су исказани подаци о имовини и потраживањима, а у поглављу „пасива“ капитал и све неплаћене обавезе као и пасивна временска разграничења на дан 31.12. 2023. године и 31.12.2022. године.

У обрасцу „Биланс успеха“ су исказани приходи и расходи за текућу 2023. годину (01.01-31.12.2023.) и претходну 2022.годину (01.01-31.12.2022.), по начелима међусобне повезаности и узрочности, у складу са Законом о рачуноводству и пратећим прописима за његову примену.

У обрасцу „Статистички извештај“ су исказани аналитички подаци из Биланса успеха и Биланса стања, који служе за праћење и вођење макроекономске политике и друге статистичке сврхе шире друштвене заједнице и за потребе анализа правног лица.

БИЛАНС СТАЊА

на дан 31.12.2023. године

У обрасцу Биланс стања су исказани следећи подаци:

У хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		Индекси 5/6
				Текућа година	Предходна година	
1	2	3	4	5	6	7
	АКТИВА					
	А. СТАЛНА ИМОВИНА (0002+0003+0009+0010+0011+012)	0001		39.023	29.354	132,94
01	I. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА	0002		27.771	20.137	137,91
02	II. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА ОПРЕМА (0004+0005+0006+0007+0008)	0003		11.252	9.217	122,08
020,021 и 022	1. Земљиште	0004				
023	2. Постројења и опрема	0005		11.252	9.217	122,08
024	3. Инвестиционе некретнине	0006				
025 и 027	4. Остала материјална стална средства	0007				
026 и 026	5. Некретнине, постројења и опрема у припреми и аванси за некретнине, постојења и опрему	0008				
03	III. БИОЛОШКА СРЕДСТВА	0009				
04	IV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ	0010				
05	V. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (010+011)	0011				
28 (део)	VI. ДУГОРОЧНА АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0012				
	Б. ОБРТНА ИМОВИНА (0014+0019+0019+0020+0021+0022+0023)	0013		86.522	77.360	111,84
Класа I	I. ЗАЛИХЕ (0015+0016+0017+0018)	0014		3.475	7.677	45,27
10	1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	0015				
11 и 12	2. Недовршена производња, недовршене услуге и готови производи	0016				
13	3. Роба	0017		1.484	1.599	92,81

15	4. Плаћени аванси за залихе и услуге	0018		1.991	6.078	32,76
20	II. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ	0019		362	390	92,82
22 и 27	III ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА	0020		725	876	82,76
23	IV КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ	0021				
24	V ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ	0022		60.380	49.799	121,25
28 (део)	VI КРАТКОРОЧНА АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0023		21.580	18.618	115,91
	V. УКУПНА АКТИВА – ПОСЛОВНА ИМОВИНА (0001+0013)	0024		125.545	106.714	117,65
88	Г. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	0025		10.161	10.161	100,00

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		Индекс 5/6
				Текућа година	Предходна година	
1	2	3	4	5	6	7
	ПАСИВА					
	A. УЛОЗИ 0402+0403-0404+0405-0408) ≥0	0401		32.201	32.201	100,00
30	I УЛОЗИ (СОПСТВЕНИ ИЗВОРИ) ОСНИВАЧА И ДРУГИХ ЛИЦА	0402		32.201	32.201	100,00
330 и потражни салдо рачуна 331	II ПОЗИТИВНЕ РЕАВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ И НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ	0403				
Дуговни салдо рачуна 331	III НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ	0404				
34	IV НЕРАСПОРЕЂЕНИ ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА (0406+0407)	0405				
340	1. Вишак прихода над расходима ранијих година	0406				
341	2. Вишак прихода над расходима текуће године	0407				
35	V НЕРАСПОРЕЂЕНИ ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА (0409 + 0410)	0408				
350	1. Вишак расхода над приходима ранијих година	0409				
351	2. Вишак расхода над приходима текуће године	0410				
	Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ (0412+0413)	0411				
40	I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	0412				
41	II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0414+0415)	0413				

413 и 414	1. Дугорочни кредити	0414				
41 осим 413 и 414	2. Остале дугорочне обавезе	0415				
495 (део)	В. ДУГОРОЧНИ ОДЛОЖЕНИ ПРИХОДИ И ПРИМЉЕНЕ ДОНАЦИЈЕ	0416				
49 (део) осим 495	Г. ДУГОРОЧНА ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0417				
	Д. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И КРАТКОРОЧНЕ ОБВЕЗЕ (0419+0420+0421+0422+0423+0424+0425)	0418		93.344	74.513	125,27
463	I КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	0419				
42	II КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	0420		40	55	72,73
43	III ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА	0421		31.845	11.270	282,56
45, 46 осим 463 и 47	IV ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	0422		28.756	27.308	105,30
48 осим 491	V ОБАВЕЗЕ ЗА ПОРЕЗЕ, ДОПРИНОСЕ И ДРУГЕ ДАЖБИНЕ	0423		359	389	92,29
481	VI ОБАВЕЗЕ ЗА ПОРЕЗ ИЗ РЕЗЛУТАТА	0424				
49 (део)	VII КРАТКОРОЧНА ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0425		32.344	35.491	91,13
	Б. ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА ИЗНАД ВИСИНЕ УЛОГА (СОПСТВЕНИХ ИЗВОРА) (0411+0416+0417+0418-0024)≥0 (0404+0408-0402-0403-0405) ≥0	0426				
	Е. УКУПНА ПАСИВА (0401+0411+0416+0417+0418-0426)	0427		125.545	106.714	117,65
89	Ж. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	0428		10.161	10.161	100,00

Образложење уз Биланс стања

I Актива

У Билансу стања у активи су исказани подаци о сталној и обртној имовини – укупна актива, у износу од 125.545 хиљада динара. У односу на стање 31.12.2022. године, индекс је 117,65 односно, увећање за 18.831 хиљада динара.

Објашњење извршења по свакој позицији се даје у наставку.

На позицији Стална имовина (аоп 0001), у Билансу стања је исказан износ од 39.023 хиљаде динара, а састоји се од аванса за нематеријална улагања и нематеријалне имовине у износу од 27.771 хиљада динара и садашње вредности опреме у износу од 11.252 хиљаде динара. У односу на претходну годину, индекс је 132,94 односно увећање од 9.669 хиљада динара.

На позицији Нематеријална имовина (аоп 0002) исказан је износ од 27.771 хиљада динара, а чине га евидентирања по основу датих аванса (из претходних години) за снимање рекламних

филмова за 4 кластера у износу од 9.951 хиљаду динара и нематеријалне имовине (лиценце, софтвер, патенти-нови бренд Србије, промотивни филмови и остала нематеријална улагања) у износу од 17.820 хиљада динара. У односу на претходну годину, индекс је 137,91 односно, увећање у номиналном износу од 7.634 хиљаде динара.

На позицији Некретнине постројења и опрема (аоп 0003) је исказан износ од 11.252 хиљаде динара, а односи се на садашњу вредност основних средстава и то: компјутерска и телекомуникациона опрема, путнички ауто и канцеларијски намештај. У односу на претходну годину индекс је 122,08 односно, повећање у износу од 2.035 хиљада динара. Разлог повећања је набавка путничког возила и компјутерске опреме за рад. Исказана вредност опреме је након обрачунате амортизације на дан 31.12.2023. године.

На позицији Обртна имовина (аоп 0013) исказан је износ од 86.522 хиљаде динара и садржи: залихе, потраживања по основу продаје и друга потраживања, готовину и готовинске еквиваленте и краткорочна активна временска разграничења. Повећање обртне имовине у односу на претходну годину од 9.162 хиљаде динара, односи се на позицију готовине и готовинских еквивалената и краткорочна активна временска разграничења на којој су евидентирана средства резервације за преузете обавезе по уговорима и унапред плаћени расходи, а друга потраживања, залихе робе и и плаћени аванси су смањени у односу на прошлу годину. Индекс повећања је 111,84.

У наставку следи образложење по појединим позицијама обртне имовине.

На позицији Залихе – класа 1. (аоп 0014) исказан је износ од 3.475 хиљада динара. Односи се на залихе трговачке робе- сувенира који се продају у малопродајном објекту-сувенирници, у износу од 1.484 хиљаде динара и на плаћене авансе добављачима у земљи и иностранству у износу од 1.991 хиљаду динара. Дати аванси добављачима у земљи односе се на авансна плаћања горива и енергије, поштанских услуга и оглашавања у земљи, а дати аванси добављачима у иностранству, односе се на плаћене услуге закупа простора за сајмове који се одржавају почетком године и то: FITUR Madrid и CONVENTA Ljubljana.

На позицији залиха, у односу на претходну годину, индекс је 45,27, односно смањење од 4.202 хиљаде динара.

На позицији Потраживања по основу продаје (аоп 0019) исказан је износ од 362 хиљаде динара и односи се на потраживања од купаца у земљи, по основу заједничког наступа на сајмовима у иностранству крајем 2023., као и рефундација заједничких трошкова за одржавање пословног простора за месец децембар 2023. године, која ће бити наплаћена почетком 2024. године.

Потраживања у односу на претходну годину исказана су у индексу 92,82 или смањење за 28 хиљада динара, а резултат је успешно наплаћених потраживања од купаца из претходних година.

Са свим купцима извршено је усаглашавање стања путем ИОС обрасца.

На позицији Друга потраживања (аоп 0020) исказан је износ од 725 хиљада динара и чине га друга краткорочна потраживања из пословања и то: потраживање од Завода за социјалну и

здравствену заштиту по основу рефундације боловања преко 30. дана за запослене, као и потраживања на име више плаћеног пореза на додату вредност у претходним годинама. Смањење у односу на претходну годину износи 151 хиљаду динара, односно исказано у индексу 82,76.

На позицији Готовина и готовински еквиваленти (аоп 0022) исказан је износ од 60.380 хиљада динара и чине га новчана средства на рачунима пословне банке. Износ средстава на рачунима банке искоришћен је почетком јануара 2024. године, за плаћање дела неплаћених обавеза исказаним у Билансу стања у пасиви, на аоп 0425. У односу на претходну годину, повећање је исказано у номиналном износу од 10.581 хиљаду динара или у индексу 121,25.

На позицији Краткорочна активна временска разграничења (аоп 0023) евидентиран је износ од 21.580 хиљада динара, и представља средства резервисања по основу преузетих уговорних обавеза и унапред плаћених трошкова, крајем 2023. године, а која ће се реализовати и као трошкови евидентирати, у наредној 2024. години.

Унапред плаћени трошкови у износу од 5.852 хиљаде динара односе се на: плаћени превоз на посао и са посла за запослене за месец јануар 2024. године, плаћен авио превоз и смештај запослених у иностранству, ради учешћа на сајмовима туризма почетком 2024. године, плаћене лиценце за софтвере (Microsoft) које ТОС користи и део уговореног износа за израду гастрономског водича ГоМијо.

Други део средстава чине преузете, а неплаћене обавезе у износу од 15.728 хиљада динара и односе се на обавезе по уговорима, закљученим крајем 2023. године и то: на име организовања едукативне радионице за шефове кухиња ресторана из Michelin селекције, а у циљу даљег подизања квалитета угоститељске понуде у сегменту врхунских београдских ресторана, са жељом да се у догледно време достигне квалитет на нивоу Michelin звездица, на име припрема за одржавање међународног сајма вина у 2024. години, дигиталног оглашавања (оглашавање на друштвеним мрежама google, fcb, inst.), оглашавања у домаћим електронским медијима, услуге ПР у Кини и на име штампања брошура. У односу на претходну годину, средства су повећана за 2.962 хиљада динара, односно исказано у индексу 115,91.

За податке на активним временским разграничењима се дају и додатна објашњења.

На књиговодственим рачунима активних и пасивних временских разграничења, исказују се настале пословне промене на средствима и обавезама у текућој години, а које се односе на приходе и расходе који ће настати у наредној години. Овакво исказивање података је уређено Законом о рачуноводству и пратећим прописима за његову примену, по коме је прописан принцип исказивања у пословним књигама свих насталих пословних промена на дан њиховог настанка, а исказивање у приходима и расходима у години на коју се односе. Ови књиговодствени рачуни служе за привремено исказивање средстава, чије време утрошка не припада периоду на који се трошкови односе, и на њима се по правилу исказују подаци, само када се врши разграничење трошкова по периодима.

Укупна актива – пословна имовина (аоп 0024) за 2023. годину, износи 125.545 хиљада динара. У односу на претходну годину индекс је 117,65, односно повећање за 18.831 хиљада динара.

II Пасива

У Билансу стања, у пасиви, исказани су подаци о капиталу и обавезама по свим основама на дан 31.12.2023. године.

Објашњење за повећање или смањење по свакој позицији, даје се у наставку.

На позицији Капитал (аоп 0401) је исказан износ од 32.201 хиљада динара и представља добијена средства из буџета Републике Србије, као и друга средства за набавку основних средстава и других улагања у стална средства, приликом оснивања ТОС-а. У односу на претходну годину, индекс је 100,00.

На позицији Краткорочна резервисања и обавезе (аоп 0418) исказан је износ од 93.344 хиљаде динара, а односи се на: обавезе из пословања, остале краткорочне обавезе, обавезе по основу осталих јавних прихода и пасивна временска разграничења.

Повећање у односу на 2022. годину, износи 18.831 хиљада динара, односно исказано у индексу 125,27.

У наставку се дају детаљнији подаци по врстама обавеза као и њихове промене у односу на претходну годину.

На позицији Краткорочне финансијске обавезе (аоп 0420) исказан је износ од 40 хиљада динара, а односи се на средства банке по виза бизнис картицама, реализован у децембру 2023. године, а који доспева увек наредног месеца у односу на месец када су средства са исте потрошена, што представља обавезу за измирење у јануару 2024. године. У односу на претходну годину индекс је 72,73 односно, смањење за 15 хиљада динара.

На позицији Обавезе из пословања (аоп 0421) исказан је износ од 31.845 хиљаде динара, а односи се на обавезе према добављачима у земљи 7.707 хиљада динара, обавезе према добављачима у иностранству 24.021 хиљада динара и примљене авансе у износу од 117 хиљада динара. У односу на претходну годину, индекс је 282,56 односно, односно повећање обавеза у износу од 20.575 хиљада динара.

Обавезе према добављачима у земљи и иностранству, односе се највећим делом за робу и услуге испоручене крајем 2023. године са валутом плаћања у 2024. години, и то:

- Добављачи у земљи за испоручене услуге оглашавања (зимска кампања) у земљи у електронским медијима (ТВ и радио) и испоручена добра и услуге за редовно пословање ТОС-а као што су: јавна предузећа за испоруку електричне енергије, топлотне енергије, телекомуникационих услуга, закуп простора за рад сувенирнице и Инфо центара, одржавање опреме, услуге физичко-техничко обезбеђење пословног простора, одржавање хигијене пословног простора и др., у износу од 7.707 хиљада динара.
- Добављачи у иностранству за испоручене услуге закупа простора за презентацију туристичке понуде Србије, на име дигиталног оглашавања (зимска кампања) у земљама из окружења (земље бивше СФРЈ) и обавезе на име израде дигиталног гастрономског Michelin водича износе 24.021 хиљаду динара.

- Примљени аванси у износу од 117 хиљада динара су на име партиципације заједничког учешћа на сајму у иностранству (FITUR Madrid), који се одржава почетком 2024. године, а обавеза учесника на сајму је да уговорени износ уплате пре почетка одржавања сајма.

На позицији Остале краткорочне обавезе (аоп 0422) исказан је износ од 28.756 хиљада динара, а односи се на обавезе по обрачунима за месец децембар 2023. године и то: на име зарада запослених 6.678 хиљада динара, по основу обустава од зарада запослених 32 хиљада динара, по основу боловања преко 30. дана износ од 71 хиљада динара, за нето накнаде члановима Управног и Надзорног одбора 630 хиљада динара и остале обавезе у износу од 16.035 хиљада динара, а чине их обавезе по основу резервисаних средстава из 2023. године. У остале краткорочне обавезе евидентиран је и износ од 5.310 хиљада динара, на име обрачуног пореза на додату вредност у последњем кварталу 2023. године, чији је рок измирења јануар 2024. године.

У односу на претходну годину, индекс је 105,30, односно повећање за 1.448 хиљада динара. Ово повећање настало је повећањем обавеза по свим позицијама, имајући у виду законско повећање зарада запослених у 2023. години и накнада члановима управног и надзорног одбора, као и увећани износ обрачуног пдв-а у последњем кварталу 2023. године.

На позицији Обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине (аоп 0423) исказани износ од 359 хиљада динара, чине обавезе по основу пореза и доприноса за месец децембар 2023. године, за накнаде члановима Управног и Надзорног одбора. Индекс извршења у односу на 2022. годину је 92,29, односно смањење за 30 хиљада динара, имајући у виду да нису постојале обавезе по другим уговорима ван радног односа.

На позицији Краткорочна пасивна временска разграничења (аоп 0425) исказан је износ од 32.344 хиљада динара и представља евидентирана средства по основу вишка прихода над расходима у 2023. години. Исти се распоређује на групу 28 – активна временска разграничења у износу од 21.580 хиљада динара, дате авансе, група 15- плаћени аванси за залихе и услуге, у износу од 1.991 хиљада динара и обавеза према буџету у износу од 8.773 хиљада динара. У односу на претходну годину индекс је 91,13, односно смањење за 3.147 хиљада динара.

На позицији Укупна пасива (аоп 0427), исказан је износ од 125.545 хиљада динара. У односу на стање 31.12.2022. године, индекс је 117,65 или повећање од 18.831 хиљаду динара.

На позицији Ванбилансна актива (аоп 0025) и Ванбилансна пасива (аоп 0428) је исказан износ од 10.161 хиљада динара, а односи се на залихе промотивног материјала финансираних из НИП-а, у претходним годинама.

БИЛАНС УСПЕХА

у периоду од 01.01 до 31.12 2023. године

У обрасцу Биланс успеха исказани су следећи подаци:

У хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Предходна година	Индекс 5/6
1	2	3	4	5	6	7
	ПРИХОДИ И РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА					
	А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1002+1003+1004 +1005+1006+1007-1008+1009)	1001		457.434	473.282	96,65
60	I ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ, ПРОИЗВОДА И УСЛУГА	1002		5.732	4.005	143,12
630 и 631	II ПРИХОДИ ОД ЧЛАНАРИНА И ЧЛАНСКИХ ДОПРИНОСА	1003				
632 и 639	III ПРИХОДИ ПО ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА ИЗ БУЏЕТА И ОСТАЛИХ ИЗВОРА	1004				
64	IV ПРИХОДИ ОД ДОНАЦИЈА, ДОТАЦИЈА, СУБВЕНЦИЈА И СЛ.	1005		451.702	469.277	96,25
65	V ПРИХОДИ ОД НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ	1006				
620	VI ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА УЧИНАКА	1007				
631	VII СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА УЧИНАКА	1008				
61	VIII ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА РОБЕ, ПРОИЗВОДА И УСЛУГА	1009				
	Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (1011+1012+1013+1014+1015+1016+1017+1018)	1010		457.386	473.637	96,57
50	I НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	1011		4.275	3.118	137,11
51	II ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА И ЕНЕРГИЈЕ	1012		5.127	5.904	86,84
52	III ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ	1013		108.973	96.291	113,17
53	IV ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	1014		298.907	332.584	89,87
540	V ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	1015		5.086	5.354	94,99
541	VI ТРОШКОВИ РЕЗЕРВИСАЊА	1016				
557	VII ТРОШКОВИ ДОНАЦИЈА	1017				
55, осим 557	VIII НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	1018		35.018	30.386	115,24
	В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (1001-1010)≥0	1019		48	0	0

	Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (1010-1001)≥0	1020		0	355	0
66	Д. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ (ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ) (1022+1023+1024+1025+1026)	1021		27	32	84,38
660	I Приходи од финансијске имовине од матичног, зависних и осталих повезаних лица	1022				
661	II Приходи од камата	1023				
662 и 663	III Позитивне курсне разлике и приходи по основу ефеката валутне клаузуле и осталих ефеката заштите од ризика	1024		26	32	81,25
664	IV Приходи од дивиденди	1025				
669	V Остали приходи од финансијске имовине	1026		1	0	0
56	Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1028 +1029+1030+1031)	1027		300	300	100,00
560	I Финансијски расходи из односа са матичним, зависним и осталим повезаним лицима	1028				
562	II Расходи камата	1029		2	0	0
563,564 и 566	III Негативне курсне разлике и расходи по основу ефеката валутне клаузуле и осталих ефеката заштите од ризика	1030		298	300	99,33
566 и 569	IV Остали финансијски расходи	1031				
	Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1021-1027)	1032		0	0	0
	Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1027- 1021)	1033		273	268	101,87
683 и 685	З. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ КРАТКОРОЧНИХ И ДУГОРОЧНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ПЛАСМАНА И ПОТРАЖИВАЊА	1034				
583 и 585	И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ КРАТКОРОЧНИХ И ДУГОРОЧНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ПЛАСМАНА И ПОТРАЖИВАЊА	1035				
67 и 68 осим 683 и 685	Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	1036		343	1.064	32,24
57 и 58, осим 583 и 585	К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	1037		79	374	21,12
	Л. УКУПНИ ПРИХОДИ (1001+1021+1034+1036)	1038		457.804	474.378	96,51
	Љ. УКУПНИ РАСХОДИ (1010+1027+1035+1037)	1039		457.765	474.311	96,51
	М. ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1038-1039) ≥ 0	1040		39	67	58,21
	Н. ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1039-1038) ≥ 0	1041				
69-59	Њ. ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНА РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1042				

59-69	О. ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНА РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1043		39	67	58,21
	П. ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1040-1041+1042-1043) ≥ 0	1044				
	Р. ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1041-1040+1043-1042) ≥ 0	1045				
721	С. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА	1046				
	Т. НЕТО ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА (1044-1045-1046) ≥ 0	1047		0	0	0
	Ђ. НЕТО ВИШАК РАСХОДА НАД ПРИХОДИМА (1045-1044+1046) ≥ 0	1048		0	0	0

Образложење уз Биланс успеха

Подаци у обрасцу Биланс успеха утврђени су и исказани у складу са Законом о рачуноводству, подзаконским актима за његову примену, као и прописима који се односе на недобитне организације.

Примењујући ове прописе, у финансијском извештају за 2023. годину, у расходима су исказани сви настали трошкови који се односе на пословање за 2023. годину, без обзира да ли су ти трошкови плаћени или не, а у приходима онај износ прихода, који се односи на покриће насталих расхода за 2023. годину.

І Приходи

Укупни приходи остварени у 2023. години, износе 457.804 хиљаде динара, а распоређени су на следећим позицијама:

Пословни приходи (аоп 1001) у износу од 457.434 хиљаде динара, састоје се из прихода од продаје робе (аоп 1002), у износу од 5.732 хиљаде динара и прихода од донација, дотација, субвенција и сл. (аоп 1005), у износу од 451.702 хиљаде динара (средства из буџета за 2023. годину, којим су обухваћени и пренети приходи из претходне године).

На позицији Приходи од продаје робе, производа и услуга (аоп 1002), исказани износ од 5.732 хиљаде динара, чини приход од продаје трговачке робе-сувенира, реализован у малопродајном објекту-сувенирници.

У хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
6010	Приходи од продаје робе-сувенира	1002	6.500	5.732	88,18
	Укупно		6.500	5.732	88,18

На позицији Приходи од донација, дотација, субвенција (аоп 1005) исказан је износ од 451.702 хиљаде динара, и чине га приходи по основу субвенција из буџета, приходи од осталих државних давања и пренети приходи из претходне године.

Преглед наведених прихода дат је у табели:

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
6402	Приходи од субвенција из буџета	1005	415.000	382.656	92,21
6401	Пренети приходи из претход.године	1005	24.696	24.696	100,00
6409	Приходи од осталих државних давања	1005	44.350	44.350	100,00
	Укупно		484.046	451.702	93,32

Планирани приходи из буџета за 2023. годину, у износу од 415.000 милиона динара, ТОС-у су дозначени од стране Министарства туризма и омладине. Од овог износа, у завршном рачуну за 2023. годину, је као остварени приход од субвенција из буџета, исказано 382.656 хиљада динара, а преостали износ добијених средстава од 32.344 хиљада динара, је исказан на позицији 49-пасивна временска разграничења у билансу стања (аоп 0425), и распоређен је за унапред преузете и плаћене обавезе и авансе, по уговорима, у износу од 23.571 хиљада динара, чија ће реализација бити у 2024. години, а остатак нереализованих средстава од 8.773 хиљаде динара се враћа у буџет.

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
6510	Приходи од изнајмљивања пословног простора	1006	100	0	0

На позицији пословни приходи (аоп 1006), није остварен планирани приход по основу изнајмљивања опремљене конференцијске сале, која се налази у склопу пословног простора у Чика Љубиној бр 8, имајући у виду да је сала била резервисана за промотивне активности Туристичке организације Србије, као и за промоцију догађаја од стране локалних туристичких организација.

На позицији Финансијски приходи (аоп 1021), износ од 27 хиљада динара чине приходи по основу курсних разлика при плаћању обавеза добављачима у иностранству. У односу на план, индекс је 27,00.

у хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
661	Приходи од камата				
663	Позитивне курсне разлике по основу	1021	100	27	27,00
669	ефеката валутне клаузуле				
	Остали финансијски приходи				
66	Укупно		100	27	27,00

На позицији Остали приходи (аоп 1036) исказан је износ од 343 хиљаде динара, а чине га приходи од усклађивања вредности залиха робе и корекције обавеза на бази књижних одобрења и усклађивања са повериоцима, приходи од продаје основног средства и остали непоменути приходи.

у хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
67	Остали приходи	1036	750	343	45,73
69	Ефекти промене рачуноводст. политика	1042	50	0	0
67 и 69	Укупно		800	343	42,87

II Расходи

У Завршном рачуну, укупни расходи за 2023. годину, исказани су у износу од 457.804 хиљада динара, а састоје се од Пословних расхода (аоп 1010) у износу од 457.386 хиљада динара, Финансијских расхода (аоп 1027) у износу од 300 хиљада динара, Осталих расхода (аоп 1037) у износу од 79 хиљада динара и на позицији Расходи по основу ефеката промена рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих периода (аоп 1043) у износу од 39 хиљада динара.

Преглед наведених расхода дат је у табели:

у хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
	Пословни расходи	1010	490.686	457.386	93,21
50	Набавна вредност продате робе	1011	5.500	4.275	77,73
51	Трошкови материјала	1012	5.850	5.127	87,64

52	Трошкови зарада, накнада и остали лични расходи	1013	112.446	108.973	96,91
53	Трошкови производних услуга	1014	322.862	298.907	92,58
54	Трошкови амортизације	1015	5.500	5.086	92,47
55	Нематеријални трошкови	1018	38.528	35.018	90,89
56	Финансијски расходи	1027	300	300	100,00
57	Остали расходи	1037	360	79	21,94
59	Расходи по основу ефеката промена рачуноводствених политика	1043	200	39	19,50
	Укупно		491.546	457.804	93,13

У расходима су исказани трошкови настали у 2023. години, без обзира да ли су плаћени до краја године. У расходима нису исказана плаћања по авансним рачунима у 2023. години, за трошкове који се односе на 2024. годину. Ови износи су исказани на конту датих аванса, као и на активним временским разграничењима у обрасцу Биланс стања.

У наставку је табеларни приказ аналитичких података за позицију Пословни расходи (аоп 1010) у износу од 457.386 хиљада динара, ради праћења извршења Финансијског плана ТОС-а, за 2023. годину:

у хиљадама динара

Група рачуна	ОПИС	План 2023	Извршење 2023	Индекс 4/3
1	2	3	4	5
50	Набавна вредност трговачке робе	5.500	4.275	77,73
	<i>Трошкови материјала</i>			
511	Трошкови осталог материјала (режијског)	1.600	1.236	77,25
512	Трошкови горива и енергије	3.600	3.595	99,86
513	Трошкови резервних делова	350	123	35,14
514	Трошкови једнократног отписа алата и инвентара	300	173	57,67
51	Укупно трошкови материјала	5.850	5.127	87,64
	<i>Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи</i>			
520	Трошкови зарада – бруто 1	71.732	69.776	97,27
521	Трошкови доприноса на терет послодавца	10.868	10.571	97,27
522	Трошкови накнада по уговорима о делу	3.800	3.282	86,37
526	Трошкови накнада за чланове Упр. и Надз. одбора	11.866	11.866	100,00
529	Остали лични расходи и накнаде-службена путовања	14.180	13.478	95,05
52	Укупно трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	112.446	108.973	96,91

Трошкови производних услуга				
530	Трошкови израде по учинку- издавачка делатност	15.730	14.325	91,07
531	Трошкови транспортних услуга и телекомуникација	3.000	2.652	88,40
532	Трошкови услуга одржавања	5.600	5.454	97,39
533	Трошкови закупнина	2.440	2.308	94,59
534	Трошкови сајмова	106.985	101.857	95,21
5390	Трошкови манифестација у земљи	4.930	4.572	92,74
5391	Трошкови ПР агенција за промоцију на ино тржишту	4.490	3.848	85,70
53922	Трошкови оглашавања у земљи	23.711	21.144	89,17
53923	Трошкови оглашавања у иностранству	9.436	9.270	98,24
5393	Трошкови интернет оглашавања и Е маркетинг	73.150	72.679	99,36
5394	Трошкови организовања студијских путовања новинара и туроператора из иностранства	14.950	14.855	99,36
5395	Заједничке активности са другим субјектима у земљи и иностранству	600	519	86,50
5396	Промотивни материјал	4.000	3.959	98,98
5397	Остале маркетинг активности у земљи и иностранству	53.840	41.465	77,02
53	Укупно трошкови производних услуга	322.862	298.907	92,58
54	Трошкови амортизације и резервисања	5.500	5.086	92,47
Нематеријални трошкови				
550	Трошкови непроизводних услуга	7.900	7.266	91,97
551	Трошкови репрезентације	8.400	8.121	96,68
552	Трошкови премија осигурања	700	691	98,71
553	Трошкови платног промета	700	616	88,00
554	Трошкови чланарина у удружењима, асоцијацијама и др.организацијама у земљи и иностранству	4.514	4.268	94,55
555	Трошкови пореза	14.834	13.074	88,14
559	Остали нематеријални трошкови	1.480	982	66,35
55	Укупно нематеријални трошкови	38.528	35.018	90,89
	Укупно пословни расходи	489.686	457.386	93,40

ТОС је за обрачун плата у 2023. години применио Закон о платама државних службеника и намештеника, Закон о буџету Републике Србије за 2023. годину („Сл.гласник РС“, број: 138/2022), којим је утврђена нето основица за обрачун и исплату плата, (јануара-децембар 2023. у износу од 26.227,15 дин.), са припадајућим порезом и доприносима за обавезно социјално осигурање и Правилник о раду, којим је дефинисано да се основна плата одређује множењем коефицијента радног места са основицом за обрачун и исплату плата, која се утврђује Законом о буџету Републике Србије, за сваку буџетску годину.

Реализација плана на позицији Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи остварена је у индексу 96,86, а само трошкови зарада и накнада зарада у индексу 97,27.

На позицији Финансијски расходи (аоп 1027), исказан је износ 300 хиљада динара, а односи се на негативне курсне разлике и расходе по основу ефеката валутне клаузуле. У односу на Финансијски план ТОС-а, финансијски расходи су исказани у индексу 100,00.

у хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
56	Финансијски расходи	1027	300	300	100,00
56	Укупно финансијски расходи		300	300	100,00

На позицији Остали расходи (аоп 1037) исказан је износ од 79 хиљада динара, а везано за евидентирање расхода након извршеног годишњег пописа. Наведена позиција обухвата мањкове робе и отпис по основу кала, растура и лома исказано на дан 31.12.2023. године, накнада штете трећим лицима, казне за прекршаје и слично. У односу на Финансијски план ТОС-а, индекс извршења по овом основу је 21,94.

На позицији Вишак расхода над приходима, ефекти промене рачуноводствене политике, исправке грешака из ранијих периода, износ од 39 хиљада динара, у Билансу успеха, евидентиран је на позицији (аоп 1043), а односи се на накнадно евидентирану обавезу из 2022. Индекс извршења у односу на план је 19,50.

у хиљадама динара

Група рачуна	Опис	АОП	План 2023	Извршење 2023	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
57	Остали расходи	1037	360	79	21,94
59	Ефекти промене рачунов.политике, исправке грешака из ранијих периода	1043	200	39	19,50
	Укупно остали расходи		560	118	21,07

III Добит/Губитак

У Билансу успеха у 2023. години, исказани су и приходи и расходи у истом износу од 457.804 хиљаде динара, тако да није остварена добит.

ТОС из буџета Републике Србије добија средства по наменама, у висини стварних трошкова, по активностима, за промоцију туристичке понуде Србије на иностраном и домаћем тржишту, за рад, као и за плате запослених.

Статистички извештај за 2023. годину

Статистички извештај се састоји од 9 поглавља у којима се дају одређени подаци из биланса стања и биланса успеха и више су намењени статистичким истраживањима за потребе шире друштвене заједнице као и за потребе анализа правног лица.

У Статистичком извештају су исказани следећи подаци:

I Општи подаци о правном лицу

у хиљадама динара

ОПИС	Озн. за АОР	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4
1. Број месеци пословања(ознака од 1 до 12)	9001	12	12
2. Ознака за власништво(ознака од 1 до 5)	9002	1	1
3. Број страних (правних или физичких) лица која имају учешће у капиталу	9003	-	-
4. Просечан број запослених на основу стања крајем сваког месеца (цео број)	9004	45	41
5. Просечан број запослених преко агенција и организација за запошљавање (омладинске и студентске задруге) на основу стања крајем сваког месеца (цео број)	9005	-	-
6. Просечан број волонтера на основу стања крајем сваког месеца (цео број)	9006	-	-

II Бруто промене нематеријане имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОР	Бруто	Исправка вредности	Нето (кол.4 -5)
1	2	3	4	5	6
01	1. Нематеријална имовина				
	1.1 Стање на почетку године	9007	52.964	32.827	20.137
	1.2 Повећање у току године (набавке, реконструкција и др без аванса и софтвера)	9008	9.407		9.407
	1.3 Повећање у току године - софтвери	9009			

	1.4 Повећање у току године - аванси	9010			
	1.5 Смањења у току године (продаја, расходање и др.)	9011			
	1.6 Амортизација и обезвређење	9012		1.773	
	1.7 Ревалоризација	9013			
	1.8 Стање на крају године (9007+9008+9009+9010-9011+9012+9013)	9014	62.371	34.600	27.771
Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	4	Исправка вредности	Нето (кол.4-5)
1	2	3		5	6
02 (део)	2. Грађевински објекти, постројења и опрема				
	2.1 Стање на почетку године	9015	43.663	34.446	9.217
	2.2 Повећање у току године (набавке, реконструкција и др без аванса)	9016	7.085		7.085
	2.3 Повећање у току године - аванси	9017			
	2.4 Смањења у току године (продаја, расходање и др)	9018	1.737		1.737
	2.5 Амортизација и обезвређење	9019		3.313	
	2.6 Ревалоризација	9020			
	2.7.Стање на крају године (9015+9016+9017-9018+9019+9020)	9021	49.011	37.759	11.252
02 (део)	2. Земљиште				
	3.1 Стање на почетку године	9022			
	3.2 Повећање у току године (набавке без аванса)	9023			
	3.3 Повећање у току године – значајнија побољшања земљишта (крчење, мелиорација)	9024			
	3.4 Повећање у току године - аванси	9025			
	3.5 Смањења у току године (продаја и др)	9026			
	3.6 Амортизација и обезвређење	9027			
	3.7 Ревалоризација	9028			
	3.8 Стање на крају године (9022+9023+9024+9025-9026+9027+9028)	9029			
03	3. Биолошка средства				
	4.1 Стање на почетку године	9030			
	4.2 Повећање у току године (набавке, реконструкција и др без аванса)	9031			
	4.3 Повећање у току године - аванси	9032			
	4.4 Смањења у току године (продаја, расходање и др)	9033			
	4.5 Амортизација и обезвређење	9034			
	4.6 Ревалоризација	9035			
	4.7.Стање на крају године (9030+9031+9032-9033+9034+9035)	9036			

III Структура залиха

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5
10	1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	9037		
11	2. Недовршена производња и услуге	9038		
12	3. Готови производи	9039		
13	4. Роба	9040	1.484	1.599
15	5. Плаћени аванси за залихе и услуге	9041	1.991	6.078
	6. СВЕГА (9037+9038+9039+9040+9041 = 0014)	9042	3.475	7.677

IV Обавезе

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4	5
43	1. Обавезе из пословања (потражни промет без почетног стања)	9043	362.600	371.668
450	2 Обавезе за нето зараде и накнаде зарада, осим накнада зарада које се рефундирају (потражни промет без почетног стања)	9044	50.013	42.248
451	3 Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет запосленог (потражни промет без почетног стања)	9045	5.878	4.954
452	4 Обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог (потражни промет без почетног стања)	9046	13.885	11.727
462	5 Обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима (потражни промет без почетног стања)	9047	9.634	8.807
	6 Контролни збир (9043+9044+9045+9046+9047)	9048	442.010	439.404

V Други трошкови и расходи

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4	5
512	1. Трошкови горива и енергије	9049	3.595	3.316
520	2. Трошкови зарада и накнада зарада (брото)	9050	69.776	58.928
521	3. Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	9051	10.571	9.467
522, 523 и 525	4. Трошкови накнада физичким лицима (брото) по основу уговора	9052	3.282	3.647
524	5. Трошкови накнада по уговору опривременим и повременим пословима закљученим са физичким лицем	9053		
526	6. Трошкови накнада директору, односно чловима органа управљања и надзора	9054	11.866	10.442
528	7. Трошкови ангажовања запослених преко агенција и задруга	9055		
Део 529	8. Накнаде трошкова запосленима	9056	10.094	8.983
Део 529	9. Остала давања запосленима и лична примања која се сматрају зарадом- отпремнине, јубиларне награде, помоћ запосленом, стипендије и др.	9057	428	727
Део 529	10. Накнаде трошкова и друга давања послодавцима и другим физичким лицима која нису запослени	9058	2.956	4.098
Део 525, 533 и део 54	11. Трошкови закупнина	9059	2.308	2.721
Део 525, део 533 и део 54	12. Трошкови закупнина земљишта	9060		
536 и 537	13. Трошкови истраживања и развоја	9061		
552	14. Трошкови премија осигурања	9062	691	450
553	15. Трошкови платног промета	9063	616	599
554	16. Трошкови чланарина	9064	4.268	4.283
555	17. Трошкови пореза	9065	13.074	11.928
556	18. Трошкови доприноса	9066		
557	19. Трошкови донација (по основу давања за здравствене, образовне, научне, верске и спортске намене, културу, кинематографију, заштиту животне средине, хуманитарну помоћ, односно укањање последица насталих у случају ванредне ситуације, као и давања учињена установама, односно пружаоцима услуга социјалне заштите основаним у складу са законом који уређује социјалну заштиту и др.)	9067		

	20. Контролни збир (од 9049 до 9067)	9068	133.525	119.589
--	---	-------------	----------------	----------------

VI Расходи камата

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4	5
Група рачуна 56 (део)	1. Камате по кредитима и зајмовима од пословних банака у земљи	9069		
	2. Камате по основу финансијског лизинга у земљи	9070		
	3. Камате по основу зајмова од других небанкарских предузећа и зајмодаваца у земљи	9071		
	4. Камате по основу хартија од вредности	9072		
	5. Затезне камате	9073		
	6. Камате по основу краткорочних и дугорочних кредита у иностранству	9074		
	7. Контролни збир (9069+9070+9071+9072+9073+9074)	9075		

VII Други приходи

у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4	5
640	1. Приходи од донација, дотација, субвенција, и сл из републичког буџета	9076	451.702	469.277
641 (део)	2. Приходи од донација, дотација, субвенција и сл.из буџета аутономне покрајине	9077		
641 (део)	3. Приходи од донација, дотација, субвенција и сл.из буџета локалне самоуправе	9078		
642	4. Приходи од донација, дотација, субвенција и сл.од иностраних влада и међународних организација	9079		
643	5. Приходи од донација, дотација и сл.од домаћих привредних друштава, предузетника и других правних лица	9080		
643 (део)	6. Приходи од донација, дотација и сл. од домаћих јавних предузећа	9081		

644 (део)	7. Приходи од донација, дотација и сл.од физичких лица из земље	9082		
644 (део)	8. Приходи од донација, дотација и сл.од физичких лица из иностранства	9083		
645	9. Приходи од донација, дотација и сл.од приватних фондација и правних лица (привредна друштва, предузетници и сл.) из иностранства	9084		
649	10. Остали приходи од донација, дотација субвенција и сл.	9085		
Део 651	11. Приходи од закупнина за земљиште	9086		
664, део 660 и део 661	12. Приходи од дивиденди	9087		
	13. Контролни збир (од 9076 до 9087)	9088	451.702	469.277

VIII Приходи од камата

у хиљадама динара

Група рачуна рачун	ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4	5
Део 660 и 661	1. Камате по депозитима у пословним банкама у земљи	9089		
	2. Камате по основу датих кредита и зајмова у земљи	9090		
	3. Камате по основу хартија од вредности	9091		
	4. Затезне камате	9092		
	5. Камате по основу датих кредита и зајмова у иностранству	9093		
	6. Контролни збир (9113+9114+9115+9116+9117)	9094		

IX Остали подаци

у хиљадама динара

ОПИС	Озн. за АОП	Текућа година	Предходна година
1	2	3	4
1. Обавезе за акцизе (према годишњем обрачуну акциза)	9095		
2. Обрачунате царине и друге увозне дажбине (укупан годишњи износ према обрачуну)	9096		
3. Капиталне субвенције и друга државна додељивања за изградњу и набавку основних средстава и нематеријалне имовине	9097		

4. Државна додељивања за премије, регрес и покриће текућих трошкова пословања	9098		
5. Остала државна додељивања	9099		
6. Примљене донације из иностранства и друга бесповратна средства у новцу или натура од иностраних правних и физичких лица	9100		
7. Исплате готовог новца из благајне (осим уплате на текући рачун)	9101	1.373	940
8. Плаћени порез на додату вредност у извештајном периоду	9102	11.698	19.841
9. Право на ослобађање од плаћања пореза на додату вредност у извештајном периоду	9103	587	453
10. Контролни збир (од 9095 до 9103)	9104	13.658	21.234

Председник Управног одбора
Ратка Вушуровић
 др Ратка Вушуровић

